

Pīters Gillkvists

**ATGRIEŠANĀS MĀJĀS
NO PROTESTANTISMA PIE
PAREIZTICĪBAS**

(Garīgā dzīve Amerikā)

2004

Sv. Apustuļa Jāņa katedrāle Īgl - Riverā Aļaskā

Tulkojums no krievu valodas
Redakcija

K. Kalvišs
Artūra Letūra birojs

PRIEKŠVārds krievu izdevumam

Amerikāņu pareizticīgā priesteru tēva Pītera Gillkvista grāmata ir ievērojama daudzējādā ziņā. Pirmām kārtām tas ir patiesi vaļširdīgs stāsts par personiskajiem patiesās ticības meklējumiem, spilgts dokuments jeb liecība cilvēka dvēseles atdzimšanai, kas ir atklājusi Pareizticību un ienākusi Baznīcā pēc daudzu, dažkārt ļoti nopietnu šķēršļu pārvarēšanas. Taču izrādās, ka grāmatas autora atgriešanās – tā ir tikai viena no tūkstošiem šādu atgriešanos Pareizticībā, kas ir notikušas vienlaicīgi. Grāmata mums atklāj pārsteidzošu brīnumu – strauju pareizticīgo kopienu augšanu Amerikas Savienotajās Valstīs – zemē, ko pie mums daudzi ir paraduši uzskatīt par garīgi atrofējušos, ieslīgušu mantrausībā un alkstošu vienīgi pēc laicīgajiem labumiem.

Taču, lūk, uz mums nerasniedzamas laicīgās labklājības fona mūsdienu industriālās civilizācijas izcilo sasniegumu pasaulē atklājas neapprakstāma, saviļņojoša daudzu cilvēku siržu atmošanās, to pakāpeniska augšupeja pa garīgajām kāpnēm, par spīti visai viņus apjozušajai kultūras, reliģijas un sadzīves situācijai. Īpašu ievērību pelna tas apstāklis, ka pāriešanu Pareizticībā neizraisīja ārēja misionāru darbība. Parasti mēdz būt tā: kādā novadā ierodas misionāri un sāk sludināt, cenzdamies pārliecināt par savas ticības patiesumu. Šajā gadījumā viss notika savādāk. Tēvs Pīters Gillkvists un viņa draugi, iekšējas nepieciešamības vadīti, alkdami pēc patiesās ticības, izvēlējās visgodīgāko ceļu. Viņi rūpīgi un skrupulozi izpētīja Baznīcas vēsturi kopš apustuļu laikiem, izanalizēja visus galvenos teoloģiskos kristietības aspektus. Ar loģisku secīgumu viņi, Svētā Gara vadīti, kurš dves kur grib, no protestantisma nonāca

pie Pareizticības. Un šī liecība īpaši vērtīga mums ir šodien, kad Krievijā, valstī ar senām pareizticības tradīcijām, darbojas simti un tūkstoši propagandistu no visām reliģijām un sektām, kādas vien pasaulē pastāv. Tādu invāziju Krievija vēl nekad nav izjutusi. Taču mums ir pašāvība uz Aizstāvi, Iepriecinātāju Patiesības Garu, kurš sargā Baznīcu un palīdz visiem, kuri alkst tajā ieiet, gan Amerikā, gan arī Krievijā.

Šo rindu autoram ir bijusi iespēja iepazīties ar dzīvi vienā no minētajām jaunajām pareizticīgajām kopienām netālu no Ankoridžas (Aļaska), pie Īglriveras. Jutos negaidīti iepriecināts, pārlicinājies, ka amerikāņi lasa baznīcas tēvus, ievēro gavēņus, glezno ikonas, tiecas pēc liturģiskas dzīves.

Izdodot tēva Pītera Gillkvista grāmatu, mēs ceram, ka tā palīdzēs daudziem mūsu tautiešiem iegūt skaidrību garīgajos jautājumos, sākt dzīvot īstu baznīcas dzīvi, izmantot garīgās pieredzes zeltu, ar ko tik bagāta ir Krievija.

Virspriesteris Aleksandrs Saltikovs

IEVADS

Kas varēja pamudināt divu tūkstošu Ziemeļamerikas kristiešu grupu pāriet no visdzīvesprieģīgākā evaņģēliskā protestantisma paveida pie vissenākās apustuliskās ticības formas – turklāt nieka desmit gadu laikā?

Kā gan cilvēki, kas bija izgājuši “Kristus meklējumiem veltītā studentu Krusta gājiena”, “Jaunības Kristus dēļ” un “Jaunās dzīves” skolu, varēja ieiet Pareizticīgajā Baznīcā? Kāda iemesla dēļ kristiešiem, kas bija ieguvuši izglītību Vitoņas koledžā, Dalasas seminārā, Sietlas Pacifika universitātē, Orala Roberta universitātē, Linkolna kristīgajā koledžā un Biolas universitātē, vispirms bija jāsapulcējas kopā un pēc tam jānoslēdz savs ceļš ar vēsturiskās eklezioloģijas, liturģiskās dievkalpošanas un sakramentu pieņemšanu?

No 1987. gada februāra līdz aprīlim visu šo grupu, kas sevi dēvēja par “Evaņģēliski pareizticīgo baznīcu” Antiohijā un sastāvēja no svētkalpotājiem un lajiem, Antiohijas pareizticīgās baznīcas Ziemeļamerikas eparhijas arhibīskaps – metropolīts Filips (Saliba) draudzi pēc draudzes pakāpeniski ievadīja pilnīgā liturģiskā sadraudzībā ar Pareizticīgo Baznīcu. (Termins metropolīts šeit nozīmē bīskapu, kurš ir nevis vienas eparhijas galva, bet vada provinces vai valsts baznīcu. Arhibīskaps – tas ir bīskaps, kura vadībai parasti ir pakļauti vairāki bīskapi. Šie termini bieži vien tiek savā starpā jaukti.)

Šī grāmata soli pa solim izklāsta noietā ceļa hroniku, citu pēc cita aplūkojot sarežģītus un nereti samudžinātus bībeliskos un teoloģiskos jautājumus, ar kuriem mums nācās sastapties savas virzības procesā.

Paralēli visam tam, kas noticis ar mums, mēs aplūkosim Kristīgās Baznīcas pirmsākumus, kā tas aprakstīts Jaunajā Derībā, un no turienes sāksim ceļojumu cauri gadsimtiem līdz

mūsdienu Baznīcai. Te aprakstīts viss personiski ar mani notikušais, taču tai pašā laikā tā ir arī smalka atskaite par to, kas notika ar ikvienu mūsu “svētceļojuma” dalībnieku.

Es gribu pateikties tēvam Džonam Braunam par līdzdalību darbā pie 4. nodaļas “Meklējot Jaunās Derības Baznīcu”, tēvam Ričardam Beljū par līdzdalību darbā pie 7. nodaļas “Nesauciet nevienu par tēvu” un tēvam Veldonam Hardenbrukam par līdzdalību darbā pie 9. nodaļas “Zīme visiem kristiešiem”.

Es ar prieku steidzu paust savu pateicību tēviem Džocefam Allenam, Gordonam Volkeram, Džekam Spārksam, Gregoram Rodžersam, diakonam Maiklam Hiatam, tāpat arī Tomam un Džoannai Vebsteriem par rokraksta galīgā varianta caurskati. Un, visbeidzot, es pateicos misis Šērlijai Dillonei par pacietīgu vairāku rokraksta variantu pārrakstīšanu mašīnrakstā.

Pīters E. Gillkvists. Santabarbara, Kalifornija

Pīters Gillkvists lasa lekciju

I

No Errohedspringsas līdz Antiohijai

1. Nekad nesaki "nekad"

“Ne es, ne jūs nekad savas dzīves laikā neesam kļuvuši par lieciniekiem tik masveidīgai pāriešanai Svētajā Pareizticībā,” teica metropolīts Fīlips Saliba, iesākdams savu sprediķi Losandželosas Sv. Nikolaja katedrālē kādā 1987. gada februāra rītā.

Taisnību sakot, tas bija pusdienlaiks. Kopā ar sešdesmit mūsējo iesvētīšanu par diakoniem un priesteriem, tāpat arī uzņemot par Baznīcas locekļiem ap 200 laju, dievkalpojums ilga apmēram četras stundas! Lai kļūtu par aculieciniekiem šim notikumam, no visas Ziemeļamerikas ieradās garīdzniecība un aktīvisti no laju aprindām. Draugi un paziņas sanāca kopā, lai tajā piedalītos. Pēc dievkalpojuma sekojošajā banketā piedalījās un uzstājās ar runu Pitsburgas eparhijas galva – bīskaps Maksimoss no Grieķu Pareizticīgās Baznīcas.

Svinības ilga veselu nedēļu. Jaunu locekļu uzņemšana un iesvētīšana sākās jau nedēļu agrāk, 8. februārī, Sv. Miķeļa baznīcā Vannuisā. Tie, kurus šajā dienā, 15. februārī, vajadzēja iesvētīt par priesteriem, pirms nedēļas tika iesvētīti par diakoniem. Pareizticīgajā Baznīcā uzreiz no laja kļūt par priesteri nevar.

“Pagājušajā nedēļā es evaņģelikāļiem sacīju: *Laipni lūdzam mājās!*” turpināja arhibīskaps. “Šodien es saku: *Nāc mājās, Amerika. Atgriezies pie Pētera un Pāvila ticības!*”

No altāra plašās telpas es skatījos uz katedrāli un acīs tiem sešdesmit, kuri, līdzīgi man, tikko kā bija izpelnījušies godu tikt iesvētītiem garīdznieka kārtā. Vēl varēja just vīraka smaržu pēc dievišķās liturģijas noturēšanas un milzīgajā marmora altārī joprojām dega sveces.

Tāpat kā daudziem Baznīcā jaunpieņemtajiem, ne vienam vien no pareizticīgajiem priesteriem, kuri bija mērojuši milzīgu attālumu, lai ņemtu dalību svinībās, acīs bija asaras.

“Mūsu tēvi ienesa Pareizticību Amerikā,” sacīja vecais priesteris Džeimss Mina par saviem senčiem – arābu kristiešiem. Pēc tam viņš pasmaidīja un piebilda: “Tagad ir jūsu kārta vest Ameriku pie Pareizticības.”

Kāda gan Amerikai varētu būt vajadzība pēc pareizticīgās kristietības vai arī – kāpēc tai būtu par to jāinteresējas kaut vai visniecīgākajā mērā? Tā ir tik sena, tik svešāda, tik “katoliska”¹, tik sarežģīta.

Un vēl interesantāks jautājums: kas ir varējis tā aizgrābt divus tūkstošus Bībelei ticošo, Kristus Asinīs izpirkto, Evaņģēliju sludinošo kristiešu, kas visu dzīvi ir apliecinājuši savu evaņģēlisko protestantu ticību un kas ar tādu entuziasmu ir metušies šīs ortodoksālās ticības apskāvienos? Vai tā būtu jauna reliģiskā dumpīguma forma? Vai enerģiskie un Gara piepildītie kristieši nezināma iemesla dēļ nav stājušies uz nedzīvās, nejūtīgās, rituālās tumsonības maldīgā ceļa? Vai arī, vēl ļaunāk, varbūt šis ir viens no ārkārtīgi viltīgajiem ienaidnieka paņēmieniem?

Tie no mums, kuri piedalījās šajā neparastajā ceļojumā, satikās “Kristus meklējumiem veltītajā studentu Krusta gājienā”. Kaut arī mēs bijām piecdesmito gadu bērni, taču tai pašā laikā mūsos acīmredzot bija nojaušami gaidāmie vētrainie sešdesmitie: mēs bijām vīlušies vai, pareizāk sakot, neapmierināti ar baznīcas stāvokli, ko uztvērām kā garlaicīgu, sektantisku amerikāņu kristietību. Mums brāzmainiem, tiešiem, radikāli noskaņotiem, optimistiskiem maksimālistiem, nepatika formālas organizācijas izskatā pasniegtā baznīca, nepatika mums arī sabiedrības uzbūve, un mēs cerējām to izmainīt.

Tās bija dižas dienas! Mēs tās nemainītu ne pret ko. Tāpat kā ne pret ko nemainītu to, kas mums pieder tagad. Pirmais nenoliedzami noveda pie otrā.

Izaicinājums

Ar ko viss sākās? “Amerikā ir viens kampuss (amerikāņu sarunvalodā tā dēvē koledžu vai universitāti ar tai piederošo teritoriju), kuru jums, puīši, nekad nebūs pa spēkam uzveikt,” teica man kāds paziņa biznesmenis un protestants 1965. gadā Čikāgā lenča laikā.

“Kurš tas ir?” es painteresējos, pats pie sevis nolemdams, ka man tas būs nākamais.

“Notrdama,” viņš pavīpsnāja.

“Varu saderēt, ka mēs ar to tiksīm galā,” es attraucu. Sarunu mēs noslēdzām ar sadzīvīskām tēmām un šķīrāmies.

Es tūlīt pat devos mājup un piezvanīju uz kapelāna ofisu Sauntbendā.

“Es vēlētos ar viņu satīties pēc iespējas ātrāk,” stādījies priekšā, es palūdzu sekretārei.

“Pierakstu jūs rītdien pulksten deviņos no rīta,” viņa paziņoja, pārbaudīdama sarakstu.

“Labi, es atbraukšu.”

Lūk, tādi mēs bijām. Jo stiprāks izaicinājums, jo augstāka latiņa, jo vairāk mums tas patika. Un jo veiksmīgāk mēs darbojāmies. Es steigā sakrāmēju koferi, atvadījos no sievas un bērniem, izstūrēju mašīnu no mūsu aizsnigušā ceļa Evanstonā un sāku braukt pa Auterdraivas ceļu Sauntbendas virzienā. Iekārtojot motelī, kas atradās blakus kampusam, lūdzot, lai svešiniekam kaut kā atvērtos Notrdamas durvis.

Pēc dažiem mēnešiem apmēram divarpus tūkstoši Notrdamas un tai līdzās esošās Sv. Marijas koledžas studentu divus

vakarus pēc kārtas pārpildīja tikko uzcelto kampusa sanāksmju centru, lai paklausītos Džonu Braunu un “Nūfolku” – mūsu sludinošo koncertkomandu. Es kapelānam apsoliju: “Mēs ieradīsimies nevis ar mērķi pataisīt viņus par protestantiem, bet lai pamudinātu uz daudz ciešāku savienošanos ar Jēzu Kristu.” Un tieši to es tiku domājis.

Rezonanse bija satriecoša. Tajās dienās mēs izplatījām 3x5 collu izmēra kartiņas un lūdzām jauniešus uz tām uzrakstīt savu vārdu, ja viņi ir lūgušies kopā ar mums par to, lai viņu dzīve tiktu atvērta Kristum. Pierakstījās vairāk nekā divsimt cilvēku.

Un tā mēs pieveicām Notrdamu.

Pēc tam pienāca kārta Kelbērkli. Mēs to nosaucām par “Bērkli blickrīgu” (zibenskaru). Tas bija 1966. - 1967. gada ziemā. Mēs nospriedām, ka mūsu izbraucieniem ar kopējiem sprediķiem ir jādara gals. “Izdarīsim triecienu pa kampusu un satricināsim to līdz pamatiem,” mēs teicām cits citam. Simtiem studentu – Bērkli studentu! – ziedoja lenča laiku, lai noklausītos Billija Grēma uzstāšanos kampusa grieķu teātrī, kas notika pēc viņa tikšanās ar daudziem fakultātes pārstāvjiem brokastu laikā. Nākamajā rītā uz Spraulhollas kāpnēm runāja Džons Brauns, viņš spēja burtiski apslāpēt no pūļa dzirdamos kritiskos aizrādījumus. Neviens neiedrošinājās mest viņam izaicinājumu, un mēs uzvarējām.

Lai arī šie rezultāti pilnā mērā neattaisnoja uz Bērkli liktās cerības, tomēr mēs piespiedām radikāļus spēlēt viņu pašu laukumā un guvām panākumus visā, ko bijām iecerējuši.

Mēs vienlaikus mīlējām un ienīdām šo nodarbošanos. Trieciengrupas mentalitāte ir aizraujoša lieta, taču tā var izraisīt arī pamatīgu vilšanos. Kaut arī mēs nodemonstrējām, kā mums šķita, kaut ko līdzīgu pārdrošībai – kā agrīnie kristieši Apustuļu darbu grāmatā, tomēr neieguvām neko līdzīgu viņu noturīgajam iekšējam spēkam.

Lielākā daļa pienākumu, ko mēs Kristus vārdā bijām uzņēmušies, godīgi sakot, palika neizpildīti.

Pieaugošā vilšanās

Mūsu lozungs bija: “Uzvāri kampusu Kristus šodien – uzvāri pasauli Kristus rītdien.” Taču, lai cik rūgti arī nāktos mums to atzīt, kamēr mēs bijām aizņēmti ar kampusu iekarošanu, pasaule bija kļuvusi sliktāka. Sešdesmitajos gados mēs daudz vadošajos Amerikas kampusos izveidojām “Krusta gājiena” nodaļas, bet tieši tajos pat sešdesmitajos mūsu nācijas kampusi sāka nīkuļot. Tie sāka degradēties morāli, politiski un kulturāli. Mēs darījām savu darbu, bet situācija kļuva aizvien sliktāka, nevis labāka. 1970. gadā kampusu pasaule kultūras ziņā bija daudz mazāk kristīga nekā desmit gadus pirms tam.

“Mūsu darbs augļus nenes,” mēs atzināmies cits citam. “Mēs pieņemam lēmumus, dodam Kristus zvērestus, veidojam organizāciju un vervējam štata darbiniekus, taču mūsu darbība neizraisa reālas izmaiņas. Paši savu panākumu vidū mēs ciešam sakāvi.”

Doktors Džeks Spārkss nespēja šķirties no domas par Bērkli. Pirms iestāšanās “Kristus meklējumiem veltītajā studentu Krusta gājienā” viņš bija profesors, pasniedza statistiku un eksperimenta plānošanu Pensteitā un Ziemeļkolorādo universitātē. Viņš centās īstenot sistemātiskas kontroles programmu pār datorizētu literatūras sadali. Tagad, pēc “blickrīga”, viņš lūdza un ieguva par palīgiem dažus vadošos “Krusta gājiena” dalībniekus un devās uz Bērkli kampusu.

Savā radikālismā viņš pārspēja mūs visus. Viņš nomainīja savu lietišķo uzvalku pret darba kreklu un kokvilnas auduma kombinezonu, izaudzēja bārdu un šokēja kampusu ar lielāku nekā citiem radikāļiem tiekšanos pēc Kristus. Dažus no paša

jaunpievērstajiem viņš pat kristīja slavenajā Bērkli parka strūklakā!

Viņa praktizētā skola, viņa izdotā literatūra un viņa dzīvesveids pārvarēja jaunās kontrkultūras barjeras un sāka radīt kaut ko, kas deva cerības uz pastāvību. Tam bija līdzība ar kaut ko no Apustuļu darbu grāmatas. Un tas arvien mazāk un mazāk atgādināja “Kristus meklējumiem veltīto studentu Krusta gājienu” un arvien vairāk un vairāk sāka līdzināties kristiešu kopienas vai arī – es uzdrošināšos sacīt – Baznīcas sākumam.

2. Ceļā uz pilnīgu Baznīcu

Es tiku audzināts protestantu baznīcā Mineapolisā. Viena no manām pašām pirmajām vēlmēm bija sekot Dievam. Svētdienas skola un baznīcas apmeklēšana bija neatņemama svētdienas rīta sastāvdaļa. Pat nedisciplinētie bērni reti kad no tā vairījās. Cik es sevi atceros, nekad neesmu atkāpies no ticības Dievam. Man vienīgi brīžam kļuva garlaicīgi.

Sākumskolā mēs sēdējām kopā ar vecākiem bērniem. Uzturoties vidējās sākumklasēs, “jaukie jaunie cilvēki”, kā mūs bieži vien dēvēja pieaugušie, sēdēja kopā. Un, kļūdami aizvien vecāki, mēs arvien tālāk un tālāk kāpāmies atpakaļ.

Vidusskolā es tiku ievēlēts par jauniešu grupas prezidentu. Tas nozīmēja, ka par manu pienākumu kļuva lūgšanu noturēšana svētdienas vakaros, bet es izjutu iekšēju tukšumu.

“Līdz manim tev vēl tālu,” viens no enerģiskākajiem puisiem visā konglomerācijā teica. “Es vispār neticu, ka ir Dievs.”

1956. gadā, pabeidzis vidusskolu, es iestājos Minesotas universitātē. Gadu vēlāk iestājos brālībā un pārcēlos uz kampusu. Brālības māja cieši pieklāvās mūsu konfesionālajam studentu centram, un es atceros, ka tiku zvērējis nespert tur savu kāju, un savu solījumu turēju. Tā gluži nebija, ka es būtu

ienīdis Dievu vai arī baznīcu. Gluži vienkārši baznīca manās acīs zaudēja jebkādu nozīmi. Tā atstāja manī nobrāzumu, kurš nesāpēja. Tāpēc es pārstāju to apmeklēt. Un neviens ne reizi neatnāca man pakal. Izņemot “Kristus meklējumiem veltīto studentu Krusta gājienu”.

Vietējais “Krusta gājiena” pārstāvis sistemātiski uzstājās visās kampaņas brālībās, to skaitā arī mūsējā. Ritēja 1959. gads, un mūsu brālības priekšsēdētājs, katolis, Lielā gavēņa laikā pirmdienas vakaros saaicināja dažādus reliģiskos oratorus – sludinātājus, lai celtu garīgās dzīves līmeni brālībā. “Krusta gājiena” komanda bija daļa no šīs programmas.

Jaunais solījums

Kad es dzirdēju, kā šie ļaudis, iznākdami priekšplānā, bez mazākā apmulsuma stāstīja, ko viņiem nozīmējot Kristus, es jutu, ka viņu vārdi rada manī dzīvu rezonansi. Mana draudzene Merilīna jau mēnesi pirms tam bija pieņēmusi stingru lēmumu veltīt savu dzīvi Kristum, un es zināju, ka arī man būs jādara tas pats. Es palīdzēju “Krusta gājiena” vadītājam uzsākt iknedēļas nodarbības, kas tika veltītas Bībeles studēšanai brālībā. Un pēc trim vai četrām nedēļām, pēc kārtējā Bībeles studēšanai veltītā vakara, kad visi aizgāja gulēt, es lūgšanas laikā devu solījumu, ka veltīšu sevi Kristum. Es zināju, ka tik tiešām esmu izlēmis Viņam sekot, lai ko tas arī maksātu.

Drīz vien, nevaru pat atcerēties, vai tas bija pirms vai pēc mana solījuma, es “Krusta gājiena” vadītāju paņēmu sev līdzī uz luterāņu baznīcu, bet viņš mani – uz savu neatkarīgo baptistu baznīcu. Viņš lika man pastāstīt par manu neseno pievēršanos Kristum milzīgās svētdienas skolas grupas priekšā. Vēl spilgtāk man atmiņā palicis rīts, kad es viņu pierunāju nākt man līdzī. Mēs devāmies uz luterāņu baznīcu Mineapolisā un

noklausījāmieš, kā man šķita, brīnišķīgu sprediķi par Kristum vēltītu dzīvi.

Kad mēs gājām ārā, viņš pagriezās pret mani un sacīja: “Nu, bet tagad ir vispiemērotākais brīdis doties mājās un ieturēt maltīti.”

“Ko tu ar to domā?” es pajautāju.

“Bībele – lūk, patiesā dvēseles barība, un es esmu kārtīgi izbadējies,” viņš atbildēja.

“Tu gribi teikt, ka tev nepatika dievkalpojums?” es precizēju.

“Tam vienkārši trūka nopietna pamata, nebija nekādas precīzas Bībeles teksta analīzes,” viņš saīdzis attrauca.

“Bet tu dzirdēji, kas tika sacīts par Kristu,” es iebildu. “Man tas patika.”

“Tava intuīcija pieņemsies spēkā pēc tam, kad būsi labāk iepazinis Kungu,” viņš sacīja. “Mums ir jāsasniedz dziļas Bībeles zināšanas, lai spētu pieaugt savā ticībā.”

Ko es spēju iebilst? Es sāku cītīgi apgūt Jauno Derību.

Dažu nākamo mēnešu laikā pieauga mana mīlestība pret Kristu un sāka mazināties simpātijas pret organizēto Baznīcu. Lai arī ne visi “Krusta gājienā” ticēja tāpat kā mūsu vadītājs, es viņa ietekmē nonācu pie dievgalda un kristīšanas (kā sakramentu, ar kuru palīdzību mēs saņemam Dieva žēlastību) noliegšanas un vairāk pieņēmu personisko ticību Dievam.

Jāsaka, ka gadu vēlāk mani pēc paša lūguma Dalasā pārkristīja baptistu mācītājs. Es biju pārliecināts, ka mana kristīšana bērībā nav bijusi “īsta”.

Dodams priekšroku sirsnīgumam, intimitātei un entuziasmam “Krusta gājiena” sapulcēs pretstatā svētdienas dievkalpojumu dzestrumam es, salīdzinot ar savu iepriekšējo pieredzi baznīcā bez Kristus, izrādījos nonācis pie diametrāli pretējā, t.i., pie Kristus bez Baznīcas. Tikai vēlāk man bija lemts atklāt, ka ne viens, ne otrs nespēj novest pie mērķa.

Tajā vasarā es ņēmu dalību “Krusta gājiena” konferencē Tvinsitijā. Tieši tur es satiku dažus cilvēkus, ar kuriem kopā man bija lemts kalpot Dievam visu turpmāko dzīvi. Diks Beljū un viņa sieva Silvija ieradās dienu vēlāk, jo viņu mašīna bija salūzusi kaut kur starp Teksasu un Mineapolisu. Viņš lūdza vārdu un pastāstīja, kā viņam turpat uz vietas bija izdevies pievērst Kristum automehāniķi. “*Ārēce,*” es pie sevis nospriedu. “*Tas ir tieši tas, ko es gribu iemācīties.*”

Sagatavošanās gadi

Pēdējā mācību gadā koledžā es nolēmu vēltīt savu dzīvi kalpošanai garīdznieka amatā, iespējams, pat institucionālajā Baznīcā.

Kādu rītu, nokļūvis Sanpaulu, es pārcēlos pāri upei un apmeklēju kaimiņos esošā konfesionālā semināra kampusu. Tur bija kāds vecs profesors, pazīstams ar savu augsto garīgumu. Es aizgāju pie viņa un izklāstīju par savu izaugsmi Baznīcā, atkrišanu no tās un pēc tam – atgriešanos pie ticības Kristum universitātes periodā. “Es jūtu, ka Dievs mani aicina uz garīdzniecību, un esmu iecerējis nākt šurp, lai veiktu diplomdarbu,” nobeidzams šo stāstu, es izteicu arī savu vēlmi. Viņa acīs sariesās asaras. “Es lūdzu Dievu par to, lai jums līdzīgi jaunie nāktu uz šejieni,” viņš sacīja. “Taču labāk nenāciet. Šeit jūs atraus no visa, kam jūs esat noticējis.” Toreiz es nezināju, ka tā dēvētais protestantiskais liberālisms, ar ko man vēlāk nācās saskarties, tai laikā draudzes konfesionālajos semināros pārdzīvoja uzplaukumu. Es iestājos Dalasas Teoloģiskajā seminārā (Teksasas štatā) un varu jums apliecināt, ka tas nebija liberāls.

Uzturēdamies Dalasā, es priekš sevis beidzot atrisināju jautājumu, vai Bībele ir Dieva iedvesmota. Mēs uzzinājām, kāpēc tieši Tā ir Dieva iedvesmota, ko paši Svētie Raksti saka

par sevi un cik svarīgi ir lasīt Rakstus un ticēt to patiesumam. Šā pirmā gada laikā Merilīna (tagad jau mana līgava) un es dzīvojām iepretim Dienvidmetodistu universitātei, kur viņa mācījās pirmajā kursā. Es šajā universitātē sāku vadīt “Krusta ceļa” programmu.

Nākamajā gadā man piedāvāja padomāt par pārcelšanos uz Čikāgu, lai sāktu “Krusta gājienu” Ziemeļrietumu universitātē Evanstonā un lai pilnveidotu Čikāgas reģiona pārvaldi un savāktu štata darbiniekus Vitonas koledžai. Es palūdzu Dalasas semināra sekretāram – šobrīd tā prezidentam – Donaldam Kempbelam pārcelt mani uz Vitonas aspirantūru, lai tādējādi attaisnotu aiziešanu no semināra pēc viena gada mācībām. Viņš deva man savu svētību, un 1961. gada vasarā mēs pārcēlāmies uz Vindlsitiju, lai ķertos pie mūsu darba.

Uzturoties Vitonā, es atkal sāku just, ka esmu vīlies Baznīcā. Izglītība, ko ieguvu gan “Krusta ceļā”, gan arī Dalasas seminārā, noskaņoja mani pret visu, kam bija kāda sakramentāla vai liturģiska nokrāsa. Vitonā bija vairāki “īpatņi” jeb “dumpinieki”, kuri nēsāja brilles drāšu ietvarā, sportiska piegriezuma tvīda mēteļus un deva priekšroku episkopāļu baznīcai. Pārējo lielākā daļa pieslējās Amerikā aizvien lielāku izplatību gūstošajai “Bībeles Baznīcai”. Mani tajā visvairāk piesaistīja sludināšanas darbs un Bībeles interpretēšana. Un arī dziedāšana bija vismaz enerģiska un dzīva. Laiku pa laikam gan Merilīnai, gan man gribējās, lai svētdienas dievkalpojums būtu nedaudz vairāk cienīguma, varbūt pat diženuma, taču atsacīšanās no izteiksmīgiem un jēgas piepildītiem dievkalpojumiem bija samaksa par Bībeles sludināšanu.

Pirms pametu koledžu, viens no brālības locekļiem apsūdzēja mani “kristīgajā konservatīvismā”. Kad viņš to pateica, es nobijos, jo jutu, ka viņam varētu būt taisnība. Bet kāda bija

alternatīva? Jo vairāk man kļuva zināms par “liberālismu”, kas valdīja galveno ticības novirzienu baznīcās, jo vairāk es baidījos Bībeles sludināšanu apmainīt pret dievkalpojumu krāšņumu.

Laiku pa laikam mēs ar Merilīnu apmeklējām dažādu konfesiju baznīcas, tādas kā evaņģēlisko, luterāņu jeb presbiterāņu, un atgriezāmies pie domas par nopietnāku dievkalpošanu. Taču mēs atturējāmies no savienošanās ar viņiem, jo kādus astoņus vai deviņus kvartālus tālāk, izrādījās, bija cita tās pašas konfesijas baznīca, kur mācītājs apšaubīja Kristus Augšāmcelšanos, Viņa bezvainīgo ieņemšanu vai kādus citus kristīgās ticības fundamentālos pamatus. Mēs pietiekami pārliecinoši bijām iepazinuši ar Kristu kopīgi ejamā ceļa realitāti, ticības prieku un Rakstu mīlestību, lai gribētu kļūt par daļu no kaut kā neticīga, miruša vai garlaicīga. Bija aizraujoši un interesanti apzināties sevi par idejiski uzticamu kristietī, un es nolēmu, ka man te nedrīkst būt nekādu šķēršļus. Aizvadījuši gadu Vitonā, mēs pārcēlāmies uz Evanstonu, lai turpmākos sešus gadus veltītu sevi Ziemeļrietumu universitātes kampusam. Mēs sadūrāmies ar spēcīgu pretestību no kampaņa reliģiskās kopienas puses, kas mūs uztvēra kā draudus konfesijai stabilajām studentu grupām. Piekrišanu neguva ne mūsu evaņģēliskā pārliecība, ne ārpusbaznīcas piederība. Taču par spīti tam visam, sešdesmito gadu vidū mēs galu galā guvām panākumus “Krusta ceļa” dibināšanā, kas turpmāk tika uzlūkots kā atzīta grupa Ziemeļrietumu universitātes kampusā.

Mūsu štata darbinieku un studentu komandas savu laiku pavadīja, uzstādamās dažādos kampaņa kolektīvos un sarunājoties ar studentiem par Kristu individuāli – malkojot kafiju vai kokakolu. Mēs kļuvām par visstraujāk augošo kristiešu grupu kampusā. Attieksmē pret mums sāka izpausties zināma tolerance, jo mēs bijām nolēmuši ievērot noteikumus, taču jūtamas

teoloģiskās atšķirības joprojām saglabājās. Uz mums raudzījās kā uz ganāmpulka izlaupītājiem un fundamentālistiem. Bet evaņģēlisms iezīdās man asinīs; cilvēku vešana pie Kristus sniedza neticamu, ne ar ko nesalīdzināmu iekšējās apmierinātības un sava darba rezultātu aptaustāmības izjūtu.

“Taure”

Ik vasaru visi “Krusta ceļa” amerikāņu štata darbinieki pulcējās kopīgi stažēties Errohedspringsā, netālu no Sanbernardīno (Kalifornija), kur atradās mūsu štābs. Tie no mums, kuri bija apgabalu un reģionu direktori, kļuva nešķirami. Pēc vientulības pilnās cīņas kampusos visa gada garumā mēs skaitījām dienas līdz tam brīdim, kad Errohedspringsā spēsīm kopīgi atvilkt elpu, lai izpildītu vasaras programmu. Mēs kopīgi ēdām, kopā spēlējām rokasbumbu, kopā sludinājām, kopā peldējāmies un karsējāmies pirtī un kopīgi studējām Rakstus. Pēc tā visa mums šķita, ka, kopīgi atverot Rakstus, Svētais Gars mūs uzrunās kā vienu cilvēku, nepārtraukti “barojot” mūs ar Dieva svētību un tuvinot Baznīcai (mēs šo gaidāmo parādību nodēvējām par “tauri”). “Kāpēc mēs neesam Baznīcā?” mēs sev jautājām. “Jo saskaņā ar Jauno Derību vienīgais, ko Jēzus dibināja, – tā bija Baznīca.” Mums patika tas, ko mēs darījām, taču Apustuļu darbu grāmatā bija domāta tieši Baznīca, nevis tās surogāts.

1966. gada vasara kļuva par pagrieziena punktu. Džons Brauns bija mūsu jaunais nacionālais koordinators. Diks Beljū skaitījās austrumu reģiona vadītājs; Džonam Kredokam “piederēja” Dienvidi; Robertam Andrusam – Rietumi, es atbildēju par Ziemeļiem – “lielā desmitnieka” rajonu. Savā tieksmē atrast Jaunās Derības kristietību mēs nolēmām šovasar ik rītus plkst. 6.00 tikties pie brokastu galda Sanbernardīno restorānā “Seidžes”. Mums bieži vien piebiedrojās Gordons Volkers,

Āfrikas direktors, un Kens Bernens – mūsu Kanādas direktors. Mēs cerējām, ka “taure” atvērsies un Dievs mūs uzrunās ar Rakstu palīdzību, visbiežāk caur apustuļu vēstījumiem.

Mēs iegremdējāmies Jaunās Derības tekstā, īpašu uzmanību pievēršot tām vietām, kur tika runāts par Dieva žēlastību un Baznīcu. Tajā vakarā mēs nonācām pie pārliecības, ka, lai kādā formā tas arī izpaustos, galu galā mums tomēr ir jāķļūst par Baznīcu. Uz Baznīcu mēs raudzījāmies kā uz vietu, kur izpaudīsies Dieva svētība un žēlsirdība. Mēs uzskatījām, ka ikvienam ticīgajam piemīt dāvanas, kuras tam būtu jāceļ gaismā, ka vajadzētu funkcionēt visai Kristus miesai, ne tikai vienam vai diviem apmaksātiem profesionāļiem. Ka Baznīcai vajadzētu būt *kopienas* tipa.

Mūsu uzmanību pievērša tas fakts, ka Jaunajā Derībā Baznīca aizsākās atsevišķās mājās, bet speciālas baznīcas ēkas uzradās acīmredzot ne agrāk par trešo gadsimtu. Kaut arī mēs nekad nepiešķīrām pārāk lielu nozīmi brīnumiem pašiem par sevi, ikviens no mums ilgojās pēc vietas, kur būtu iespējama īsta atveseļošanās un kur varētu tikt izrunāti patiešām pravietiski vārdi, kur ikviens “kopienas loceklis varētu kalpot ar savu dāvanu”. Mēs gribējām arī, lai mums būtu māja, kur ikviens grūtdienis varētu tikt aprūpēts un kur “nelabvēlīgie” sabiedrības locekļi būtu tikpat nozīmīgi kā visi pārējie. Jo vairāk mēs iedziļinājāmies Jaunajā Derībā, jo vairāk mūs sāka uztraukt mūsu nepilnīgais stāvoklis, tāpēc ka mēs jutāmies atrauti no Baznīcas.

1966. gada rudenī mēs sākām veidot “studentu mobilizācijas” grupas – tiešā atbilstībā mūsu priekšstatiem par Jaunās Derības Baznīcu. Mēs mācījām par kopienu, uzticību Kristum un kopīgo darbu, bet atsacījāmies no kristību un Sv. Vakarēdiena sakramenta. Šīs studentu grupas izpelnījās visdaudzveidīgāko novērtējumu: sākot ar asu kritiku, kas nāca no dažu kristīgo

pamatkonfesiju pārstāvju puses, līdz bagātīgām uzslavām no tiem, kuri bija radikālāk vai mistiskāk noskaņoti. Paši to negribdami, mēs, izrādās, bijām nonākuši konflikta stāvoklī ar “Krusta ceļa” filozofiju. Tas nevarēja turpināties bezgalīgi.

Iziešana

Galū galā radās virkne iemeslu, kas mudināja daudzus no mums 1968. gadā pamest organizāciju “Krusta ceļš”. Ja runā par mani, jutu, ka esmu pilnībā izsmēlis savas iespējas šīs organizācijas ietvaros. Man zuda entuziasms uz ārpusbaznīcas darbību. Es gribēju kaut ko vairāk. Taču atļausos atzīmēt, ka līdz pat šai dienai es drīzāk dotu priekšroku Jēzus Kristus Evaņģēlija sludināšanai studentu brālībā vai sieviešu kopienā nekā jebkurā citā vietā.

Mēs izjutām brīvības trūkumu. Mēs gribējām atraisīties no visiem ierobežojumiem un darīt “visu, ko darīja pirmajā gadsimtā”, – kristīt mūsu jaunpievērstos, kalpot liturģiju un saņemt Sv. Vakarēdienu, daudz atklātāk vērsties pret ļaunumu. Vienu vārdu sakot – mēs vairāk par visu gribējām kļūt par Jaunās Derības Baznīcu.

Tieši tā – par Jaunās Derības Baznīcu! Ilgie gadi, kas pavadīti, galvenokārt studējot Rakstus un Baznīcas vēsturi, rosināja mūsos ārkārtīgu tiekšanos pēc Jaunās Derības Baznīcas. Es mulsdams atceros kādu atgadījumu – tas rada mesiānisma un augstprātības iespaidu, kas zināmā mērā varbūt ir arī taisnīgi, taču mēs bijām vaļširdīgi.

Kādudien 1967. gadā mēs ar Džonu Braunu braucām vilcienā pa virszemes dzelzceļu no Evanstonas uz Čikāgas centru, un es viņam sacīju: “Tu zini, kas mēs esam? Mēs esam reformatori. Tāpat kā Lutērs un Kalvins, mēs gribam, lai Baznīca atkal kļūtu tāda, kādai tai jābūt.”

Viņš piekrītoši pamāja ar galvu.

“Es nesaku, ka mēs esam viņu līmenī,” es precizēju, “un negribu izlikties pašpārliecināts. Taču tas, ko mēs patiešām gribam izdarīt, – ir reformēt Baznīcu.”

“Tev taisnība,” viņš piekrita.

Kā otru iemeslu mūsu aiziešanai var minēt to, ka mēs vienkārši ticējām, ka tāda ir Dieva griba. Un tieši tas mūs stiprināja visgrūtākajās mūsu “iziešanas” dienās. Mēs izrādījāmies izvēles priekšā – pamest kaut ko ekonomiski stabili nodrošinātu, kas tajā brīdī izraisīja pat zināmu sajūsmu, vai arī – no jauna doties ceļā, vienkārši paļaujoties uz ticību, un sākt visu no nulles.

1968. gada februārī es uzstājos vienā no Viskonsinas universitātes pilsētiņām Lakrosā. Atgriežoties no studentu kluba kopmītnē, kur es tajā vakarā biju apstājies, izjutu specifisku suģestiju. Mierīga, klusa balss man sacīja: “Es gribu, lai tu aizietu.” Ieradies kopmītnē, es piezvanīju uz Džona māju Kalifornijā. “Es aizeju,” man izspruka, nezinot, ko vēl varētu piebilst.

Otrā galā sekoja ilga klusēšana. Visbeidzot viņš sacīja: “Es arī.” Tajā pašā nedēļā es nosūtīju vēstuli ar lūgumu par atstādīšanu. “Iziešana” bija sākusies.

Ceļojuma sākums

Šajā vakarā mēs sanācām tik daudz bijušo “Krusta gājiena” dalībnieku, cik vien spējām, un sākām sludināt un stāstīt par Jaunās Derības Baznīcu – kādu mēs to iztēlojāmies. Luterāņu baznīca Ladžollā (Kalifornija) ļāva mums izmantot savas telpas. Mēs nezinājām, kā radīt to, uz ko mēs aicinājām, taču nekas nespēja iegrozīt mūsu entuziasmu. “Lūk, kur slēpjas iemesls tam, kāpēc mūsdienu evaņģēlisms neizmaina pasauli,” mēs paziņojām. “Tas

ir noslēdzies sevī, ar Baznīcu nesaistīts. Cilvēki nav iekļauti Kristus miesā. Tos var pielīdzināt jaundzimušiem zīdaiņiem, kas pamesti uz kādas mājas sliekšņa cerībā, ka tie paši sevi pabaros un spēs par sevi parūpēties.”

Kādu rītu es izgāju no zāles un ieraudzīju jaunu cilvēku, kam uz krekla pogas bija rakstīts: “Dievs ir dzīvs, Baznīca ir mirusi.” “*Āmen,*” es pie sevis noteicu, “*no īstā ceļa nokļīst ne vien jaunpievērstie, arī baznīcas ir tik nevarīgas, ka nespēj uz ceļa uzvest cilvēkus, kuri pie tām vērsas. Baznīca atrodas neredzamas mūsdienu Bābeles gūstā!*”

Un tā mēs nonācām pie domas, ka atbilde uz mūsu jautājumu ir Baznīca, taču ne katra baznīca, ar kādu mums ir nācies sastapties. Mēs meklējam tieši Jaunās Derības Baznīcu. Un drīz vien izrādījās, ka tādos pašos meklējumos atradās neskaitāms daudzums citu cilvēku. Tas kļuva par sākumu tam, ko pēc zināma laika mēs sākām dēvēt par “izgaistošās pilnīgās Baznīcas meklējumiem.”

Vieglāk būtu bijis radīt alternatīvu organizāciju un šoreiz “visu paveikt kā nākas”. Mēs pat izdomājām nosaukumu: “Universitātes studentu – kristiešu brālība”. Mēs cerējām būt labāki visā, ko jebkad tika darījis “Krusta ceļš”, – gan liecībās, gan sludināšanā un, protams, arī baznīciskumā.

Taču, par laimi, “taure” joprojām nebija atvērta. Uz šā plāna realizēšanu nevienam no mums prāts nenesās. Par vienu lietu šaubu nebija: mums vajadzētu barot savas ģimenes un nu vairs nebija tādu iespēju kā līdz šim. Tālab lielākā daļa no mums nolēma pievērsties laicīgajam darbam.

Visgrūtākā problēma, ar ko mēs šeit saskārāmies, bija sabiedrības attieksme. Mūsu bijušajiem domubiedriem šķita, it kā mēs būtu pametuši savu kalpošanu sadzīvīskās labklājības un baudu dēļ. Dīks Beljū Atlantā sāka tirgot kafiju. Džons Brauns kādu laiku vadīja jauniešu nometni Vašingtonā, bet pēc

tam pievērsās māju krāsošanai. Es veselu gadu uzturējos Evanstonā, bet nākamajā gadā pārcēlos uz Memfisu, lai sāktu darbu Memfisas valsts universitātē.

Mēs visi izmēģinājām savus spēkus mājas baznīcu veidošanā – panākumiem mijoties ar neveiksmēm – un uzturējām savā starpā kontaktus gan sarakstoties, gan pa telefonu.

Memfisa

Tobrīd, kad Merilīna un es 1969. gada rudenī ieradāmies Memfisā, mums bija četri bērni. Memfisas centrā nopirkām vecu māju ar pietiekami lielu viesistabu, kur varētu notikt kristīgās sapulces.

Es tiku pieņemts darbā par universitātes fonda izpildošo viceprezidentu un universitātes attīstības direktoru. Tā kā šis darbs galvenokārt bija saistīts ar fonda paplašināšanu, tas man nodrošināja iespēju dienu no dienas kontaktēties kā ar universitātes, tā arī ar civilo vadību. Un, kas ir vēl svarīgāk, ieņēmot šo amatu, es biju ciešā kontaktā ar studentu vidi.

Universitātē mēs satikām grupu ar piecpadsmit vai divdesmit studentiem – kristiešiem, kuri turējās kopā un dažādu iemeslu dēļ nepieslējās nevienai no kampusā dibinātajām reliģiskajām grupām. Šie studenti pieņēma mūsu izplūdušos priekšstatus par Jaunās Derības Baznīcu un gribēja, lai tās meklēšanā kaut kas tiktu uzsākts. Svētdienas vakari kļuva par norunāto laiku, bet mūsu māja – par norunāto vietu. Gandrīz vai vienīgais stingrais noteikums bija – neaicināt klāt jaunus cilvēkus. Mēs visi jutām nepieciešamību augt mūsu pašu izpratnei par Baznīcu, pirms par dalībniekiem aicināt arī citus.

Mēs ar Merilīnu noslēdzām vienošanos. Nolēmām neizvirzīt līderus no studentu vidus – kā mēs to darījām “Krusta gājienā”. Cenzdamies palīdzēt ieiet Kristus Miesā visiem, kas pēc tā

tiecas, mēs vienkārši gribējām padarīt sevi pieejamus visiem un ikvienam, kas izrādīja interesi par kristietības labo vēsti. Šķiet dīvaini, ka pēc trim mūsu darbības gadiem Memfisā starp tiem, kuri bija nolēmuši savu dzīvi ziedot Kristum, līdzās narkomāniem, prostitūtām, no mājas aizbēgušajiem un hipijiem bija studentu padomes prezidents un viceprezidents, brālības prezidents, kā arī plašs personu spektrs, kas nepiederēja ne pie vienas no minētajām kategorijām. Neraugoties uz visām mūsu pieļautajām kļūdām, viens mums bija skaidrs: Kristū ir iespējama visu cilvēcisko personību daudzveidība. Dāvanu daudzveidība, kalpošanu daudzveidība un sasniegumu daudzveidība, bez šaubām, varētu harmoniski pastāvēt līdzās kristiešu sabiedrībā.

Par spīti nodomam nepaplašināt Memfisā savas darbības loku, mēs bijām spiesti to darīt. Kāda meitene no mūsu svētdienas grupas runāja par Kristu ar savu frizieri, un tā lūdza viņu nokristīt. Pēc tam viņa sāka apmeklēt mūsu svētdienas sapulces. Neraugoties uz mūsu mājas baznīcas nepilnību, viņa bija sajūsmā par to, ka sajuta sevi kā daļu no cieši saliedētas kristiešu grupas, kas mīlēja un rūpējās cits par citu. Un viņa sāka ielūgt visus, ko spēja. Mūsu skaits dubultoījās, pēc tam trīskāršojās, un dažu vakaru mēs bijām spiesti pārcelties uz pagalmu, lai uzņemtu visus gribošos.

Jo lielāks kļuva mūsu skaits, jo mazāk un mazāk mēs atgādinājām Baznīcu. Lai arī kā mēs tiecāmies uz pretējo, svētdienas vakari pārtapa skaļās tikšanās reizēs, kas sevī ietvēra enerģisku dziedāšanu, lasīšanu un Rakstu skaidrošanu, kas mijās ar lūgšanām un pateicībām. Tikšanās beigās es bieži aicināju "lūgties un veltīt savu dzīvi Kristum, lai kur arī mēs istabā atrastos". Kad mūsu bija maz, mēs gājām pie dievgalda gandrīz vai katrā tikšanās reizē, taču, grupai skaitliski pieaugot, tas notika aizvien retāk. Mēs nekad nevarējām būt pārliecināti par

visiem klātesošajiem un viņu garīgo stāvokli.

Arī mani kolēģi citās valsts daļās tāpat centās realizēt mājas baznīcu ideju visdažādākajās formās un ar visdažādākajiem rezultātiem. Gordons un Mērija Sjū Volkeri pārcēlās no Kolumbijas uz Mensfildu (Ohaio) un ieguva savā rīcībā lielu fermu. Drīz uz viņu mājas sliekšņa bez kāda acīmredzama iemesla sāka parādīties jauni cilvēki – no mājām aizbēgušie, autostopa ceļotāji un citi piedzīvojumu meklētāji. Visai drīz ap viņiem izveidojās neliela jauniešu kopiena, un viņi pārbūvētā puspagraba telpā ierīkoja baznīcu. Gordons kristīja ikvienu, ko viņam izdevās vest pie Kristus (bija gadījums, kad sniega vētras laikā viņš fermas dīķa ledainajā ūdenī nokristīja 26 cilvēkus), un iknedēļas dievgalds kļuva par normu svētdienas rītu sapulcēs.

Herolds un Barbara Danaveji ar “Krusta gājienu” uzturējās Ankoridžā un pameta to drīz pēc mums. Herolds noorganizēja cilvēku grupu, kas viņam palīdzēja nopirkt bijušo katoļu patversmi. Tur viņš izveidoja Mensfildas grupai līdzīgu kopienu, taču bez piesaistošās bāzes kā tādas. Viņi sevi dēvēja par “MARANATA NORD”. Septiņdesmito gadu sākumā šī grupa no kristīgi draudzīgajām sapulcēm pacēlās līdz baznīcas sākumstadijai.

Džeks un Estere Spārksi turpināja savu darbu, lai ar Kristus vārdu iedarbotos uz Bērkli kontrkultūru. Un pakāpeniski no tā radās mājas baznīca.

Beljū laulātais pāris Atlantā nodibināja “baznīcu viesistabā”, taču galu galā tā beidza pastāvēt. Viņi kopā ar Brauniem pārbrauca uz Santabarbaras rajonu, lai apvienotos ar bijušo “Krusta ceļa” grupu no Kalifornijas universitātes Santabarbarā, kura arī centās piepildīt cerību par Patieso Baznīcu. Tas radīja ģeogrāfisku tuvību ar Spārksu ģimeni, kura pēc hipiju ēras 1977. gadā arī pārcēlās uz kopienu Kalifornijas universitātē.

1973. gads: atkal kopā

Septiņdesmito gadu sākumā, kad lielākā daļa no mums izrādījās esam dažādās vietās un darbojās autonomi, mēs sajūtām arvien pieaugošu vēlēšanos strādāt ciešākā kontaktā cits ar citu. Pēc universitātē aizvadītajiem trim gadiem es pametu savu amatu un pārcēlos uz priekšpilsētu – stundas braucienā no Memfisas, lai restaurētu mūsu nopirkto māju, kas tika uzcelta pirms Pilsoņu kara. Šī pārcelšanās ļāva man arī vairāk laika veltīt saviem vīra un tēva pienākumiem ģimenē, kur tuvākajā laikā tika gaidīts sestais bērns. Lai nopelnītu naudu iztikai, es atkal pievērsos brīvai literārai daiļradei, ar ko nodarbojos pēdējā gadā, uzturoties Evanstonā.

1973. gada vasarā dažus no mums ielūdza uz nedēļu ilgu kristiešu izdevēju kongresu Dalasā. Tika izteikts priekšlikums sapulcināt pēc iespējas vairāk kādreizējo līdzgaitnieku, lai aplūkotu iespēju izveidot kaut vai neformālu savstarpējās sadarbības sistēmu starp tiem, kuri piedalījās Jaunās Derības mājas baznīcu veidošanas procesā. Savācās apmēram 70 cilvēku.

Turpat vai visas nedēļas garumā mēs izklāstījām savus viedokļus, strīdējāmies, lasījām ziņojumus un aizstāvējām savus uzskatus jaunākajos Rakstu pētījumos, kā arī piedalījāmies kopīgajās maltītēs. Šķita, ka pret jaunās “kampaņas” izvērsanu ikviens izturējās ar aizdomām. Bet, no otras puses, mēs bijām noguruši, līdz galējībai noguruši no darba vienatnē. Kad uztraukums noplaka, daži no mūsējiem nolēma uzturēt vismaz neformālas attiecības.

Pēc dažiem mēnešiem mēs tikāmies Spārksu mājā Bērklī. Būdami gandrīz vai bez jebkāda kopīga pamata, izņemot vēlēšanos ieraudzīt patieso Jaunās Derības kristietību, mēs nolēmām, ka sešiem no mums, kuriem bija četrdesmit un vairāk, būs “vecāko” loma tajā ne visai saprotamajā, ko mēs grasījā-

mies darīt. Vēlāk es tiku nozīmēts par septīto. Šai vadošajai grupai bija jāsapulcējas vienu nedēļu reizi ceturksnī, lai ieviestu korekcijas tā mazā baznīcu tīkla darbībā, ko mēs centāmies savienot vienā veselumā.

Ārkārtīgi svarīgi mums šķita, lai ikviens justos atbildīgs citu priekšā un lai notiktu atskaitīšanās zināmā mērā reālai, rīcībspējīgai valdībai. Turpmākajās nedēļās un mēnešos mēs atskārtām, cik maz mums bija zināms par to, ko mēs aizvien biežāk dēvējām par “Jaunās Derības Baznīcu”.

“Ikviens sevi pasludina par Jaunās Derības Baznīcu,” kādā no mūsu nākamajām sapulcēm sūdzējās Džeks Spārks. “Katoļi uzskata, ka tā esot tieši viņi. Baptisti – ka viņi. Kristus Baznīca, tāpat kā visi pārējie, to pašu apgalvo par sevi. Mums ir jānoskaidro, kam taisnība.”

Mēs Spārksu uzskatījām par ļoti svarīgu papildinājumu, jo viņam nebija augstākās evaņģēliskās izglītības, ko bija ieguvusi lielākā daļa mūsu grupas locekļu. Viņš bija evaņģēlists *līdz kaulu smadzenēm*, taču spēja paraudzīties uz lietām ar svaigu skatu un “cilāja” daudz radošākus jautājumus, proti, kas ir Baznīca un par ko tā varētu kļūt. Viņš nepiederēja pie bibleistu aprindām un vāji pārzināja speciālo terminoloģiju.

“Kādu nozīmi tu piešķir vārdiem “kam taisnība”?” kāds no telpas tālākā stūra ar izaicinājumu pavaicāja. “Vai tad mums nav Bībeles? Veids, kādā mēs varam smelt zināšanas par Jaunās Derības Baznīcu, ir Jaunās Derības lasīšana.”

“Nē, tu neesi pareizi sapratis, ko es ar to domāju,” atbildēja Džeks savā delikātu jautājumu apspriešanai raksturīgajā iejūtīgajā manierē. “Kā protestanti mēs zinām savu ceļu, sākot ar 1517. gadu un reformāciju. Kā evaņģēlisti – Bībeles cilvēki – mēs zinām savu ceļu līdz pat 95. gadam vai tuvu tam, kad apustulis Jānis pabeidza rakstīt savu Atklāsmi. Runa ir par laiku starp šiem diviem “datumiem”.”

“Viņam taisnība,” piekrita Gordons Volkers. “Kaut nosit, es nespēju precīzi pateikt, kur izzuda šī Jaunās Derības Baznīca.”

“Arī es esmu tādā pašā stāvoklī,” piebilda Džons Brauns. “Es gribu teikt, ka mani interesē, cik ilgi Baznīca saglabāja uzticību Kristum. Mani ar pilnu pārlicību mācīja, ka tai brīdī, kad apustulis Jānis izpūta pēdējo dvašu, esot sākusies Baznīcas lejupslīde. Bet vai patiesībā tas tā ir? Ja ne, tad kur un kad Baznīca novirzījās no īstenā ceļa? Jebkurā gadījumā - kā būtu bijis iespējams izvairīties no reformācijas?”

“Lai to saprastu, nepieciešams, kā man šķiet, sadalīt šā pētījuma jomas jeb apgabalus,” sacīja Spārkss. “Kas attiecas uz mani, tad es gribētu ņemt dievkalpošanu. Es varu vadīt Bībeles studēšanu un pabalstīt dziedāšanu, taču man tik tiešām ar grūtībām izdodas novadīt dievkalpojumu. Patiesībā es pat skaidri nezinu, kas ir īsts dievkalpojums. Vai taisnība ir harizmātiķiem? Vai mums būtu jātveras pie spontānas izpausmes un jāseko tai? Vai arī pastāv cits veids, kā kristieši tika aicināti piedalīties dievkalpojumā?”

“Man tad nu ļaujiet ņemt Baznīcas vēsturi,” teica Brauns. “Es gribu atrast Baznīcas vēsturisko nepārtrauktību – kas ir patiesā Baznīca un kas ir viltus baznīca, vai tā ir palikusi uz īstā ceļa, vai arī novirzījusies no tā.”

“Svarīgi, lai mēs vērstos pie pirmavotiem,” brīdināja Spārkss. “Mēs ne pie kā nenonāksim, ja vienkārši lasīsim mūsdienu autoru komentārus. Mums ir jānokļūst līdz pamatdokumentiem un jāizpēta, ko sacījuši senie rakstnieki – gan tie, kuri rakstīja pareizi, gan arī herētiķi.”

“Es ņemšu ticības izklāstu,” piedāvāja Diks Beljū. “Esmu līdz šķebināšanai noguris, dzenoties pakal katrai jaunai garīgās dzīves vēsmai, kas pāršalc pilsētu. Es gribu zināt, kam Baznīca ticēja pašā sākumā un kam tā neticēja. Tāpat arī es gribu pameklēt līdzsvaru. Piemēram, kāda loma ir tai ārkārtējai nozī-

mei, ko mēs piešķiram ar otro Kristus atnākšanu saistītajām detaļām? Vai tas ir saprātīgi? Vai tāpat bija arī pirmo kristiešu laikā? Brīžiem man rodas sajūta, ka mēs par otro atnākšanu zinām vairāk nekā pats Kungs.

Bet, kas ir pats svarīgākais,” turpināja Beljū, “es gribu noskaidrot, ko agrīnie kristieši domāja par Jēzu Kristu. Kas tās bija par zināšanām, kuras tiem palīdzēja Viņa dēļ ar patiku doties nāvē?”

Gordons Volkens tikšanās laikā lielākoties klusēja. Bijušais dienvidbaptistu mācītājs izglītību bija ieguvis Fortvolzas seminārā Teksasā un pirms iestāšanās “Kristus meklējumiem veltītā studentu Krusta gājiena” štatos kalpoja par mācītāju vairākās dienvidbaptistu baznīcās. “Es jums teikšu, ko es grasos ņemt,” viņš teica nedaudz skeptiskā tonī. “Es ņemšu Bībeli. Mans plāns ir pārbaudīt, salīdzinot pēc Bībeles, visu to, ko jūs, brāļi, atradīsiet. Jo tajā gadījumā, ja mēs tur neatradīsim apstiprinājumu tam, es atsacīšos to pieņemt.”

“Tas ir visnotaļ taisnīgi,” teica Džons Brauns, jūtot, ka atmosfēra var nedaudz uzkarst. “Galu galā tam ir jākļūst par kritēriju it visam, kam mēs ticam.”

Kens Bernens paņēma pirmsreformācijas gadus, Rejs Neterijs, kurš kalpošanu pameta 1978. gadā, – pēcreformācijas periodu, bet es drīz vien tiku izraudzīts par mūsu administratoru.

Vairāk nekā pētījums

Ja mēs būtu aprobežojušies vienīgi ar atbildes meklēšanu uz izvirzītajiem jautājumiem, mūsu diskusija būtu tīri akadēmiska. Taču pilnīgākas informācijas savākšana nebija vienīgais, pēc kā mēs ticāmies. Mums vajadzēja atrisināt divas konkrētas problēmas. Pirmkārt, mēs visi tagad bijām atbildīgi

par kaut vai nelielu, taču ganāmpulku. Saviem cilvēkiem mēs bijām apsolījuši, ka aizvedīsim viņus pie vēstures gaitā nesakropļotas Jaunās Derības ticības. Tai pašā laikā mēs netaisījāmies kļūt par vēl vienu kristietības “paveidu”. Mēs sev par mērķi neizvirzījām arī palikšanu protestantismā, kļūšanu par katoļiem vai piecdesmitniekiem vai arī nepiederēšanu ne pie vienas no denominācijām. Mēs gribējām kļūt par iespējami labākiem kristiešiem, būt par pirmā gadsimta Baznīcas izpausmi divdesmitajā gadsimtā.

Otrkārt – un es nespēju vajadzīgajā mērā izcelt šā lēmuma svarīgumu – mēs no paša sākuma norunājām savos darbos un dzīvē saglabāt atbilstību visam, ko mēs uzzināsim par Jaunās Derības Baznīcu, izsekojot tās vēsturisko ceļu. Ja mēs sapratīsim, ka mums nav bijusi taisnība, tad būsīm spiesti mainīties. Mēs sev apsolījām, ka ticēsim tās mācībai, pieņemsim tās dievkalpošanas kārtību, iedibināsim – atbilstoši savai izpratnei – tās hierarhisko struktūru. Vai, citiem vārdiem runājot, ja mēs atklātu, ka visi kristieši vienmēr ir apliecinājuši noteiktu patiesību vai arī pieturējušies pie noteiktas prakses (un to ir darījuši visi) un tas nav bijis pretrunā Svētajiem Rakstiem, mēs saskaņā ar to mainītu savu kursu un sekotu savu tēvu ticībai.

No tā sāka attīstīties hermeneitika – Rakstu interpretācijas. Daudzu gadu garumā mēs sliecāmies uz to, lai Baznīcu aplūkotu tās vēsturiskajā perspektīvā kā nezin kādu horizontālu struktūru – divdesmit gadsimtu garumā, ar fundamentu, kas modernās kultūras atvairīšanai katrā gadsimtā tika būvēts no jauna. Tagad, šķiet, mēs sākām skatīties uz Baznīcu kā uz vertikālu struktūru, divdesmit gadsimtu augstu, celtu uz apustuļu un praviešu pamatiem, ar Kristu kā stūrakmeni.

Tā vietā, lai celtu jaunus fundamentus katrā paaudzē vai katrā gadsimtā, mēs no visa spēka centāmies saprast, vai pastāv iespēja palikt uz sākotnējā apustuliskā pamata, saglabājot ticību, ko

vienreiz un uz visiem laikiem mums ir nodevuši svētie, un tai pašā laikā piebūvēt šim fundamentam klāt jaunu stāvu šim laikam, lai iemitinātu tajā mūsu laikabiedrus. Mūs arvien mazāk un mazāk nodarbināja jautājums – vai mūsu baznīcā ir otrā vai trešā gadsimta kristieši. Jautājums bija gluži pretējs: vai mēs atrodamies viņu laikā un baznīcā?

Es domāju, ka ne Amerikā, ne arī visā pasaulē nav bijis daudz tādu cilvēku, kuriem bijusi iespēja paveikt to darbu, ko mēs sev izvīrījām. Izņemot Kungu un savstarpējos pienākumus, mēs ne ar vienu nebijām saistīti. Mūsu skaits bija neliels, mēs bijām neierobežoti pārvietošanās iespējās un gatavi mainīties. Būdami brīvi, lai pieņemtu to, ko mums izdosies atrast, mēs nebijām spiesti ievērot kaut kādas partijas līniju. Mēs nebijām saistīti ne ar vienu oficiālo baznīcu un pārstāvējām cilvēkus, kuri jau vairs neskaitījās nevienā no pastāvošajām struktūrām un gribēja sevi pārveidot. Mums nebija ne valdes, ne sponsoru, kas varētu ierobežot finansējumu, ja viņiem nepatīktu tas, ko mēs Baznīcas vēsturē atklājām. Vienīgais, ko mēs gribējām, – tas bija Kristus un Viņa Baznīca. Tā vietā, lai kļūtu par vēstures tiesnešiem, mēs aicinājām vēsturi tiesāt mūs.

Mūsu galvenais jautājums bija šāds: kas ir noticis ar to Baznīcu, par ko mēs lasījām Jaunajā Derībā? Vai tā joprojām vēl pastāv? Ja jā, tad kur? Mēs gribējām kļūt par daļu no tās.

3. Nedēļa, kuru mēs neaizmirsīsim

Visspilgtākā un visgrūtākā atmiņā palikusi kāda mūsu ceļa nedēļa, kas sākās 1975. gada februārī. Kens Bernens noīrēja mums būdu Padžetsaundā (Sanhuānas salā, līdzās Sietlas piekrastei). Tā bija auksta un mitra kā no ārpuses, tā arī iekšpusē. Būdā bija bezgalīgam laukumam līdzīga kaila cementa grīda un tikai divas gultas uz septiņiem cilvēkiem. Šīs gultas

tika visvecākajam dalībniekam un tam, kam bija visslimākā mugura: Kenam Bernenam un man.

Šajā nedēļā mums bija jāsapulcējas, lai cits citu informētu par pirmajiem mūsu pētījumu rezultātiem.

Ziņojums par dievkalpošanu

Piedalīšanās svētdienas dievkalpojumā – tā, manuprāt, ir joma, kur ikvienam kristietim ir visgrūtāk sevi pārveidot. Var mainīties baznīcas interjers, var nomainīt mācītāju, celtniecības komisija var piedāvāt celtnes pārbūvi, taču svētdienas rīta dievkalpojuma raksturs – vai tas būtu reformatoriem, katoļiem, piecdesmitniekiem vai citiem – paliks praktiski nemainīgs.

Septiņi no mums bija izaudzināti liturģiskajās baznīcās, pārējie – mērenajās jeb neformālajās. Tomēr visi mēs brieduma gados bijām izdarījuši izvēli par labu ļoti nepiespiestam, gandrīz vai spontānam dievkalpojuma stilam – un mēs veicinājām šādu stilu faktiski visās mūsu baznīcās.

Mēs jutām, ka savas pozīcijas apstiprināšanai varam ņemt talkā veselu Bībeles pantu arsenālu. Šādas diskusijas allaž sākās no Vasarsvētku dienas līdz otrajai Apustuļu darbu nodaļai, pēc tam par 12. un 14. nodaļu pirmajā apustuļa Pāvila vēstījumā korintiešiem, tāpat arī par epizodi ar Eutihu Apustuļu darbos (20: 9 – 12), kur Pāvils sludināja līdz rītausmai. Džeks Spārks iesāka runu, lai pavēstītu mums, ko viņš bija uzzinājis par dievkalpojumiem no visagrākajiem materiāliem Baznīcas vēsturē.

“Kristiešu dievkalpojums bija liturģisks kopš pašiem pirmsākumiem,” viņš iesāka. “Vissenākie dokumenti liecina...”

“Tu laikam joko,” es viņu pārtraucu. “Tas nekādā ziņā nevar būt taisnība.”

“Es tev nelieku mīlēt to, ko esmu atklājis,” turpināja Džeks, “taču trīs vissenākie avoti...”

“Pagaidi,” es atkal sāku protestēt. “Tu esi pārliecināts, ka esi pētījis tieši to materiālu, kas nepieciešams? Vai tas, ko tu esi lasījis, ir pietiekami raksturīgs? Ne seminārā, ne pats lasot es nekad neesmu sastapis, ka kāds būtu mācījis, ka Baznīca esot bijusi liturģiska kopš pirmsākumiem. Es allaž uzskatīju, ka liturģija bija tas, kas ienāca Baznīcā pēc tam, kad noplaka Svētā Gara žēlastība.”

Lai ko jūs arī domātu par Džeku Spārksu, jūs nekad nespēsiet viņu apvainot pētījuma rezultātu sagrozīšanā. Es varēju pārliecināties, ka viņš ir labākais pētnieks, kādu es jebkad esmu saticis. Viņa dienesta lapā jeb kontā ir ne vien izcila akadēmiskā karjera, kas noslēdzās ar doktora disertācijas aizstāvēšanu, bet arī gadi, aizvadīti darbā ar doktorantiem Pensteitā. Turklāt man bija jāatzīst, ka Džekam nevarēja būt personiskas ieinteresētības, lai izdarītu aizspriedumainus secinājumus. Viņam būtu bijis vienkāršāk, ja nebūtu nekādu agrīno liecību par liturģisko dievkalpošanu, jo viņš – līdzīgi man – savas baznīcas locekļus mācīja dievkalpojuma laikā būt nepiespiestiem un brīviem.

Viņš mūs iepazīstināja ar trim agrīnajiem un vispāratzītājiem, Rakstos neietilpstošajiem avotiem, kas stāsta par to, kāds ir bijis pirmkristiešu dievkalpojums. Par pašu pirmo avotu visbiežāk pieņemts uzskatīt mocekļa Sv. Justīna vēstījumu (viņa “Pirmajā apoloģijā”), kas ticis sarakstīts ap 150. gadu un kur viņš imperatoram izklāstījis kristiešu dievkalpojuma shēmu. Dievkalpojums izskatījās apmēram šādi:

SINAKSE

- v Apsveikums un atbilde
- v Slavinošās lūgšanas, kas mijas ar Rakstu lasījumiem; tā sauktie “Apustuļu Raksti”
- v Sprediķis

v To cilvēku iziešana no baznīcas galvenās zāles, kuri nav Baznīcas locekļi

EUHARISTIJA

v Aizbildnieciskā rakstura lūgšanas

v Maizes un vīna pienešana

v Dāvanu iesvētīšana

v Sv. Vakarēdiena saņemšana

v Pateicība

v Svētības saņemšana

Nākamais dokuments bija Hipolīta “Apustuļu mantojums”, kas tiek datēts ar apmēram 200. gadu. Šā darba mērķis ir bijis atbalstīt Sv. Justīna agrāk sniegto dievkalpojuma aprakstu, parādot, ka šāda kārtība ir bijusi vispārpieņemta visā Baznīcā.

Vissenākais avots, kas radies, iespējams, ne vēlāk par 70. gadu, t.i., Jaunās Derības ēras centrā – ir “DIDAHE” jeb “Divpadsmit (apustuļu) mācība”. Vislielāko uzmanību šeit izpelnās Euharistijas pieminēšana, un īpaši svarīgi, ka tā parādās tik agri. Šī trīskāršā liecība par liturģiju un dievgaldu kopā ar Jauno Derību un citiem agrīnajiem dokumentiem ļauj izveidot viengabalainu viedokli par dievkalpojumu pirmajā un otrajā gadsimtā.

“Tas nozīmē,” sacīja mums Spārks, “ka agrīnajā Baznīcā ir pastāvējuši pēc sava secīguma divi atšķirīgi dievkalpojumu veidi, kas, savienoti kopā, veidoja vienu liturģiju. Pirmo daļu dēvēja par sinaksi, kas nozīmē “tikšanās”. Tā tika veidota pēc ebreju sinagogās (tieši laikposmā pirms Kristus parādīšanās) notikušo dievkalpojumu parauga. Jūdu izcelsmes kristiešiem bija dabiski saglabāt galvenās lūgšanu, himnu dziedāšanas, Rakstu lasīšanas un sprediķa formas. Otro daļu pirmkristiešu liturģijā sauca par Euharistiju, kas nozīmē “pateicība”. Šī ir dievkalpojuma daļa, kuras laikā tiek sagatavota un notiek Sv. Vakarēdiena

pasniegšana. Šāda dievkalpojuma forma sakņojas liturģijā, ko dievnamā veica Vecās Derības priesteris, taču šeit par upuri tiek pienesti nevis vērši un āži, bet Kristus Miesa un Asinis.”

“Vai tieši par to ir rakstīts Pirmā vēstījuma korintiešiem 11. nodaļā?” kāds pajautāja.

“Jā, un jāsaka, ka šie pieņemtie vārdi kristiešu dievkalpojumā atkārtojas vienmēr, kopš pašiem pirmsākumiem,” atbildēja Džeks.

“Bet, Džek, vai tu neuzskati, ka liturģiskais dievkalpojums var novest pie garīgā pagrimuma un dzīvīguma zaudēšanas?” es pajautāju. “Es zinu baznīcas, kurās praktizē liturģiju, un, par spīti tam, tās šķiet nedzīvākas par durvju naglu.”

“Godīgi sakot, es pagaidām zinu pārāk maz, lai atbildētu uz tavu jautājumu,” viņš sacīja. “Esmu pārliecināts, ka, turpinot virzību mūsu pētījumā, mēs atrisināsim šo problēmu. Taču viena lieta nav apšaubāma: Izraēla tauta ir bijusi liturģiska visā savas vēstures gaitā, un par pierādījumu tam kalpo Vecā Derība. Vai nu tā ir bijusi kopā ar Dievu vai nav, taču tās dievkalpojums allaž ir bijis liturģisks. Un arī Jaunās Derības Baznīca saskaņā ar senākajiem avotiem ir bijusi liturģiska kopš savas rašanās brīža. Tas ir tas, kas jāņem par atskaites punktu. Pārējo mums nāksies noskaidrot vēlāk.”

Jo vairāk mēs ielūkojāmies mocekļa Justīna pierakstītajā reālā dievkalpojuma shēmā, jo vairāk tā mums patika un mēs tajā sākām saskatīt arvien dziļāku nozīmi. Pamazām vien mums kļuva skaidrs, ka, lai arī mēs sevi dēvējām par nepiespiestiem, mūsu nepiespiestība pati par sevi izveidojās par kaut kādu šablonu. Mēs faktiski bijām izveidojuši sava veida liturģiju.

Es atcerējos mūsu mājas baznīcas. Vieni un tie paši cilvēki sēdēja tais pašos krēslos katru svētdienas rītu; “nepiespiestās” lūgšanas galvenajos vilcienos ikreiz bija vienādas; ikvienam bija savs iemīļoto dziedājumu komplekts; sprediķis tika teikts

ikreiz vienā un tai pašā dievkalpojuma vietā; un nobeigumā vienmēr bija Sv. Vakarēdiens. Jāpiebilst, ka pēc savas pamatformas mūsu veikto darbību shēma svētdienas rītos nemaz tik ļoti neatšķīrās no 150. gadā aprakstītās dievkalpojuma kārtības.

Nākamais bija jautājums par Euharistiju.

“Ko tu uzzināji par to, kā viņi ir raudzījušies uz maizi un vīnu?” mēs pajautājām. “Vai viņi tos uzskatījuši par simboliskiem vai arī par īstu Kristus Miesu un Asinīm?” (Mūsdienu terminoloģijā: par realitāti vai atmiņām.)

“Patiesībā tie tika uztverti gan kā simbols, gan arī kā substance,” turpināja Džeks, “taču termins “pārvēršanās” parādās tikai pēc vairākiem gadsimtiem. Te savukārt galvenais vārds bija “noslēpums”. Baznīcas tēvi svētīto maizi un vīnu uzskatīja par reālu Kristus Miesu un Asinīm, taču viņi nekad nedeva skaidrojumu pārvēršanās procesam. Viņi to apliecināja kā svētības pilnu noslēpumu.”

Es izjutu atvieglojumu, ka mums nevajadzēs pieņemt Romas baznīcas aizstāvēto priekšstatu par pārvēršanos, ko es bieži tiku kritizējis kā “dzīves uzlabošanu ar ķīmijas palīdzību”. Atceroties Kristus sacīto: “Šī ir Mana Miesa... Šīs ir Manas Asinis...” kļuva acīm redzams, ka mēs, mūsdienu evaņģēlisti, esam stipri sagrozījuši šos Kunga vārdus citā virzienā. Turklāt pirmajā gadsimtā Korintā dzīvojušie kristieši nebūtu izvēlējušies ciešanas un nāvi vienkārši simbola dēļ. Bija jānotiek kaut kam nopietnam, kaut kam reālam, kad viņi saņēma Kunga Miesu un Asinis.

Būtu netaisni, ja tiktu izlaista nepatīkama vēstures lappuse. Pēc tam kad mēs sākām sludināt un praktizēt šo reālo jeb sakramentālo skatījumu uz Svēto Vakarēdienu, cilvēki mūs pameta. Taču tas nebija nekas jauns. Pašu Kristu pirmais mācekļu vilnis pameta tieši pēc tam, kad Viņš tos sāka mācīt: “Ja jūs neēdat Cilvēka Dēla Miesu un nedzerat Viņa Asinis,

jums dzīvības nav sevī” (*Jņ. 6:53*). Dažas rindas zemāk mēs atrodam sešdesmit sesto pantu: “No šī brīža daudzi Viņa mācekļi atkāpās un vairs nestaigāja Viņam līdzi.”

No agrīnās Baznīcas dokumentiem mums kļuva skaidrs, ka dievkalpojums bija liturģisks un ka Sv. Vakarēdiena noslēpums bija visa dievkalpojuma centrālais moments. Godīgi sakot, dažiem no mums, to skaitā arī man bija vajadzīgs zināms laiks, lai sajustu emocionālu apmierinājumu no liturģijas un dievgalda. Es biju paradis uzskatīt tos par savstarpēji nesaistītām lietām. Taču vispārējās liecības atbilstība Jaunajai Derībai mūs pārliecināja, un mēs sākām eksperimentēt ar šo sākotnējo liturģiju mūsu baznīcās. Tās savukārt pēc kāda laika sāka aizvien vairāk līdzināties tēva mājām.

Ziņojums par Baznīcas vēsturi

Pēc tam kad bija beigusies divas dienas ilgušī dievkalpošanas problēmu iepriekšēja apspriešana, mēs ķērāmies pie Džona Brauna pētījuma Baznīcas vēsturē, kas sākās tūlīt pēc Jaunās Derības notikumu beigām.

“Vispārsteidzošākais, ko es atklāju šo trīs pēdējo mēnešu laikā, ir bīskapa amata pastāvēšana pirmajā gadsimtā,” viņš iesāka. “Es uzskatīju, ka bīskapi Baznīcā ir parādījušies kaut kur otrā gadsimta vidū, taču izrādās, ka tie ir bijuši jau krietnu laiku pirms 100. gada. Piemēram, Polikarps, par kuru, protams, es jau zināju. Viņš bija Smirnas bīskaps kaut kur pirms 100. gada. Agrīnie autori, tādi kā Irinejs, saka, ka viņš esot bijis apustuļa Jāņa garīgais dēls un ka par bīskapu viņu esot iesvētījuši paši apustuļi. Pēc tam – Romas Klements, kurš par bīskapu ticis iesvētīts apmēram 90. gadā Romā. Viņa saistība ar Kristus apustuļiem redzama no tā, ka Pāvils viņu ir minējis vēstulē filiiešiem (*4:3*).

Taču visvairāk mani satricēca Antiohijas Ignātijs – no Antiohijas Sīrijā, no pašu apustuļu Pāvila un Barnabas baznīcas –, kurš bija šīs pilsētas bīskaps no aptuveni 67. gada līdz savai mocekļa nāvei 107. gadā. Brāļi, 67. gads – tas ir būtisks laiks! Tas ir Jaunās Derības laika vislielākais uzplaukums. Un mēs zinām tikai divus no Divpadsmit, kuri šai laikā bija miruši. Nav šaubu, ka pārējie desmit kaut kādā veidā būtu kategoriski protestējuši, ja bīskapa amats nebūtu bijis zināms un atzīts par labu.

Saprotams, ka bīskaps Ignātijs ir zināms visiem baznīcas vēsturniekiem. Viņš ir atstājis septiņas, pirms pašas nāves rakstītas vēstules, kas tikušas adresētas baznīcām tajās pilsētās, kurām viņš gājis cauri ceļā uz savu mocekļību. Šajās vēstulēs ne vien ar ārkārtīgu skaidrību tiek izklāstītas bīskapa funkcijas, bet tāpat tiek stāstīts arī par bīskapu klātbūtni daudzās jo daudzās citās baznīcās. Viņš uzsver, ka šos pirmos bīskapus ir iesvētījuši paši apustuļi un ka viņi iemieso apustuliskās kalpošanas nepārtrauktību Baznīcā.”

Mēs tik tikko spējam atgūties no liturģijas laikā notikušā Sv. Vakarēdiena noslēpuma atklāšanas agrīnajā Baznīcā, un tagad, paraug bīskapi! Agrīnie bīskapi – pirmajā gadsimtā. Mēs sākām studēt apustulisko vīru darbus, apustuļus personiski pazinošo kristiešu sacerējumus, ieskaitot Ignātija, Polikarpa un Klementa darbus, un mūsu acu priekšā parādījās gluži cita kristietības aina.

Taču arī pati Jaunā Derība izrādījās pietiekami skaidra attiecībā uz bīskapiem. Bīskaps – tas nav vienkārši termins uzrauga pienākumu apzīmēšanai, bet arī speciāls amats Baznīcā. No šāda skatpunkta aplūkotas, Jaunās Derības atsauces par bīskapiem kļūst pilnīgi saprotamas.

Visagrīnākā vieta Jaunajā Derībā ir atrodama Apustuļu darbos 1:20, kur rakstīts par Jūdas nodevību un atstāšanu.

Karaļa Jēkaba sākotnējā Bībeles tekstā lasām: “Lai viņa bīskapa amatu uzņemas cits.” Daži no jaunākajiem protestantu tulkojumiem sagroza šā vārda nozīmi, bīskapa amatu tulkojot kā “līdera lomu” (NIV), “pienākumu” (Motatijs), “stāvokli” (Gudspīds) vai arī nedaudz labāk – “partneri” (NASB, NKJV). Taču īstenībā grieķu oriģinālā ir vārds “EPISCOPEN”, kura precīzā nozīme ir – bīskapa amats. Apustuļu darbu grāmatas sarakstīšanas laikā šim vārdam nebija citas nozīmes. Starp citu, divpadsmit apustuļus par pirmajiem baznīcas bīskapiem atzina visi.

Turklāt savā ap 65. gadu sarakstītajā vēstījumā filipiešiem apustulis Pāvils raksta: “Pāvils un Timotejs, Kristus Jēzus kalpi, visiem svētajiem Kristū Jēzū, kas ir Filipos, arī bīskapiem un diakoniem” (Fil. 1:1). Pēc savas burtiskās nozīmes šis fragments apliecina to, ka pirmā gadsimta vidū Filipu baznīcā pastāvēja bīskapa amats.

Bieži rodas jautājums – un arī mēs ar to esam saskārušies – par terminu “prezbiteris” un “bīskaps” savstarpējo aizstājamību Apustuļu darbos un Pāvila vēstījumos. Tik tiešām – vai vietās, kas līdzīgas Apustuļu darbu 20 (Pāvils un Efesas draudžu vecaji Milētā) un Tita 1:5 (“...katrā pilsētā ieceltu prezbiterus”), vieni un tie paši termini nevarēja attiekties gan uz bīskapiem, gan arī uz prezbiteriem? Nav šaubu, ka dažos fragmentos šāda jēdzienu sajaukšanas iespēja pastāv. Taču jebkurā gadījumā var uzskatīt par pierādītu, ka gan Jaunajā Derībā, gan arī visagrīnākajos kristīgās vēstures dokumentos tiek minēti trīs konkrēti draudzes gana kalpošanas veidi: bīskaps, prezbiteris un diakons.

Mums visinteresantākā vieta izrādījās 15. nodaļa Apustuļu darbu grāmatā – Jeruzalemes koncils. Antiohijā sākās strīds par nepieciešamību ievērot jūdu likumus, un vietējā baznīca, nebūdamā spējīga patstāvīgi izlemt šo jautājumu, nodeva to apustu-

ļū un brāļu apspriešanai Jeruzalemē. Tas bija 48. vai 49. gadā. Tika sasaukts koncils, lai uzzinātu Dieva gribu un šo lietu apstiprinātu.

Pievērsiet uzmanību, kas notiek “Apustuļu un vecaju” (4. pants) klātbūtnē sapulcē, kur piedalījās arī apustulis Pēteris. Pēc tam kad visi bija beiguši runāt, tieši Jēkabs, Kunga brālis, nevis viens no Divpadsmi, sāka runāt, sacīdams: “Brāļi, uzklausiet mani!” (13. pants). Un Jēkabs izteica noslēdzošo spriedumu par to, kas būtu jādara, lai atrisinātu nesaskaņas. Kāpēc Jēkabs? Kāpēc ne Pēteris vai kāds no pārējiem apustuļiem? Tāpēc, ka saskaņā ar visiem agrīnajiem autoriem, kuri pievērsās šai tēmai, koncila noturēšanas laikā Jēkabs bija Jeruzalemes bīskaps. Un saskaņā ar Apustuļu darbu 15. nodaļas liecību viņš rīkojās pilnīgi atbilstoši savam ieņemamajam stāvoklim.

Manis paša virzībā no kongregacionālās uz episkopālo baznīcas pārvaldes formu vērtīgi izrādījās divi novērojumi. Pirmkārt, mūsdienu pasaulē, tāpat kā Jaunajā Derībā, ikvienam cieņas vērtam bīskapam būtu jārupējas par to, lai izdzirdētu “āmen” no sava ganāmpulka. Situācija patiesībā ir tāda, ka bīskapa vadībā baznīca ir episkopāla, prezbiterāla un kongregacionāla vienlaicīgi. Tāpat kā diakonam un prezbiterim, arī ganāmpulkam ir balss. Atšķirība tikai, ka, pastāvot kongregacionālai pārvaldes formai, ikvienam pieder vienādas balsstiesības, un galu galā izrādās, ka ganāmpulks gana savu ganu. Arī episkopālās pārvaldes gadījumā ikvienam ir tiesības uz savu viedokli, taču strīdu pārtrauc bīskaps. Tāpat situācijā ar Jēkabu Apustuļu darbu grāmatā galīgo lēmumu pieņem bīskaps.

Otrajā novērojumā vislabāk būtu dalīties, pārstāstot sarunu ar evaņģēliskās kopienas prezidentu. Tajā laikā mēs jau bijām atklājuši bīskapu pastāvēšanu agrīnajā Baznīcā un nolēmām pieņemt episkopālo pārvaldi. Mans draugs, kura

kopiena piederēja pie vienas no kongregacionhālistu baznīcām, bija nedaudz pārsteigts par mūsu kursa maiņu. Viņš bija pārliecināts, ka Jaunā Derība ir mācījusi vienīgi kongregacionhālistisku pārvaldes formu.

Sarunas laikā mēs skārām jautājumu par jauno strāvojumu dažās no viņa baznīcām. “Daudzi no mūsu draudžu ganiem ir ļoti aizrāvušies ar mācību par kolektīvo prezbiteriālo (kolektīvo vecākuma) vadību, ko pārstāv tāda tipa cilvēki kā Dejs Stedmans,” viņš sacīja. “Rodas grūtības, kad baznīcās ar kongregacionhālistisku vadību parādās šāds prezbiteriāls akcents. Dažas no mūsu baznīcām jau ir sākušas iet pa šo ceļu.”

“Ko jūs darītu, ja kongregācija nobalsotu par pāriešanu uz kolektīvo prezbiteriālo pārvaldi?” es pajautāju.

“Mēs par to nebūtu sajūsmā, taču samierinātos, ja vien tā nekļūtu par pastāvīgu,” viņš atbildēja. “Pretējā gadījumā mēs pārvērtīsimies par prezbiteriņiem.”

“Bet ja cilvēki izmantos savas kongregacionistiskās tiesības padarīt šādu vadību par pastāvīgu?” es pajautāju.

“Tad es būšu spiests iejaukties un to pārtraukt,” viņš atbildēja.

“Tas atbildīs episkopālai pārvaldes formai,” es piemetināju.

Tik tiešām, galu galā kāds allaž izrādās atbildīgs. Mēs varam runāt par tautas pārvaldi, egalitārismu, kongregacionālismu un visu pārējo, taču galu galā kolonnas priekšgalā būs viens cilvēks. Vai daba mums to nemāca? Pašā Trejādībā, kur trim Personām ir vienlīdz lielā mērā Dievišķa daba, vienotības un pirmsākuma avots ir Tēvs. Lai tas būtu debesīs vai uz zemes, pastāv armiju, cilvēku un eņģeļu hierarhijas.

Ir vēl kaut kas, ko es gribu sacīt par bīskapiem, un tas dāvā lielu mierinājumu. Pēc daudzus gadus ilgušajiem mēģinājumiem dzīvot, pakļaujoties pēc iespējas mazākai vadībai, es visbeidzot zinu, kam ir dota vara. Es uzskatu par godu, noliecoties skūpstīt roku mūsu arhibīskapam Fīlipam, ar kuru mēs

esam līdzīgi kā brāļi Kristū, bet kuram es tomēr labprāt pakļaujos kā hierarham, kas uzrauga manu dvēseli.

Pirms dažiem gadiem es būtu kaislīgi iebildis manis tikko sacītajam: “Tas viss ir brīnišķīgi, taču ko tad, ja jums izrādīsies sliktis bīskaps?” Pirmkārt, pareizticīgie kristieši piedalās sava bīskapa ievēlēšanā. Otrkārt, ikviens bīskaps atskaitās Sinodei, bīskapiem un visbeidzot Patriarham. Šā iemesla dēļ tad, kad gadījās slikti hierarhi, tie tika atcelti no saviem amatiem (herētiķis Nestors ieņēma visaugstāko amatu Austrumu Baznīcā, un pat viņš tika aizstāts). Treškārt, labāk, lai ir vājš līderis, nekā vispār nekāda. Anarhija – sliktākais no pārvaldes paveidiem.

Es piekrītu senai baptistu tēzei, ka vara spēj izvirst un ka absolūta vara izvirst absolūti – kaut arī nevienam pareizticīgam bīskapam nav absolūtas varas. Taču taisnība ir arī pretējai: neatkarība izvirst, un absolūta neatkarība izvirst absolūti. Jo šāda neatkarība stimulē absolūtas varas nodibināšanos katrā indivīda rokās.

Hierarhi pastāvēja Izraēlā, Jaunās Derības periodā un visā Baznīcas vēstures gaitā. Bībeles kontekstā tie parādās vienlaikus ar teritoriālajiem veidojumiem.

Ziņojums par ticības mācību

Mēs enerģiski centāmieš tikt skaidrībā par liturģiju, Euharistijas noslēpumu un bīskapiem, kad Diks Beljū mūsu uzmanību piesaistīja ar paša sadabūtajiem datiem par agrīnās Baznīcas ticības mācību. Mēs gribējām atvilkt elpu, un mums šī iespēja tika dota. Kā cilvēkiem, kuri pieņēmuši apustulisko mācību, mūsu sirdīm un saprātam vienlaikus bija gan mierinājums, gan izaicinājums, dzirdot, cik nenogurstoši senie kristieši sludinājuši un aizstāvējuši mūsu Kungu Jēzu Kristu kā pilnīgu Dievu un pilnīgu cilvēku.

“Mums nāksies uzzināt, ka ikviens svarīgs strīds vispasaulē koncilos ir sācies ar totālu uzbrukumu Pašam Kristus,” sāka Diks Beljū. “Pirmais no tiem savu apogeju sasniedza 325. gada vasarā, kad Nīkajā tika sasaukts vispasaules koncils, lai aplūkotu jautājumu par herēzi, kas ieguva ariānisma nosaukumu.”

Ārijs bija Aleksandrijas baznīcas prezbiteris. Viņš ganāmpulkā izraisīja spēcīgu sajukumu ar mācību par to, ka Jēzus Kristus esot bijis radīta būtne, kaut kas mazāks par pilnīgo Dievu. Pēc Ārija mācības, Viņa dzīve esot sākusies kaut kādā laika punktā. Un, līdzīgi visiem vēsturē sastopamajiem viltus mācītājiem, Ārijs sava viedokļa apstiprināšanai bija sagatavojis lielu daudzumu Bībeles citātu ar personiskiem izskaidrojumiem. Viņš atrada sekotājus gan garīdzniecības vidū, gan starp lajiem, un viņa piekritēju skaits auga. Viņa bīskaps, dievišķais Aleksandrs, bija pamatīgi noraizējies un sasauca koncilu, kas noraidīja Ārija viedokli. Kad ķecerība izplatījās, tajā iesaistīta izrādījās visa Baznīca un pat imperators.

Lai apspiestu un noregulētu šo problēmu, simtiem visas kristīgās pasaules pārstāvju sapulcējās Nīkajā 325. gada neaizmirstamajā vasarā. Jo Jēzus Kristus tika apsolijs savai Baznīcai Svētā Gara dāvanu, kas to vadītu pa taisnības ceļu un novestu pie pilnas patiesības iepazīšanas. Dotajam apsoliņumam šī bija pirmā pārbaude pēcapustuliskajā ērā.

Kad sanāca delegāti, ieskaitot Āriju un viņa sekotājus, uzradās jauna persona. Sv. Atanāsijs bija spīdošs Rakstu pētnieks un uzticīgs Jēzus Kristus sekotājs. Jau pirms septiņiem gadiem, divdesmit viena gada vecumā, viņš sarakstīja grāmatu, kurai bija lemts kļūt par vienu no izcilākajiem visu laiku kristīgās klasikas darbiem, - “Par iemiesošanos”. Šā darba angļu valodas tulkojuma ievadā K. S. Lūiss sacījis, ka tad, kad atvēris šo grāmatu, viņš ātri vien esot sapratis, ka “lasa šedevru”.

Šis jaunais cilvēks koncilā kļuva par vienu no galvenajiem apustuliskās ticības aizstāvjiem. Izrādījās, ka cīņa ar Sv. Atanāsiju Ārijam nebija pa spēkam. Vasaras nedēļām aizritot karstajās Nīkajas debatēs, formējās stingra pareizticīgo vienprātība. Pēc trim mēnešiem tika sastādīts un iesniegts izskatīšanai īss dokuments, kas saturēja kristīgās mācības kopsavilkumu par Jēzus Kristus personu. Kopumā 318 bīskapi apstiprināja un parakstīja to, ko mēs šodien pazīstam kā pirmo un garāko Nīkajas ticības apliecības daļu.

Sv. Atanāsija Pareizticība koncilā guva uzvaru. Runājot par Kristu, tad nav bijis laika, kad arī Viņa nebūtu bijis! Šī patiesība ir kļuvusi par Baznīcas lozungu tās veselu gadsimtu ilgušajā cīņā, apstiprinot Nīkajā sasniegto. Kaut arī uzvarēts, Ārijs tomēr nepadevās. Faktiski pēc Nīkajas viņa kustība paplašinājās. Nākamajos gados ne reizi vien šķita, ka ariānisms var gūt uzvaru, turklāt tik lielā mērā, ka kāds pat izkala medaļu ar uzrakstu “Ārijs pret visu pasauli”.

Taču Kristus patiesība triumfēja. Viņš, “kas no Tēva dzemdināts pirms visa mūža”, tika sludināts un godināts vienotajā svētajā Baznīcā.

Nīkajas notikumu pētīšana ļāva mums uzzināt dažas mūsu ceļam uz Pareizticību svarīgas lietas. Pirmā un pati svarīgākā – tā sniedza stingru definīciju visam, ko Jaunā Derība mums māca par Jēzu Kristu. Līdz šim mūsu uzmanību piesaistīja Kristus darbība – ko Viņš mūsu labā bija darījis, bez pienācīgas intereses par to, kas Viņš bija: mūžīgais Tēva Dēls, kurš mūsu pestīšanas labad pieņēmis cilvēka veidolu, vienlaicīgi būdams Dievs un Cilvēks. Saprotams, ka mēs ticējām Kristus dievišķīgai dabai, taču Dieva Dēla iemiesošanās fakta nozīmīgumu pārdzīvojām nepietiekamā mērā. Nīkajas ticības simbols mums kļuva, kā tas allaž ir bijis pareizticīgajiem kristiešiem, par mūri, aiz kura neiedrošinājāmies spert soli savā izpratnē par Kristu.

Otrkārt, Nīkaja parādīja, kā Baznīcā jātiek realizētai koncila darbībai: kad dievbijīgie bīskapi, priesteri, diakoni un laji sapulcējas kopā, lai uzzinātu Dievišķo patiesību, tad viņiem to dara zināmu Svētais Gars. Jeruzalemes koncils no Apustuļu darbu 15. nodaļas nebija vienreizīga parādība. Visa Dieva gribas noteikšanas ideja savstarpējā saskaņā ieguva mūsu acīs jaunu nozīmi.

Treškārt, Nīkaja mums kļuva par ievadu citiem svarīgiem konciliem Baznīcas vēsturē. Jo Nīkaja bija pirmais no septiņiem vispasaules konciliem, kuri tika sasaukti laikposmā no 325. līdz 787. gadam, ikreiz ar mērķi izlabot kļūdu un noskaidrot patiesību. Kopumā šie septiņi koncili rada fundamentu Baznīcas izpratnei par apustuliskajiem ticības mācības pamatiem un kalpo tiem par sargu.

Kad nedēļa jau tuvojās beigām, mēs aptvērām, ka darbs tikai tagad ir sācijas. Ja mūsu nodarbības būtu bijušas tīri akadēmiskas, mums nebūtu īpaša pamata uztraukumam. Taču mēs bijām sev apsolījuši mainīties atbilstoši atklātajai patiesībai. Ja tas, ko mēs esam atklājuši, pētot Baznīcu, tiktu visu kristiešu vidū pieņemts un praktizēts un ja tas atšķiras no tā, kam mēs ticam un ko mēs ikdienā lietojam, tad mums ir jāpakļaujas. Mēs bijām noguruši no jaunievedumiem; mēs tiecāmies pēc Patiesības pilnības.

Mēs pametām salu, lai iemācītos dzīvot liturģijā un Euharistijas noslēpumā, koncentrējot savu dzīvi uz Tēva, Dēla un Svētā Gara godināšanu. Mēs aizbraucām ar izpratni un vēlēšanos iegūt bīskapa pārraudzību un reālu Baznīcā esošu redzamu autoritāti. Un vēl: mēs paņēmām sev līdzi atjaunotu pateicību un mīlestību pret mūsu Kungu Jēzu Kristu – Dieva Vārds patiešām kļuva par miesu un dzīvoja mūsos!

4. Meklējot Jaunās Derības Baznīcu

1975. gada vidū mēs jau varējām izdarīt vairākus secinājumus par Baznīcu, gūstot atbalstu savos senkristiešu vēstures pētījumos.

Baznīcas dievkalpojumam ir bijusi specifiska forma jeb struktūra. Tas bija liturģisks, tā saknes sniedzās Dieva dotajā Vecās Derības atklāsmē, un savu noslēgumu tas saņēma Jaunajā Derībā – Kristū, mūsu dižajā Pirmpriesterī. Turklāt, mums par lielu izbrīnu, pēcapustuliskie autori apgalvo, ka šāda dievkalpojuma pamatkārtība pēc būtības ir bijusi vienāda visās pasaules baznīcās.

Agrīnā Baznīca bija sakramentāla. Noslēpumus tā vienbalsīgi apliecināja kā realitāti un praktizēja tos. Dievs tajos cilvēkiem dāvāja Savu svētību. Kristības tik tiešām bija attīrīšanās no grēkiem un Svētā Gara nosūtīšana tieši tā, kā to bija apsolījis apustulis Pēteris saviem klausītājiem Vasarsvētku dienā (*Ap.d. 2:38*). Euharistiskās Dāvanas patiešām bija Kristus Miesa un Asinis, kā Pats Kungs tika pārlicinājis Savus mācekļus pirms nāves (*Lk. 22:19 – 20*). Laulības noslēpumā vīrs un sieva patiešām kļuva par vienu miesu.

Baznīcas vadības jeb pārvaldes forma bija hierarhiska no paša sākuma – tās struktūra ietvēra sevī bīskapus, prezbiterus, diakonus un baznīcas ļaudis. Par mūsu atbildi šai pārvaldes formai kļuva Jaunās Derības apustuliskā ordeņa (JDAO) veidošana 1975. gadā, cerot organizēt kaut ko darboties spējīgu un vienlaikus izvairoties no jaunas denominācijas dibināšanas. Mēs uzskatījām par savu pienākumu dibināt baznīcas, kurām būtu raksturīgas šādas divpadsmit iezīmes:

Svētība jeb žēlastība

Patiesa kopiena

Atklāsme

Autoritatīva un uz kalpošanu virzīta vadība
Gādība
Dieva redzēšana un dzirdēšana
Labie darbi
Dievbijība
Pareizticīgā teoloģija
Dievkalpošana
Priekpilna cerība
Katoliskums³

1979. gada sākumā JDAO kļuva par Evaņģēlisko Pareizticīgo Baznīcu. Apsolījums mūsu ganāmpulkam un tas, ko mēs bijām solījuši cits citam – ka vienā jaukā dienā mēs kļūsim par daļu no vēsturiskās Baznīcas, tiklīdz būsīm to atraduši mūsdienā pasaulē, - joprojām palika spēkā.

Par līdzekli, kā izšķirt Dieva taisnību un Viņa gribu attiecībā uz Viņa ļaudīm, mūsu izpratnē kļuva kopsapulce. Tieši ar šādas formas palīdzību agrīnā Baznīca aplūkoja dažādas problēmas un šaubas, ar kurām tai nācās sadurties, neatkarīgi no tā, vai tas būtu vietējā, reģionālā vai arī vispasaules mērogā. Agrīno kristiešu rīcības pamatā bija apsvērumi, ka kopīgi tie spēji noteikt, kādā virzienā Dievs vada Baznīcu.

Centrālais punkts apustuliskajā ticības mācībā bija Svētā Trejādība un Dieva Dēla iemiesošanās. Šīs patiesības bija visa tā aizsardzības avangardā, kam agrīnā kristīgā Baznīca ticēja, ko tā mācīja un par ko tā cīnījās.

Ļaujiet man vēlreiz uzsvērt, ka stingras pārliecības iemantošana šajās realitātēs – liturģijā, Euharistijas noslēpumā, episkopālajā pārvaldē – mums ne vienmēr bija viegla lieta. Jo īpaši, ja runā par liturģiju un Euharistiju. Tas, ka tās bija patiesas un

³ Šajā gadījumā ar vārdiem "katoliskā Baznīca" ir jāsaprot tāda Baznīca, kuras nozīme un spēks sakņojas vispasaules koncilos un ir attiecināms uz visām vietām, laikiem un tautām.

tika praktizētas it visur senajā Baznīcā, mums bija apbēdinošs, bet acīmredzams fakts. Te mēs neko nespējām iebilst. Grūtības ar seno kristietību sākās tad, kad to vajadzēja padarīt par darboties spējīgu.

Bet vai tā nav ikreiz, kad sākas pievēršanās process?

Pirmās tūkstošgades beigās kopš Baznīcas pastāvēšanas tās dievkalpojumiem dažādās vietās pēc būtības bija vienāda forma. Ticības mācība bija viena un tā pati. Visa Baznīca apliecināja visur vienādu, vienu un to pašu ticības simbolu jeb apliecību un pārcieta daudzus uzbrukumus. Baznīcas pārvalde pamatā visur bija vienāda. Un šī vienotā Baznīca bija pareizticīga.

1054. gads: Kā tika pazaudēti Rietumi

Nesaskaņas sāka pieaugt pirmās tūkstošgades beigās. Otrās tūkstošgades sākumā tās sasniedza kritisko punktu. Tai laikā, kad dažādi ticības mācības, politiskie, ekonomiskie un kultūras faktori stimulēja Baznīcas sašķelšanos, kas turpinājumā iegūs Austrumu un Rietumu nosaukumu, priekšplānā izvirzījās divi senie pamatjautājumi:

1) vai viens cilvēks – Romas pāvests – būtu jāuzlūko kā Baznīcas galvenais bīskaps?

2) *filioque* pievienošana Baznīcas ticības simbolam.

a) Pāvestība

Divpadsmit apustuļu vidū Pēteris bija atzīts līderis. Viņš divpadsmit apustuļu vārdā runāja gan pirms, gan arī pēc Vasarsvētkiem. Viņš ir pazīstams kā pirmais Romas bīskaps. Viņa nozīmi neviens nav apšaubījis.

Pēc apustuļu nāves, attīstoties Baznīcas pārvaldei, Romas bīskaps tika atzīts par pirmo pēc goda, pat neraugoties uz to, ka visi bīskapi bija līdzvērtīgi. Taču pēc apmēram trim gadsim-

tiem Romas bīskapi sāka sev pakāpeniski piesavināt no pārējiem bīskapiem atšķirīgu – augstāku lomu. Un bez vispārējas piekrišanas viņi sevi ultimātīvi pasludināja par patiesajiem apustuļa Pētera pēctečiem jeb pilnvaru pārmantotājiem.

Lielākā daļa citu bīskapu nekad neapstrīdēja Romas bīskapa līdera lomu, taču pat Itālijā tie atklāti noraidīja pāvesta pretenzijas būt par vispārīgo Baznīcas galvu uz zemes. Šāda senās prakses izmaiņa pamatojās uz diviem faktoriem: četri no pieciem patriarhiem atradās Austrumos (Rietumos atradās vienīgi Roma), un Romas impērija piedzīvoja savas varenības kritumu Rietumos. Romas pāvesta pieaugošā vara kļuva par vienu no galvenajiem faktoriem Romas baznīcas un visu to, kurus tā spēja ap sevi sapulcināt, aiziešanā no vēsturiskās pareizticīgās Baznīcas.

b) Papildinājums ticības simbolam

Tāpat arī Baznīcā sāka izpausties nesaskaņas attiecībā uz Svēto Garu. Vai Svētais Gars iziet no Tēva? Vai arī Tas iziet no Tēva un Dēla?

Jāņa evaņģēlijā (15:26) Kungs Jēzus Kristus apgalvo: “Kad nu nāks Aizstāvis, ko es jums sūtīšu no Tēva, Patiesības Gars, kas iziet no Tēva, tas dos liecību par Mani.” Šis ir galvenais nosacījums par Svētā Gara “iziešanu” visā Jaunajā Derībā, un te ir skaidri sacīts: Tas “iziet no Tēva”.

Tālab, kad 381. gadā Konstantinopoles koncils slēgtā sēdē apstiprināja 325. gadā sastādīto Nīkajas ticības simbolu, tas šo simbolu papildināja, lai pasludinātu šādus pazīstamus vārdus: “Un uz Svēto Garu, Kungu, kas dzīvu dara un no Tēva iziet, un līdz ar Tēvu un Dēlu ir pielūdzams un augsti slavējams, kas runājis caur praviešiem.”

Taču pēc diviem gadsimtiem, 589. gadā, vietējā koncilā Toledo (Spānijā) karalis Rekarreds paziņoja, ka Svētais Gars ir

jāapliecina kā izejošs no Tēva un Dēla (frāze “un Dēla” latīņu valodā tiek apzīmēts ar vārdu *filioque*; tālab šo problēmu bieži apzīmē ar vārdiem “strīds par *filioque*”). Karalim varēja būt labi nodomi, taču viņa rīcība bija pretrunā ar apustuļu mācību par Svēto Garu. Par nelaimi, vietējais Spānijas koncils šai viņa kļūdai piekrita, un, kaut arī sākumā pāvesti to noraidīja, tā pakāpeniski izplatījās Rietumos.

Pamatojoties uz Svēto Rakstu mācību, kā to visa Baznīca apliecināja Nīkajā un Konstantinopolē, kā arī iepriekšējos gadsimtos, nebija nekāda iemesla apstrīdēt mācību par Svētā Gara izešanu no Tēva.

Taču pēc gadsimta Romas pāvests spēra soli, kuru lielā mērā noteica sarežģīti politisko faktoru samezglājumi, – bez vispasaules koncila sasaukšanas vienpusīgi izmainīja ticības simbolu. Sākotnēji šo izmaiņu noraidīja gan Austrumos, gan arī Rietumos – pat daži no Romai tuviem bīskapiem, taču Romai galu galā izdevās piespiest Rietumus kapitulēt.

Kā sekas Rietumu Baznīcā, dabiski, pastiprinājās tendence Svētajam Garam ierādīt mazāk nozīmīgu lomu nekā Dievam Tēvam un Dievam Dēlam. Šī izmaiņa varbūt šķiet nenozīmīga, taču sekas izrādījās ārkārtīgi katastrofiskas. Pāvestam atkāpjoties no Baznīcas pareizticīgās mācības, šis nesaskaņu objekts kļuva par otru izšķirošo cēloni, lai iemūžinātu Romas Baznīcas atkrišanu no vēsturiskās Pareizticīgās Baznīcas – Jaunās Derības Baznīcas.

Lielā šķelšanās

Konflikts starp Romas pāvestu un Austrumiem pieauga, jo īpaši attiecībās starp pāvestu un Konstantinopoles bīskapu jeb patriarhu. Pāvests aizgāja tiktāl, ka pasludināja sevi par tiesīgu lemt, kam būtu jākļūst par Konstantinopoles bīskapu. Tas kļuva

par bezprecedenta gadījumu vēsturē un krietni pārsniedza viņa kompetences robežas. Nevadīdamies vairs pēc Jaunās Derības Baznīcai paredzētajiem pārvaldīšanas noteikumiem, pāvests ar politiskiem līdzekļiem centās pakļaut savai varai visu Baznīcu.

Dīvainas un samudžinātas intrigas sekoja cita citai, līdztekus tam vairāki Romas pāvesti piekopa savu nemainīgo politiku, mēģinot kontrolēt visu kristīgo pasauli. Iespējams, par visspilgtāko incidentu šo politisko, reliģisko un pat militāro pret Austrumiem vērsto intrigu vidū kļuva 1054. gadā notikušais – pāvesta sūtītais kardināls svētdienas dievkalpojuma laikā Konstantinopolē Sofijas (Dievišķās Gudrības) baznīcā nolika uz altāra dokumentu, kas Konstantinopoles patriarhu pasludināja par izslēgtu no Baznīcas!

Pāvestam, protams, nebija nekādu likumīgu tiesību šādi rīkoties. Un sekas bija satriecošas. Nākamajās desmitgadēs tika sarakstītas dažas ne visai patīkamas nodaļas Baznīcas vēsturē. Pāvestu intrigu galarezultāts bija Romas Baznīcas atdalīšanās no Jaunās Derības Baznīcas. Un šī shizma nekad netika dziedināta.

Ritēja gadsimti, un konflikts turpinājās. Visi atkalsavienošānās mēģinājumi izgāzās, un Romas Baznīca aizvien tālāk un tālāk attālinājās no savām vēsturiskajām saknēm. Šādas sekas ir neizbēgamas, nošķiroties no Baznīcas. Romas Baznīcas aiziešana no vēsturiskās Baznīcas nevarēja būt izņēmums.

Mūsu ceļa sazarojums

Tātad, lūk, pie kā mēs nonācām. Savā ceļojumā cauri vēsturei mēs rūpīgi sekojām nepārtrauktajai pēctecībai Baznīcas tūkstošgadē.

Lieki sacīt, ka guvām apstiprinājumu tam priekšstatam par Baznīcu, kas ir izklāstīts Jaunās Derības lappusēs. Vienu un to pašu Baznīcu mēs atklājām gan otrajā, gan arī trešajā gadsimtā.

Baznīcu, kas tika pakļauta nežēlīgām vajāšanām, kas liturģiju kalpoja mājās, katakombās un pat kapsētās. Baznīcu, kuras priekšgalā bija bīskapi, kas savu dzīves ceļu bieži vien beidza kā mocekļi. Ceturtajā gadsimtā mēs to atradām, aizstāvot ticību Nīkajā, bet piektajā gadsimtā – Halkedonā.

Mēs tai sekojām līdz pat astotajam gadsimtam, izstudējām tās dižos koncilus, iemīlējām tās apoloģētus, svētos, skolotājus, to, kā viņi sludināja Evaņģēliju, cīnījās ar herētiķiem un apstiprināja svēto ikonu godināšanu. Mēs bijām pārsteigti par to, cik drosmīgi Baznīca apkaroja ētiskos un dogmatiskos ticības mācības sagrozījumus un kā pastāvīgi izdevās izvairīties no iespējamās sagraves. Dievs nepameta Baznīcu arī devītajā un desmitajā gadsimtā, bet Kirila un Metodija misionārā darbība ielika pamatu Krievzemes pievēršanai Kristum, kas sākās 988. gadā.

Bet tad pienāca 1054. gads, un mēs nonācām izvēles priekšā. Notika šķelšanās. Es līdz šim brīdim atceros fiziskās izjūtas, kādas man bija, kad es pateicu saviem domubiedriem:

“Austrumiem ir taisnība, pretojoties pāvestībai un noliedzot *filioque* papildinājumu.” Pēc tam es dziļi ievilku gaisu krūtīs. “Es domāju, ka tas mūs padara par... pareizticīgajiem.” Un tūlīt pat radās atšķirtības, nemiera un pamestības sajūtas. Kur šī Baznīca ir šodien? Vai tā pastāv līdz šim laikam? Vai arī tā ir klusi nobeigusies kaut kur vēlīnajos viduslaikos?

Jāatzīmē, ka neviens no mums, cik man zināms, nekad nebija sastāvējis Pareizticīgās Baznīcas rindās. Lielākā daļa no mums pat nezināja par tās pastāvēšanu. Šā iemesla dēļ, man ar nožēlu ir jāpaziņo, mēs nolēmām to radīt no jauna.

Rietumi: reformācija un kontrreformācija

Visos gadsimtos, kas sekoja pēc 1054. gada, vēsturē nenoliedzami tika atzīmēta pieaugošā atšķirība starp Austrumiem un Rietumiem. Austrumi visā pilnībā saglabāja Jaunās Derības ticību, arī apustuliskos pamatus nostiprinošos dievkalpojumu un paražas. Rietumu jeb Romas Baznīca sāka krusta karus, no kā radās visdziļākās un sāpīgākās rētas, kādas Rietumi jebkad tika cirtuši Austrumiem un kas varbūt vissliktāk pakļaujas ārstēšanai. Bez tam Roma sliecās pretim aizvien racionālākai ticībai. Un tā kļuva par varenu politisko spēku Rietumu pasaulē. Pieminēsim, ka mazāk nekā pēc pieciem gadsimtiem kopš brīža, kad Roma nostājās uz vienpusīgu lēmumu pieņemšanas ceļa ticības mācības un baznīcas prakses jomā, nobrieda vēl viens konflikts – un šoreiz nevis ar kaimiņos esošajiem Austrumiem, bet pašas Rietumu nometnes iekšienē.

Kaut arī daudzi Rietumos, ieskaitot dažus pāvestus, izsacījās pret daudzajām izmaiņām Romas doktrīnā un praksē, pagrimuma procesu apstādināt neizdevās. Šoreiz ar Romas katoļu baznīcas kritiku neuzmanīgi nāca klajā mazpazīstamais vācu mūks Mārtiņš Luters, kas galu galā atstāja ietekmi uz pasaules vēsturisko gaitu. Viņa pazīstamās “deviņdesmit piecas tēzes”, kas gluži vienkārši aicināja uz debatēm konkrētos jautājumos, 1517. gadā bija piesietas pie Vitenbergas baznīcas durvīm. Pēc īsa laika sprīža šīs tēzes deva aizsākumu tam, kas Rietumos ieguva protestantu reformācijas nosaukumu. Luters divas reizes meklēja audienci pie pāvesta, taču saņēma atteikumu, un 1521. gadā viņš tika izslēgts no Romas Baznīcas. Viņš negrasījās saraut attiecības ar Romu: viņa plānos ietilpa vienīgi Baznīcas reformācija. Taču Roma atteicās piekāpties. Arī Luters palika pie sava. Durvis uz Rietumu vienotību ar troksni aizcirtās.

Lutera protesti izplatījās līdzīgi ugunsgrēkam, ko uz visām pusēm izpūš trakojošs vējš. Tām reformām, ko viņš centās panākt Vācijā, drīz vien sekoja prasības no Ulriha Cvinglija Cīrihē, Žana Kalvina Ženēvā un simtiem citu visā Eiropā. Barodamās no visdažādākajiem politiskajiem, sociālajiem un ekonomiskajiem faktoriem, reformācija iespaidās burtiski visos Romas Baznīcas stūros un spraugās. Tās garīgā autoritāte Rietumos bija jūtami novājinājusies paralēli tam, kā šī grandiozā sadalīšanās radās un attīstījās. Šā konflikta atskaņas nonāk arī līdz mūsu dienām.

Papildus problēmām Eiropas kontinentā arī Anglijas Baznīca izrādījās nonākusi sava ceļa meklējumos. Henrihs VIII, savu laulības problēmu stimulēts, padarīja sevi par Anglijas Baznīcas galvu, nomainot šajā amatā Romas pāvestu. Bet pati Anglijas Baznīca izrādīsies sadrumstalota nopietnos strīdos un ķildās, kas atstās ietekmi uz Savienoto Valstu un Kanādas likteni.

Gadu desmitiem aizritot, daudzi protestantisma atzari Rietumos ieguva aizvien atšķirīgākas formas. Bija pat novirzieni, kas uzstāja, ka viņi neesot ne katoļi, ne protestanti.

Šķiet, ka visiem bija savstarpēja nepatika pret Romas bīskapu un viņa Baznīcas kārtību un tie aizvien vairāk un vairāk alka pēc mazāk centralizētām pārvaldes formām. Laikā, kad daži, piemēram, luterāņi un anglikāņi, pieturējās pie tradicionālās liturģijas un noslēpumiem, citi, piemēram, reformēto baznīcu pārstāvji un daudz radikālākie anabaptisti un to pēcteči, apšaubīja un noliedza daudzas bībeliskās realitātes, ieskaitot hierarhiju, Noslēpumus un vēsturiskās tradīcijas (neatkarīgi no tā, kad un kur tās radās). Viņi uzskatīja, ka tādējādi atbrīvo sevi no Romas katolicisma.

Šobrīd daudzi savu ticību atklāti apliecinoši kristieši ir gatavi noraidīt pat Bībeles datus, kas apstiprina kristīgās Baznī-

cas darbību, tikai tāpēc, ka viņi šādu vēsturisko darbību uzskata par “pārāk katolisku”. Savā centībā atjaunot sākotnējo ticību protestantu mācība, pati to neapzinoties, ir aizgājusi pārāk tālu.

Tādējādi, lai arī viņi kaut kādā mērā ir saglabājuši sākotnējās kristietības pārpalikumu, ne protestantiem, ne katoļiem nav tiesību pretendēt uz to, ka viņi būtu saglabājuši Jaunās Derības Baznīcas vēsturisko pilnību. Atšķiroties no Pareizticīgās Baznīcas, Roma zaudēja savu vietu patiesās vēsturiskās Jaunās Derības Baznīcas izpausmē. Reformācijas nesaskaņās protestanti, par spīti visiem labajiem nodomiem, entuziasmam un taisnīgajai kritikai, nespēja atgriezties Jaunās Derības Baznīcā.

Pareizticīgā Baznīca šodien

Mums bija nepieciešami desmit gadi (no 1977. līdz 1987. gadam), lai iepazītos ar Pareizticīgo Baznīcu – tās garīdzniecību un ganāmpulku. Šķita neticami atklāt tieši tādu pašu ticību Kristum, pie kādas bijām nonākuši arī mēs, taču tā izrādījās pamatīgi iedzīvināta kultūrā, par ko gandrīz neko nezinājām. Brīžiem mēs bažījāmies, ka varbūt nespēsīm nodibināt saikni ar Pareizticīgo Baznīcu divdesmitajā gadsimtā. Šo desmit gadu pacēlumi un kritieni, prieki un vilšanās ir aprakstīti grāmatas 3. daļā.

Otrajā daļā “Pareizticība un Bībele” mēs aplūkosim specifiskas bībeliskās problēmas, ar kādām mēs sadūrāmies kā evaņģēliskie kristieši, nopietni tiekdamiem kļūt par pareizticīgajiem. Es par tām pastāstīšu tik skaidri, godīgi un vaļsirdīgi, cik vien spēšu. Pirmās daļas beigās ļaujiet man pateikt dažus uzmundriņošus vārdus. Jaunās Derības Baznīca, Pētera un Pāvila un apustuļu Baznīca, neraugoties uz vajāšanām, politiskajiem spaidiem un dezertēšanu atsevišķos tās flangos, brīnumainā veidā saglabā šodien Jaunās Derības Baznīcas ticību un dzīvi.

Jāatzīst, ka mūsdienu protestantiem Pareizticības stils šķiet sarežģīts, un tas ir gluži dabiski. Taču, bruņoti ar vēsturiskajiem datiem par Baznīcas attīstību, nav grūti pārliecināties, ka tā ir saglabājusi vienkāršu, uz Kristu koncentrētu apustuļu ticību savos rituālos, dievkalpojumos un pat arhitektūrā.

Mūsdienu Pareizticībā, tāpat kā visos iepriekšējos gados, kristīgās ticības mācības, dievkalpošanas un baznīcas pārvaldes pamati nekad nav tikuši un netiek pakļauti pārskatīšanai. Piemēram, neviens nespēj kļūt par pareizticīgo priesteri, noliedzams Kristus dievišķo dabu, Viņa Bezvainīgo Ieņemšanu, Augšāmcelšanos un Otro Atnākšanu. Divtūkstoš gadu laikā Baznīca nav novirzījusies no sava ceļa. Tā ir Vienota, Svēta, Vispārēja un Apustuliska. Tā ir – Jaunās Derības Baznīca. Elles vārti, neraugoties uz neskaitāmiem mēģinājumiem, nav to uzveikuši.

Kaut arī tagad pasaulē ir vairāk nekā 225 miljoni pareizticīgo kristiešu, daudzi amerikāņi neko nezina par Baznīcas pastāvēšanu. Ziemeļamerikā vēl nesen Pareizticīgā Baznīca galvenokārt bija ieslēgusies etniskajos rāmjos, neizplatoties tālāk par pareizticīgo emigrantu draudzēm, kuri arī atnesa Baznīcu uz šā kontinenta krastiem. Runājot metropolīta Fīlipa vārdiem, pareizticīgā kristietība ir bijusi “vislielākais Amerikas noslēpums”.

II

Pareizticība un Bībele

5. Vārds ar lielo burtu "M"

Nav noslēpums, ka, studējot Baznīcas vēsturi, nākas uzdurties vienam daudzu evaņģēlisko protestantu vidū aizliegtam vārdam. Lai nedaudz paskaidrotu jums, par ko tiek runāts, nosauksim to par vārdu ar burtu "M" – MANTOJUMS.

Var droši teikt, ka mūsdienu evaņģēlismā attīstījusies Mantojuma noliegšanas tradīcija. Un ne bez zināma pamata. Pirmsākumi meklējami reformācijā. Liela daļa no tā, ko tāda tipa cilvēki kā Lutera un Kalvina nicināja Romas baznīcā, bija pazīstama ar vārdu Mantojums.

Arī mēs ceļā uz pareizticīgo kristietību sastapāties ar reformācijas argumentiem, kas balstījās uz Bībeles un Mantojuma pretnostatījumu. Tālab mūs uztrauca, ka vārds "Mantojums" tik bieži tika minēts pašas agrīnās Baznīcas vēsturē. Turklāt ikvienam, kurš šo vārdu lietoja, tas bija patiešām būtisks. Mēs neiebildām pret burtisko vārda "mantojums" nozīmi: sakrātās mantas nodošana no paaudzes paaudzē. Mūsu iebildumi bija saistīti ar tradicionālisma nespēju adaptēties nepieciešamajām izmaiņām.

G. K. Čestertons Mantojumu definēja šādi – "balsstiesību dāvāšana senčiem". Tas man palīdzēja vieglāk elpot. Taču piesardzība joprojām saglabājās. Ko tad, ja balsošanas rezultāts nebūs man par labu? Es nolēmu paraudzīties, ko šai lietā saka Bībele.

Mantojuma divas puses

Neviens tik stingri neizturējās pret Mantojumu kā Jēzus Kristus. Viena no visspēcīgākajām apsūdzībām Jaunajā Derībā

bija mūsu Kunga Jēzus Kristus Mantojuma sakarā izsacītais nosodījums Mateja evaņģēlija 15. nodaļā. Paskatieties, cik asi Viņš atmasko farizejus, kad tie apelē pie Mantojuma: “Kāpēc tad arī jūs pārkāpjat Dieva pavēli savu likumu dēļ? Jo Dievs ir pavēlējis: godā savu tēvu un māti! – un: kas tēvu vai māti nolād, tam būs mirt. Bet jūs mācāt: ja kas saka uz savu tēvu vai māti: kas tev no manis nākas, lai ir Dievam par upuri, – tam nevajagot vairs godāt savu tēvu vai māti. Tā jūs atceļat Dieva vārdus savu likumu dēļ. Jūs liekuļi! Jesaja ir pareizi par jums pravietojis, sacīdams: šī tauta godā Mani ar savām lūpām, bet viņu sirdis ir tālu nost no Manis. Bet velti tie Mani godā, sludinādami mācības, kas ir cilvēku likumi” (*Mt. 15: 3 - 9*).

Šie vārdi un arī apustuļa Pāvila brīdinājums kolosiešiem: “Uzmaniet, ka neviens jūs nesagūsta ar savu filozofiju un tukšu maldināšanu, kas balstās uz cilvēku mācībām un pasaules pirmspēkiem, bet ne uz Kristu” (*Kol. 2:8*), izsaka kategoriskos Bībeles aicinājumus vairīties no Mantojuma.

Taču Jaunā Derība par šo jautājumu saka arī ko citu. Vienā no pašām pirmajām Jaunās Derības grāmatām apustulis Pāvils uzstājas kā Mantojuma aizstāvis. Viņš rakstīja: “Tad nu, brāļi, stāviet stipri, turēdami tās mācības (to Mantojumu – tulk. piez.), kuras esat smēlušies gan no mūsu runām, gan no mūsu vēstules” (*2. Tes. 3:6*).

Vai te ir pretruna?

Uzmanīgi paraugoties uz citētajiem tekstiem, mēs sapratīsim, ka tajos tiek runāts par dažādiem mantojuma veidiem. Evaņģēliskajā atsaucē un fragmentā no Vēstījuma kolosiešiem tiek aplūkots cilvēciskais mantojums. Citiem vārdiem – tas ir mantojums, ko cilvēki izdomā un nodod tālāk citiem tā, it kā tas būtu Dieva iedibināts.

Mateja evaņģēlija citētajā vietā Jēzus sacīja, ka cilvēciskais mantojums ir veicinājis liekulību un pat veltīgu Dieva

godināšanu. Pēc apustuļa Pāvila rakstītā, cilvēciskais mantojums spēj aizraut mūs un padarīt par pasaules ķīlniekiem. Tādas lietas kā farizeju piekoptā roku mazgāšanas ceremonija, ko Jēzus nosodīja Mateja evaņģēlija 15. nodaļā, un cilvēku izdomātie uztura ierobežojumi un svinības, no kā tiekam brīdināti Vēstījumā kolosiešiem, bija cilvēcisko mantojumu bībeliskie piemēri.

Ko gan tam visam var likt pretī? Ticiet vai neticiet, bet – cita veida mantojumu. Tieši pie šāda veida Mantojuma pavēlēja turēties apustulis Pāvils tikko kā citētajā Vēstījumā tesaloniekiešiem. Paraudzīsimies uz to vēlreiz.

“Tad nu, brāļi,” rakstīja apustulis, “stāviet stipri, turēdami tās mācības, kuras esat smēlušies gan no mūsu runām, gan no mūsu vēstules.” Pāvils šeit runā par mantojumu, kas ir ticis saņemts no viņa paša un citiem apustuļiem. Šī tad nu arī ir “Apustuļu mācība”, par ko tiek runāts Apustuļu darbu grāmatā (2:42), mācība par patiesību ar Kristu kā stūrakmeni, ko Pāvils ir sludinājis kopā ar pārējiem apustuļiem.

Pievērsiet uzmanību, ka šim apustuliskajam Mantojumam ir bijušas divas formas: tas izpaudās “gan no mūsu runām, gan no mūsu vēstules”. Tātad Raksti mūs māca, ka Svētais Mantojums, ko apustuļi saņēmuši no Kristus, ietvēra sevī gan to, ko viņi runāja, apmeklējot baznīcas, gan arī to, ko viņi rakstīja un ko mēs šodien pazīstam kā Jaunās Derības Vēstījumus. Paši Raksti saskaņā ar Bībeli ir daļa no pierakstītā un Dieva iedvesmota Svētā Mantojuma.

Svētais Gars ir tas, kurš baznīcai māca patiesību; to dēvē par Patiesības Garu. Jēzus Kristus izraudzīja divpadsmit apustuļus, lai tie kļūtu par Viņa Baznīcas dibinātājiem. Viņš apsoliņa, ka ar viņu muti runās Svētais Gars. Daļa no tā, ko Kristus un Viņa apustuļi darīja un runāja, tika izklāstīta Jaunajā Derībā, bet daļa – ne. Apustulis Pāvils mūs aicina sekot gan tam, kas tika sludināts mutiski, gan arī tam, kas ir ticis pierakstīts.

Jūs teiksiet: “Kā mēs varam darīt to, ko mācījuši šie ļaudis, ja paši neesam to dzirdējuši?” Atbildot jāsaka, ka Svētie Raksti, ko Baznīcā izplatīja apustuļi un to iesvētītie pēcteči, tika nodoti no paaudzes paaudzē un nonāca līdz mūsu dienām.

Jūs teiksiet: “Bet kā lai es tam noticu?” Ļaujiet man minēt divus iemeslus, kālab tam noticēju es. Pirmkārt, Kungs sacīja, ka Svētais Gars Viņa Baznīcu vadīs pa pilnīgas patiesības ceļu. Tas tā vai nu ir, vai nav. Taču tieši tāds ir Viņa solījums. Tas nenozīmē, ka viss, ko jebkad sacījuši atsevišķi kristieši, ir Patiesība. Pat apustuļi varēja kļūdīties. Pāvils, piemēram, bija spiests palabot Pēteri dēļ viņa nevēlēšanās saistīties ar kristiešiem no pagānu vidus, kā to varam lasīt Vēstījuma galatiešiem 2. nodaļā. Apustulis Jānis (protams, to neapzinoties) divas reizes paklanījās eņģeļu priekšā (“Atklāsme”), un abas reizes tie viņu izlaboja! Tieši tālab Baznīca mēdza sasaukt koncilus, lai Svētā Gara vadībā pārbaudītu to, kas ir ticis izdarīts un pateikts. Ir jāpateicas Dievam, ka Savu solījumu vadīt Baznīcu visā tās vēsturiskajā gaitā Viņš ir turējis – kaut bijuši arī grūti laiki.

Otrs iemesls, kāpēc es ticu tam, ka Svētais Gars ir vadījis Baznīcu un pasargājis tās Mantojumu, ir veids, kādā Tas dāvājis mums Svētos Rakstus. Svētā Gara iedvesmā Raksti tika ne tik vien pierakstīti, bet tādā pašā veidā tika savāktas kopā arī to (Rakstu) grāmatas.

Vecā Derība tika sarakstīta vairāku gadsimtu garumā. Tās daudzskaitlīgie autori savu darbu pabeidza ap 400. gadu pirms Kristus Piedzimšanas. Jaunā Derība tika sarakstīta apmēram starp 55. un 95. gadu pēc Kristus. Viedoklis, ka Jaunās Derības grāmatas esot savākušās vienkopus bez Baznīcas lēmuma, ir izdomājums. Lai arī kādu laiku pastāvēja ārēja saskaņa attiecībā uz to, kas būtu ietilpināms Jaunās Derības sastāvā, galīgais

kanonisko Bībeles grāmatu saraksts tika apstiprināts vienīgi pēc tam, kad Baznīca to atzina 397. gadā notikušajā Kartāgas koncilā.

Te arī slēpjas lietas būtība. Ja mēs spējam ticēt, ka Svētais Gars vadīja Baznīcu, atklājot un parādot Rakstu kanonā iekļaujamās grāmatas, tad mēs, protams, spējam ticēt arī tam, ka Viņš Baznīcu vadīja arī citos tās koncilos! Un kā Baznīca uzzināja, kuras grāmatas saskanēja ar ticību un tāpēc bija cienīgas, lai tās iekļautu kanonisko grāmatu sarakstā? Balstoties uz ticības mācību, kas mums nodota ar Svētā Mantojuma starpniecību!

Nav iespējams pieņemt Rakstus un noraidīt Mantojumu. Tie mums ir dāvāti kopā. Cenšanās nošķirt Bībeli no Mantojuma nozīmē Svētā Gara darbību sadalīšanu pareizajās un nepareizajās, bet tas robežojas ar zaimiem pret Svēto Garu.

Vēlīnais mantojums

Viens no grūtākajiem brīžiem mūsu ceļā bija saistīts ar vēlīnajiem mantojumiem. Mēs zinājām, ka līdz vienpadsmitajam gadsimtam Baznīca bija vienota. Līdz šim laikam lielos vispasaules koncilus visi kristieši uzlūkoja kā orientierus Rakstu skaidrošanai un savas ticības satura formulēšanai.

Taču, Romai nošķiroties no pareizticīgās kristietības, notika dramatiskas izmaiņas. Nebūdama vairs vēsturiskās Baznīcas pilnībai pakļauta, Roma tagad varēja brīvi mācīt par pāvesta vispasaules varu un izmainīja Nīkajas ticības simbolu (apliecību), pieliekot klāt punktu par *filioque*. Līdzīgi tam Romas baznīca pēc pašas ieskatiem varēja ieviest arī citas jaunas dogmas un paražas. Tā viņa arī rīkojās un, spriežot pēc visa, rīkosies arī turpmāk.

Ne velti protestantu reformatori uzbruka tādiem jaunievidumiem kā šķīstītava, pāvestība un indulgences. Tie visi bija

vēlīnie jauninājumi ticības mācībā, bez jebkādām saknēm apustuliskajā mantojumā.

Piemēram, 1854. gadā Roma pieņēma dogmatu par Jaunavas Marijas bezvainīgo ieņemšanu. Saskaņā ar šo mācību ne tikai Kristus tika dzemdēts bezvainīgs, arī Marija bija brīva no pirmdzimtā grēka. Augsti godājot Vissvēto Jaunavu un mūsu Dieva Māti, Pareizticīgā Baznīca tomēr tā nemāca. Kāpēc gan tādā gadījumā to pašu neattiecināt uz Vissvētās Dievmātes vecākiem un tā tālāk, līdz pat Ēdenei?

1870. gadā, nedaudz vairāk nekā pirms simt gadiem, savu jauno mantojumu kolekcijai Roma pievienoja vēl vienu dogmu. Šoreiz tas atkal attiecās uz pāvestu. Tagad ne vien viņa varai bija vispasaules raksturs, bet arī viņš pats tika uzskatīts par nemaldīgu.

Vai pēc visa tā ir jābrīnās, ka protestanti no mantojuma bīstas kā no nāves?!

Par to ir grūti runāt. Maniem katoļu draugiem netīk to dzirdēt, taču, neraugoties uz to, man ir jāpasaka. 1054. gadā Roma atkāpās no apustuliskā mantojuma. Baznīcas vienotības tūkstošgade palika pagātnē. Nē, ne jau it visā Romai nebija taisnība – nekādā gadījumā. Taču tā ir sevi noslogojusi ar pāvestību un dogmatu komplektu, ko nekādi nav iespējams savienot ar Svēto Mantojumu. Un, manuprāt, tā nevis tuvinās, bet aizvien vairāk attālinās no pareizticīgās kristietības. Rodas iespaids, ka pieaugošais Romas priesteru, mūķeņu un laju skaits ir dumpīguma gara un pat anarhijas pārņemts. Tādi mūsdienu katolicisma strāvojumi kā “atbrīvošanās teoloģija” Dienvidamerikā, feminisms un teoloģiskais liberālisms Ziemeļamerikā un Eiropā aptver visu gammu no ārēji neizpaustas apātijas līdz savos pamatos ļoģanajam hiperkonservatīvismam.

Romai ir pienācis laiks atgriezties pie Baznīcas vienotības, pie apustuļu un svēto tēvu ticības, ar ko tā savulaik tik ļoti lepojās. Ir pienācis laiks atgriezties pie Svētā Mantojuma pilnības!

Vēl lielākā mērā noslogota ar vēlākā laika mantojumu ir protestantu kustība. Ja Roma ticības mācību galvenokārt papildināja, tad protestanti atsevišķas tās daļas atmeta. Cenšoties atbrīvoties no Romas pārmērībām, mūsdienu protestanti sava kursa koriģēšanā pamatīgi pārcentās. Tā rezultātā dzimušais redukcionisms protestantu kristiešiem nodarīja lielu kaitējumu viņu meklējumos pēc pilnības Kristū un stingrajā izlēmībā sekot patiesajai ticībai.

Vārdu “Marija” ir pārtraukuši godāt; Svētais Vakarēdiens ir pārtapis par atceres brīdi reizi ceturksnī; tikai atmiņās vēl ir palikusi baznīcā pastāvējusī vara un disciplīna; nepārtraukti apšaubītais ticības izklāsts ir kļuvis par ikviena ticīgā personiskās interpretācijas lietu. Pamēģiniet nosaukt vismaz vienu protestantu denomināciju, kas pilnībā sekotu kaut vai savu dibinātāju mācībai, nemaz nerunājot par turēšanos pie apustuļu ticības.

Ģimenes meklējumos

Mēs centāmieš atrast savu garīgo ģimeni. Un tās emocijas, kuras mēs izjutām, un situācijas, ar kurām saskārāmieš, var salīdzināt ar tām, kas gadās pieņemtajiem bērniem, kuri meklē savus īstos vecākus.

Mums ir labi draugi Santabarbarā. Nosauksim viņus par Donu un Polliju Brauneriem. Pollija ir pieņemtā meita. Kad viņa 1948. gadā piedzima, viņas māte un tēvs šķīrās. Māte vairs nebija spējīga uzturēt un audzināt savu meitu. Tāpēc jau pirms viņas piedzimšanas tika noslēgta vienošanās par to, ka viņa tiks atdota par meitu kristiešu ģimenē, kuriem jau bija viena meita, bet vairāk bērnu nevarēja būt.

To, ka Pollija ir pieņemtā meita, viņa uzzināja četrus gadus vecumā. Reiz rotaļādamās viņa bez kāda redzama iemesla pajautāja: “Māt, vai tu esi mana īstā māte?” Nevilšus pārsteig-

ta, māte viņai pateica, ka ne, bet ka viņa nespētu to mīlēt vairāk, ja tik tiešām būtu viņas īstā māte.

Kopš šā brīža Pollija sāka ārēji neievērojamus, bet intensīvus meklējumus. Trīspadsmit gadu vecumā viņa bija kā apsēsta ar savu pieņemtās meitas statusu. Tas tā notika ne tāpēc, ka viņa bija nelaimīga vai domāja, ka viņas audžuvecāki rīkojas slikti, viņu audzinot. Viņa bija pārņemta ar domu, ka kaut kur šajā pasaulē dzīvoja cilvēki, ar kuriem viņu saistīja radniecības saites un kuri varētu būt viņai līdzīgi.

Pēc neilga laiciņa, rakņājoties sava audzītēja kastē, Pollija atrada dokumentus, kas apliecināja, ka viņa ir pieņemtā meita. Viņa caurskatīja dokumentus un apakšā atrada savu īsto vecāku parakstus. Šo uzvārdu bija viegli iegaumēt – pārāk viegli, jo neviens nezina, cik daudz ir amerikāņu ar šādu uzvārdu: Smits. Pollijas vēlēšanās atrast savus īstos vecākus dramatiski turpināja pieaugt līdz pat divdesmit gadu vecuma sasniegšanai.

Ikreiz, iziedama no mājas, viņa ieskatījās cilvēku sejās – cerēdama, ka tās varētu būt līdzīgas viņas sejai. Un, ja izdevās sastapt, viņasprāt, piemērotu cilvēku, viņa to apstādināja un sāka iztaujāt. Nokļuvusi svešā pilsētā, viņa Smitus meklēja telefongrāmātā.

1968. gadā Pollija satika Donu, kurš vēlāk kļuva par viņas vīru. Tāpat kā Pollija, arī Dons aizrāvās ar šā noslēpuma atklāšanu. Savas pirmās tikšanās laikā viņi apmeklēja dzimtsarakstu arhīvu Losandželosā – pilsētā, kur Pollija bija dzimusi.

Izrādījās, ka viņas datiem nav iespējams piekļūt un ka tie atrodas Sakramento. Viņi apmeklēja hospitāli, kur Pollija bija dzimusi, taču arī te viņus gaidīja neveiksme.

1975. gada decembra vidū, zinot, ka viņas īstajam tēvam ir bijusi autovadītāja licence Kalifornijā, Pollija un Dons sāka meklēt viņa vārdu autotransporta nodaļas sarakstos. Viņiem

tika izsniegta adrese mazā Kalifornijas pilsētiņā. Viņi devās pie tuvākā maksas telefona, taču starp uzvārdiem “Smits” neatrada nevienu ar viņas tēva vārdu. Pēc apmēram divu dienu ilgās datu pētīšanas viņi nonāca pie secinājuma, ka Pollijas tēvs ir apmaksājis automobiļa pirkšanu caur Amerikas Banku.

Tagad sākās īstas *papīru medības*. Banka Pollijai sniedza izziņu, ka misters Smits tik tiešām ir ņēmis aizņēmumu, taču kopš tā laika esot pārcēlies uz lielu pilsētu Vidējos Rietumos. Informācijas pieprasījums šajā pilsētā rezultātus nedeva. Taču tās pašas pilsētas nodokļu dienesta pārvaldē paziņoja, ka pirms gada misters Smits, Pollijas tēvs, esot pārdevis māju kādai Volkeru ģimenei. Nodokļu inspektora rīcībā bija arī misis Volkere telefona numurs. Tas bija 1975. gada decembra pēdējās dienas vidū.

Spožā Jaungada rītā, kad Brauneriem šķita, ka Vidējos Rietumos jau ir pietiekami vēls, viņi piezvanīja misis Volkerei. Runāja Dons, kurš tajā laikā jau bija kļuvis par Pollijas vīru. Kad Dons misis Volkerei pajautāja, vai viņa pazīstot misteru Smitu, tā atbildēja, ka, protams, pazīst, jo viņš esot tās radiņieks! Dons sāka uzdot jautājumus, kuru izrādījās tik daudz, ka galu galā viņš bija spiests paskaidrot savas ziņkāres iemeslu. Atbildot misis Volkere sacīja, ka viņa pazīst trīs Smitu bērnus, taču par ceturto tai nekas neesot zināms. Tā Pollija pirmoreiz uzzināja, ka viņai esot brālis un divas māsas.

Sarunas noslēgumā, lai iegūtu tālāko informāciju, misis Volkere Donam piedāvāja piezvanīt Pollijas tēva māsai, kas dzīvoja tajā pašā pilsētā.

Pollijas tante bija ļoti izvairīga. Viņa nenoticēja nevienam Dona sacītajam vārdam un atteicās sniegt ziņas par Pollijas tēva atrašanās vietu, kā arī jebkādu citu informāciju. Dons viņu karsti lūdza, taču viņa nolika klausuli. Pollijas ceļā atkal izauga akmens mūris. Pagāja divas stundas. Visbeidzot Pollija pārli-

cināja Donu ļaut viņai pašai piezvanīt savai tantei. Arī pēc tam, kad Pollija bija atkārtojusi visu vēsturi, viņas tantes aizdomas neizgaisa. Beigu beigās Pollija palūdza tanti, lai tā vismaz nodod informāciju viņas tēvam, tādējādi ļaujot viņam pašam lemt, vai viņš vēlas veidot kontaktus vai ne.

Apmēram pēc pusotras stundas iezvanījās telefons. Tas bija pasūtījuma izsaukums no mistera Smita. Pollija norija rīklē kamolu un pieņēma izsaukumu. Četrdesmit piecu minūšu sarunā Pollija noskaidroja, ka pēc tam, kad viņu bija pieņēmuši audžuvecāki, viņas māte un tēvs uz laiku atkal sagāja kopā un viņiem piedzima vēl divi bērni. Pēdējos desmit gadus Pollijas māte dzīvoja viena pati Dienvidkalifornijā.

Vēlāk telefons atkal iezvanījās. Tā bija viņas īstā māsa Betija. Viņas sarunājās apmēram divdesmit piecas minūtes. Pollija nespēja atbrīvoties no domas, cik līdzīgi skanēja viņu balsis. Pagāja vēl divdesmit minūtes – un atskanēja trešais telefona zvans. Šoreiz tā bija Pollijas īstā māte. Sarunas beigās emocionāli nogurdinātā Pollija bija ekstāzē. Pēc divām dienām pienāca pirmās fotogrāfijas. Neraugoties uz līdzību, neviena no tām ne tuvu neatgādināja to, ko Pollija cerēja ieraudzīt.

Laimīgais 1976. gads! Turpmākajās nedēļās un mēnešos Pollija spēja personiski satikties ar saviem īstajiem vecākiem, brāli un māsām. Viņa atrada savu īsto ģimeni.

Ja jūs esat kaut nedaudz līdzīgi man vai Pollijai, tad arī jūs atrodaties savas garīgās ģimenes meklējumos. Kad jūs to atradīsiet, tā nebūt neizskatīsies kā pirmajā gadsimtā, jo šobrīd mēs stāvam uz divdesmit pirmā gadsimta sliekšņa. Var sacīt, ka šobrīd tā ir nedaudz vecāka un, iespējams, pat nedaudz viedāka. Taču tā ir tā pati Baznīca. Jo Sava Dibinātāja un Viņa Apustuļu mantojumu tā ir saglabājusi neskartu.

Ģimenes mantojums

Kas ir mūsu Svētais Mantojums? Tas ir “viens Kungs, viena ticība, viena kristība, viens visu Dievs un Tēvs” (*Efez. 4: 5 – 6*). Tā ir tā pati dārgā, nenovērtējamā ticība, “kas svētiem reiz uzticēta” (*Jūd.. 3*). Tā ir pareizticīgā kristietība. Šajā vietā jūs varat teikt: “Lieliski, es saprotu, ka ir labs mantojums un slikts mantojums, Mantojums no Dieva un cilvēku mantojums. Taču kāpēc tā vietā, lai lietotu vārdu ar burtu “M”, mēs nevaram vienkārši sacīt, ka ticam Bībelei?”

Mēs varam. Mēs tā arī darām. Taču mums ir jāsaka vairāk. Kāpēc? Tāpēc, ka “Jehovas liecinieki” pie jūsu durvīm arī ir bruņojušies ar Bībeli un apgalvo, ka ticot tai. Mantojums ir vajadzīgs ne tikai tāpēc, lai sagatavotu Bībelei, bet arī lai pareizi to skaidrotu. Lai Svētos Rakstus varētu interpretēt, lai Svētā Mantojuma gaisma izlietos pār Bībeles nodaļām un pantiem, ir nepieciešama Baznīca, bez tās jūs nonākat tādā pašā stāvoklī kā “Jehovas liecinieki” – jūsu vārdi vēršas pret pašiem.

Tādējādi Baznīca mums ir patiesības sargs. Pēc paša apustuļa Pāvila vārdiem, tā ir “patiesības balsts un pamats” (*1. Tim. 3:15*).

Iedomājieties, ka jūs braucat ar ātrumu 50 jūdzes stundā tur, kur ātruma ierobežojums ir 35 jūdzes stundā – tā to pagērē pilsētas likumi. Taču, kas jūs apstādina – vai pilsētas likumu krājums? Nē, policists. Jo tie paši likumi, kas nosaka augstāko pieļaujamā ātruma robežu, pilsētu nodrošina arī ar policiju. Policists ir nepieciešams, lai sekotu likumu izpildei.

Līdzīgi ir arī ar Bībeli, Baznīcu un Mantojumu. Raksti ir patiesi – svēti, taisnīgi un labi. Taču nekad netika pieļauta doma, ka tie varētu pastāvēt autonomi. Rakstu apsargātājs un skaidrotājs, bet pēc būtības arī autors ir Baznīca. Tā bez tam ir arī Vārda izpildītāja. Un to, kā Baznīca ir pildījusi savu misiju pagātnē un turpina to darīt tagadnē, mums ir saglabājis Svētais

Mantojums. Taču pat Baznīca nebija tā, kas izveidoja savu Mantojumu. Mantojumam ir viens vienīgs avots: Pats Dievs. Iesākumā apustuļi to saņēma no Jēzus Kristus, tad pilnīgu un nesagrožītu nodeva pašu dibinātajām Baznīcām. Jēzus apustuļiem sacīja, ka Patiesības iepazīšana tiem vēl ir priekšā, ka viņiem to palīdzēs izdarīt Svētais Gars.

Vasarsvētku dienā Vecās Derības tauta, saņēmusi Kristus kristību, kļuva par Viņa Jaunās Derības tautu. Līdztekus tam, kā Baznīca, Gara vadīta, attīrījās, šī tauta ienesa tajā savu dievkalpošanu, kas tai kā līdzība “debesu lietām” (*sk. Ebr. 9: 23*) tika dāvāta daudzus gadsimtus iepriekš, taču tagad tās centrā tika likts Pats Kristus. Vecajam tiekot aizstātam ar jauno, tad nu arī dzima jeb radās kristīgais dievkalpojums.

Un ar Svētā Gara palīdzību Baznīca ātri mācījās labot savas kļūdas. Ja ieviesās maldi, apustuļi nekavējoties kaut ko darīja, lai atjaunotu kārtību – dažkārt ar personisko apmeklējumu palīdzību, dažkārt ar vēstījumu starpniecību, bet nereti arī lietojot abus paņēmienus. Tas pārtapa tradīcijā pats no sevis, un, Svētā Gara iedvesmoti, vēstījumi tika lasīti, pārlasīti, pārrakstīti un nodoti no rokas rokā. Mūsdienās mēs tos pazīstam kā Jaunās Derības Vēstījumus.

Apmēram tai pašā laikā Matejs, Marks, Lūka un Jānis, Svētā Gara iedvesmoti, sēdās pie Jēzus Kristus Evaņģēlija sarakstīšanas Baznīcai. Tas, ko viņi rakstīja, atbilda tam, ko viņi sludināja, jo avots bija viens un tas pats. Rakstīto vārdu saņēma cilvēki, kas bija noticējuši izrunātajam vārdam. Tas viss bija vienots vēstījums, vienota patiesības pilnība, vienots Mantojums. Apustuļi parūpējās par to, lai tas tiktu nodots ticīgajiem, kuriem savukārt vajadzēja to iemācīt citiem. Tādējādi Bībele uzradās Svētā Gara un Baznīcas vadībā, būdama absolūti unikāla Baznīcas Mantojuma daļa, ko Baznīca rūpīgi

glabāja, skaidroja, aizsargāja un sludināja. Bet no tās pašas Baznīcas un tā paša Svētā Gara vadībā nāca arī apustuliskais Mantojums, kas nav pierakstīts Rakstos, taču vienprātīgs ar Rakstiem, jo Raksti liek mums pie tā turēties.

Ne tik sen man bija saruna ar studentu grupu lielā protestantu seminārā, kurš pazīstams ar saviem striktajiem uzskatiem par to, ka Bībele ir Dieva iedvesmota grāmata, taču pieturas pie dažām ticības mācības dogmām, kas ir svešas pat pārējam protestantismam. Šķita, ka viņi tik modri sargāja atziņu par Dieva iedvesmotajiem Rakstiem, ka atstāja bez uzmanības to skaidrošanu un cieta neveiksmi, sekodami saviem dogmatiskajiem jaunievedumiem. Viņi ne tikai novirzījās no Svētā Mantojuma, bet arī izturējās pret to ar nicinājumu.

Noslēgumā es sacīju: “Brāļi, ieklausieties, jums ir īsta Bībele, to neviens neapstrīd. Un jūs kalpojat patiesajam Pestītājam. Jēzus Kristus ir mūsu Kungs. Jums pietrūkst īstenās Baznīcas, tās nesadalītās kristietības ģimenes, kas ir saglabājuši apustuļu ticību, dievkalpojumus un viņu sekotājus.”

Tieši pie šīs Pareizticīgās Baznīcas, kas ar savu asiņu cenu divdesmit gadsimtu garumā saglabāja nemainīgu Svēto Mantojumu, mēs arī galu galā nonācām. Mums tas prasīja desmit gadus, bet, paldies Dievam, Baznīca joprojām ir uz vietas. Tās sienās ir atrodami apustuliskās ticības dārgumi, kurus gadsimtiem ilgi ir droši sargājis Baznīcā mītošais un pastāvīgi to atjaunojošais Svētais Gars.

6. Kāpēc mūsu dievkalpojums ir liturģisks

Kādu dienu es pamodos pirms rītausmas un nespēju vairs iemigt. Iepriekšējā dienā es biju domājis par kādu vietu Apustuļu darbu grāmatā, tāpēc tagad devu priekšroku Bībeles lasīšanai.

Kad pievēršos kādas konkrētas Bībeles vietas izpētei vai gatavojos sprediķim, es izmantoju karaļa Jēkaba laikā izdoto jauno Bībeles teksta variantu. Taču tādos brīžos kā šajā nakts nomodā es parasti izraugos citu versiju, lai uz labi pazīstamu tekstu paraudzītos ar jaunu skatu. Tajā naktī es izvēlējos Jauno Amerikāņu Bībeli – samērā brīvu tulkojumu, kas nācis klajā ar katoļu baznīcas aizbildniecību.

Liturģiskais dievkalpojums Rakstos

Es virzījos cauri Apustuļu darbu grāmatai un nonācu līdz 13. nodaļai, kas sākas ar stāstu par Antiohijas baznīcu, kad viņi nosūtīja sludināt Pāvilu un Barnabu. Un te es nonācu līdz otrajam pantam: “Reiz, kad viņi kalpoja Dievišķo liturģiju un gavēja, Svētais Gars sacīja...” – “Ielāgosim to,” es nodomāju. “Visiem ir zināms, ka pamattekstā sacīts: “kalpoja Kungam un gavēja.” Tajā laikā, kas tiek aprakstīts Apustuļu darbu 13. nodaļā, liturģijas būt vēl nevarēja.”

Tāpēc es paņēmu no manam galdam blakus stāvošā grāmatplaukta Jaunās Derības grieķu oriģinālu. Tur Apustuļu darbos 13:2 melns uz balta stāvēja rakstīts: LEITOURGOUNTON. Nav pat jāzina grieķu valoda, lai saprastu šā vārda nozīmi! Apustuļu darbu grāmatas 13. nodaļā bija liturģija! Tulkojumu sagrozīja tieši protestanti.

Saskaņā ar Jauno Derību līdz 50. gadam liturģija pastāvēja Antiohijā, apustuļa Pāvila mājas baznīcā. Tas ir acīmredzamā pretrunā ar teoriju, pēc kuras iznāk, ka liturģija Baznīcā esot ienākusi pēc tam, kad cilvēki zaudējuši spēju nepiespiesti, Svētā Gara vadībā kontaktēties ar Dievu. Patiesībā Apustuļu darbu grāmatā jūs ne tikai atrodat norādi uz liturģisku dievkalpošanas formu, bet arī redzat Svēto Garu, kurš liturģijas laikā uzrunāja Baznīcu. Es atcerējos savus agrākos sprediķus. Jā, daudzus nāksies nožēlot.

Konkrētais fragments sniedz lielu cerību tiem no mums, kas cīnās ar bailēm no “mirušas liturģijas”. Īstenībā liturģija nevar būt mirusi. Liturģija ir vai nu īsta, vai neīsta. Cilvēki gan mēdz būt miruši un dzīvi. Es jums izteikšu vissirsnīgāko pareizticīgā kristieša vēlēšanos: enerģiski, garīgi cilvēki, kas kalpo Dievam patiesā liturģijā! To nekas nespēj aizstāt. Tieši to domāja Jēzus, kad sievietei pie akas sacīja, ka Tēvs meklē tādus kalpus, kas To pielūgtu “garā un patiesībā” (*Jņ. 4:24*).

Šī nakts man rosināja sākt gluži jaunu dievkalpojuma izpēti Bībelē. Līdz šim mūsu ceļojuma posmam ne man, ne arī kādam no maniem kolēģiem nebija noslēpums, ka visi agrākie avoti – “Didahe”, Justīns Moceklis, Hipolīts – ir runājuši par Jaunās Derības Baznīcas dievkalpojuma liturģisko raksturu. Bet tagad grieķu lietvārda LEITOURGIA verbālā forma izrādījās atrodama arī pašā Jaunajā Derībā. Kur meklējamas šīs parādības saknes?

Manas domas pārcēlās uz to vietu apustuļa Pāvila Vēstījumā ebrejiem, kur teikts, ka Dievs Savai tautai pavēlēja veikt dievkalpošanu nebūt ne pēc pašu ieskatiem. Dievs norādīja uz konkrētu dievkalpošanas formu, ko tauta arī ievēroja, un dievkalpojums tik tiešām notika pēc debesu dievkalpošanas parauga.

Debesu dievkalpojuma paraugs

Tas izraisīja šādu jautājumu: kā dievkalpojums tiek noturēts debesīs? Pirmais fragments, kas man nāca prātā, bija Atklāsmes grāmatas 4. nodaļa, kur apustulis Jānis savā redzējumā vēro debesu dievkalpojumu: varavīksnes apjoztu altāri, divdesmit četrus vecajus, tērptus baltās drēbēs, ar zelta kroni galvā, septiņas iedegtas eļļas lampas un visu pārējo. “Protestantisko evaņģēlismu tas īpaši neatgādina,” es sev zem deguna norūcu. “Bet ir jābūt kaut kam daudz senākam, piemēram,

Vecajā Derībā, kur tiek vēstīts par kādu, kurš ir redzējis debesis, piemēram, par Ecehiēlu, Eliju vai Jesaju. Te arī ir! Jesaja. Jesajas grāmatas 6. nodaļa. Ja Vecajā Derībā liturģija veidojās pēc debesu dievkalpojuma parauga, tad pravieša Jesajas grāmatas 6. nodaļā aprakstītais, neapšaubāmi, var kalpot par prototipu.”

Manuprāt, vispiemērotākais paņēmiens pravieša Jesajas 6. nodaļas jēdzieniskā satura atspoguļošanā ir tiešās runas fragmentu akcentēšana – tieši šādā veidā es jums minēto tekstu arī celšu priekšā. Aprakstītais notikums risinājās ķēniņa Usijas nāves gadā, apmēram 700 gadu pirms Kristus dzimšanas. Jesajas aprakstā visi viņa iespaidi ir fiksēti ar pārsteidzošu smalkumu un precizitāti. Un tas, ko viņš ir pierakstījis, ne tikai atgādināja dievkalpojumu senajā teltī, kas ir pilnīgi saprotams, bet izrādījās arī ārkārtīgi līdzīgs vēsturiskajam dievkalpojumam kristīgajā Baznīcā. Nepažēlojiet nelielu laika sprīdi, lai lēnām un iedziļinoties izlasītu šo īso aprakstu.

Tanī gadā, kad nomira ķēniņš Usija, es redzēju to Visuvarēno Kungu sēžam uz augsta lepna troņa, un Viņa troņa apmaļu šuvums piepildīja svētnīcu. Sērafi lidinājās pār Viņu, tiem bija katram seši spārni: ar diviem Sērafs apsedza savu vaigu, ar diviem savas kājas, un ar diviem viņš lidoja. Tie nemitīgi sauca cits aiz cita šos vārdus:

“Svēts, svēts, svēts ir tas Kungs Cebaots! Visa zeme ir pilna Viņa godības!”

Sliekšņu pamati trīcēja no sauciena skaņām, un nams pildījās ar dūmiem. Tad es izsaucos: “Bēdas man, jo es esmu nāvei lemts! Es esmu cilvēks ar nešķīstām lūpām un dzīvoju tautas vidū, kam nešķīstas lūpas, un tagad es redzēju savām acīm Ķēniņu, to Kungu Cebaotu!”

Tad pielidoja man viens Sērafs, viņam bija rokā kvēlojoša ogle, ko viņš ar lūkšām bija paņēmis no altāra. Ar to viņš aizskāra manu muti un teica: “Redzi, tai aizskarot tavas lūpas, tavs noziegums ir deldēts un tavi grēki piedoti!”

Un es dzirdēju tā Visuvarenā Kunga balsi sakām: “Ko es lai sūtu? Kas būs mūsu vēstnesis?”

Tad es atbildēju: “Redzi, es esmu še, sūti mani!” (*Jes., 6: 1-8*)

Ko jūs sacītu, ja svētdienas dievkalpojums norisētu ar tādu pašu spēku? Patiesībā tam šāds spēks arī piemīt! Paraudzīsimies uz šā dievkalpojuma elementiem kā uz debesu liturģijas aculiecinieka Jesajas liecības detaļām – un mēs redzēsim, kādā mērā tā viņu ietekmēja caur jutekļiem jeb maņām un paša izpratni par pravietojumu.

Redzējums

Ko Jesaja redzēja? Pirmkārt, viņš redzēja “Kungu sēžam uz augsta lepna troņa, un Viņa troņa apmaļu šuves piepildīja visu svētnīcu”. Šajā fragmentā ar Kungu ir jāsaprot Mūžīgais Dieva Dēls. Apustulis Jānis savā evaņģēlijā ir citējis Jesajas pravietojumu par Kristu un atsaucies uz to, ko Jesaja redzēja debesīs, kad rakstīja: “To Jesaja ir sacījis tāpēc, ka tas skatīja Viņa godību un sludināja par Viņu” (*Jņ. 12:41*).

Ļaujiet pajautāt: vai jums kaut kad ir radusies vēlēšanās redzēt Jēzu Kristu? Es te domāju redzēt Viņu tikpat reāli, kā jūs redzat citus cilvēkus. Atceros, ka manā bērnībā, bet vēlāk arī jaunībā bija periods, kad man šķita, ka ticēt būtu bijis daudz vieglāk, ja es spētu kaut reizi ieraudzīt Kungu.

Beigu beigās uzticīgie Viņu ieraudzīs vaigu vaigā. Arī mēs esam aicināti balstīties uz ticību, nevis uz redzējumu. Taču Jesajam tika dots Viņu redzēt, tāpat arī Stefanam, Pāvilam un Jānim, kuri Viņu redzēja pat pēc pacelšanās debesīs. Bet kā ir ar mani un ar jums?

Baznīca saviem cilvēkiem jau kopš senatnes ir devusi iespēju skatīt Kungu, lietojot, ja tā var sacīt, sava veida palīglīdzekļus. Savā klasiskajā grāmatā “Liturģijas forma” Gregors

Dikss stāsta, ka seno kristiešu mājas baznīcās Romā, ticīgajiem sanākot uz dievkalpojumu, no sienām tika noņemti drūmie senču portreti. Tie tika aizstāti ar mozaikām, kas attēloja izcilas Vecās Derības personas un kristiešu svētos (27. lpp.).

Pēc tam kad vajāšanas beidzās un baznīcas sapulces no brīvprātīgo mājām tika pārceltas uz speciālām ēkām, simboli un attēli kļuva drosmīgāki. Tā pie altāra tālākās sienas gandrīz ikvienā baznīcā, kā liecina Dikss, atradās “attēls, kas bija koncentrēts uz Dēla figūru, kura kalpoja par “precīzu Tēva tēlu”” (32. lpp.). Austrumu Baznīcās tas bija Kristus Pantokratora – Visuvaldītāja attēls jeb ikona. Rietumos savukārt tas bija Kristus kā Dieva Jērs, mūsu Izpircējs.

Tādējādi dievkalpojuma laikā jūs varējāt redzēt Kristu. Tā vietā, lai cilvēku acīm pavērtos vienkārši plikas sienas, koka apšuvumi vai augu valsts ornamenti, Baznīca visas savas vēstures gaitā lūdzēju skatu priekšā gudri lika Kunga Jēzus Kristus un Viņa mocekļu ikonas. Šie tēli, šie logi uz debesīm dievbijīgajiem dod iespēju ar ticības acīm un krāsas starpniecību ieraudzīt Pašu Pirmtēlu.

Dažkārt var dzirdēt iebildumus: “Bet vai tad otrais bauslis no 2. Mozus grāmatas 20. nodaļas neaizliedz attēlu?” Tas aizliedz maldinošus attēlus – elkus, bet ne attēlus pašus par sevi. Jo, ja jau šādi attēli tika aizliegti, tad kāpēc gan tikai septiņas nodaļas tālāk, 2. Mozus grāmatā (26:1) Dievs pavēl: “Pats mājoklis tev jāveido no desmit telts segām, austām no šķetinātām smalkām dzijām, no zila un sarkana purpura un karmezīna ar prasmīgi ieaustiem ķerubiem.”

Tomass Hovards ir sacījis, ka dievišķā liturģija ir grandiozākais cilvēku savstarpējo attiecību uzturēšanas līdzeklis visos laikos. Un tā ir pat vairāk nekā attiecību uzturēšanas līdzeklis, jo mēs paši tajā ņemam dalību. Dievkalpojumu mēs uztveram ar visiem pieciem maņu orgāniem un piedevām vēl ar ticību.

Doroteja Seijere uzskata, ka mēs nespējam domāt savādāk kā vien ar tēlu palīdzību. Šajā gadījumā mums sava uzmanība ir atkal jāsakoncentrē uz Kristus tēlu, un šādu uzmanības sakopšanu Baznīca vēsturiski ir panākusi, izmantojot savos dievkalpojamos ikonas.

Taču Dieva Dēls nebija vienīgais, ko redzēja Jesaja. Viņa redzējumā bija altāris, Sērafi, durvis un debesu svētnīca.

Atklāti runājot, daudzus gadus es altāri jeb upurēšanas galdu uzskatīju par Vecās Derības priekšmetu, kas mums nav vajadzīgs, jo Jēzus Kristus upuris tika pienests vienreiz un uz visiem laikiem. Taču tie tika izmantoti visā senajā Baznīcā. Vai pirmie kristieši zināja ko tādu, kas mums nav zināms? Tad, kad dievkalpojumi notika katakombās, par upurgaldu jeb altāri bieži vien tika izmantoti mirušo kristiešu kapakmeņi. Mājas baznīcās altāris lielākoties atradās telpā, kur pārējās nedēļas dienās tika rīkotas ēdienreizes.

Vēstījumā ebrejiem ir sacīts skaidri: “Mums ir altāris” (*Ebr. 13:10*). Kristus upuris, protams, ir visu izsmelošs, mēs tam nevaram neko klāt pielikt. Pirmajiem kristiešiem altāris simbolizēja krustu. Tā vairs nebija vieta, kur tiek pienests upuris vēršu un āžu asiņu izskatā, tagad tas iemiesoja sevī Kristus krusta realitāti, te Viņš mums uz visiem laikiem dāvāja Savu pie krusta sisto Miesu un izlietās Asinis. Un tas tā ir līdz pat šai dienai. Tieši no Viņa altāra lielajās pateicības dzīrēs mums tiek pienestas Viņa svētās Dāvanas: Viņa Miesa un Asinis.

Dzirdējums

Tajā dienā, kad Jesaja uzturējās debesīs, viņš ne tik vien redzēja, bet arī dzirdēja. Viņa izdzirdētā eņģeļu himna “Svēts, svēts, svēts ir Tas Kungs Cebaots” kļuva par bībelisko pamatu Sanktusam jeb Austrumu terminoloģijā – Trīssvētajai

dziesmai. Gadsimtiem ilgi tā uz zemes tika dziedāta tāpat, kā tā acīmredzot tiek izpildīta debesīs visas mūžības garumā.

Viens no Amerikā vispazīstamākajiem džeza grupu vadītājiem manā bērnībā bija Gajs Lombardo. Viņa lozungs bija tikpat populārs kā viņš pats – “Vissaldākā mūzika šajā debesu pusē”. Man nav zināma Lombardo reliģiskā pārlicība, taču var droši sacīt, ka pat mūsdienu pasaulē cilvēki kaut kādā veidā zina, ka muzikālās daiļrades virsotnēm vajadzētu būt debesu izcelsmes. Un Jesaja dzirdēja tieši debesu mūziku.

Ja mūsu laicīgo koru prototips acīmredzot ir Vecās Derības tempļa dziedātāji, tad eņģeļu kori visdrīzāk uzturas debesīs. Dievkalpojuma laikā eņģeļu kori dzied kopā ar mums. Savukārt mūsu zemes koru uzdevums ir nevis lūdzēju dziedāšanas aizstāšana, bet tās pastiprināšana ar kora dziedāšanas skaistuma augstāko līmeni. Un tāpēc tad, kad priesteris tā dēvētās Lielās Ieiešanas laikā iznāk pa Ķēniņa vārtiem un iet cauri lūdzējiem (Latvijas Pareizticīgajā Baznīcā tā nedara. – Tulk. piez.), nesot drīzai iesvētīšanai paredzēto maizi un vīnu, koris dzied:

Mēs, noslēpumaini attēlodami Ķerubus
Un kopā ar tiem Dzīvdarošai Trejādībai
Trīssvēto dziesmu dziedādami, noliksim tagad
Visas laicīgās zūdīšanās.
Lai mēs varētu uzņemt
Visas pasaules Ķēniņu,
Ko eņģeļu pulki neredzami ar godu pavada.
Alleluja, Alleluja, Alleluja.

Viena no lietām, kas man sniedz vislielāko gandarījumu, ņemot dalību laika pārbaudītajā Baznīcas liturģijā un godinot Dievu, ir tas, ka daudzas Bībeles vietas, kurām es agrāk nepiešķīru nozīmi, izrādās iesaistītas reālajā dzīvē. Sanāk tā, it kā debesu dievkalpošanas kārtība noris manā dzimtajā pilsētā un

kristiešu kopienā, pie kuras es piederu. Tā kā liturģija ir Dieva tautas pacelšanās līdz Viņa debesu altārim, tad ne vien Kristus ir reāli kopā ar mums, bet arī mēs, kā liecina Raksti, reāli esam kopā ar Viņu debesīs.

Lieta tāda, ka pastāv tikai viena Dievišķā Liturģija, viens Svētais Vakarēdiens visā pasaulē, jo arī debesīs tas ir viens. Mēs, kas kā Baznīca sanākam kopā šeit, uz zemes, esam aicināti apvienoties un kalpot līdz ar debesu karapulku. Un šā mērķa realizēšanai mēs savā dievkalpojumā pieliekam lielas pūles, lai to padarītu atbilstošu, nevis pretēju tam dievkalpojumam, kas notiek Dieva altāra priekšā. Vai arī, lietojot Kunga lūgšanas vārdus, mēs gribam būt pārliecināti, ka savā dievkalpojumā pildām mūsu Dieva gribu “kā debesīs, tā arī uz zemes”.

Kāpēc lielākā daļa no mūsdienu protestantisma atzariem – tradicionālajiem, evaņģēliskajiem un harizmātiskajiem – ir novirzījušies no vēsturiskās kristiešu dievkalpojuma formas? Par atbildi ļaujiet man lietot jaunu vārdu – dēļ “Romas fobijas” (t.i., dēļ bailēm no Romas). Cikreiz jums nav nācies dzirdēt, kā cilvēki noraida liturģiju, aizbildinoties ar to, ka “tā ir pārāk katoliska”? Lai arī tā būtu, kas par to! Jautājums jau nav par to, vai Roma to veic, vai neveic. Mums visiem ir laiks atgriezties pie Bībeles. Bet Bībele māca, ka dievkalpojums ir liturģisks – gan debesīs, gan arī virs zemes. Kāds mans draugs, pareizticīgais priesteris, nekad dzīvē nebija redzējis evaņģēliskās baznīcas dievkalpojumu. Tā kā svētdienas rītos viņš bija aizņemts, tad nolēma apmeklēt vietējo evaņģēlisko baznīcu svētdienas vakarā.

“Kādi ir jūsu iespaidi?” es viņam pajautāju. “Ko jūs teiksiet?”

“Sprediķis nudien bija labs,” viņš atbildēja. “Mācītājs pret tekstu izturējās godprātīgi un zinoši, un es jutu, ka viņš Evaņģēliju izskaidro samērā precīzi. Tas uz mani atstāja iespaidu.”

Pēc tam viņš mirklīti klusēja, cenšoties noformulēt pārējās izjūtas. Pēc pāris neveiksmīgiem mēģinājumiem viņš visbeidzot satraukts sacīja: “Bet pārējā dievkalpojuma daļa bija līdzīga... es to nosauktu par Lorenca Velka šovu kristianizētā variantā.”

Viņš sāka aprakstīt visus speciālos muzikālos numurus, labo aranžējumu un šo dziesmu vārdus, kas bija vairāk koncentrēti uz mums, uz mūsu vajadzību apmierināšanu nekā uz Trejdāģo Dievu, kura priekšā mums būtu pazemīgi jānoliec savas galvas. Mūsdienu kristietībā mēs esam zaudējuši patieso dievkalpojumu, un ar Dieva žēlastības palīdzību mums tas ir atkal jāatgūst.

Pieskāriens

“Viņš aizskāra manu muti,” teica Jesaja par Sērafu, kurš no altāra atnesa viņam kvēlojošu ogli. Praviētis kaut ko redzēja, kaut ko dzirdēja, un tad tas kaut ko sajuta. No debesu altāra ar lūksām jeb knaiblēm tika paņemta degoša ogle, un Sērafs to pielika pie Jesajas lūpām. Ko šī darbība nozīmēja?

Pēc tam kad Jesaja ieraudzīja Kungu un izdzirdēja Viņu slavinošo eņģeļu himnu, praviētis izsaucās ar šai situācijai visdabiskākajiem vārdiem: “Bēdas man, jo es esmu nāvei lemts!” Šādu reakciju kāds bērnu psihologs nosauca par “ai, ai jūtām”, kuras viņš ir attēlojis kā ar lietiskajiem pierādījumiem nedarbos pieķerta bērna pārdzīvojumus, kad tas redz tuvojamies tēvu.

Mēs ar jums būtu jutuši to pašu, ko juta Jesaja. Tajā laikā, kad Kungs bija stipri vīlies Savā izredzētajā tautā tās nepaklausības un ticības trūkuma dēļ, Jesaja bija Izraēlas pilsonis. Iepriekšējā nodaļā (*Jes., 5*) mēs lasām, ka Dievs no Sava vīna dārza cerēja sagaidīt “labus augļus, bet tas atnesa mazvērtīgas

un skābas vīnogas”. – “Es to aizlaidīšu postā,” Viņš brīdina sestajā pantā. Jesaja apzinājās, ka šie vārdi attiecas arī uz viņu.

Un nu pēkšņi viņš atklāj, ka ir pacelts debesīs Slavass Kunga acu priekšā! “Viņa troņa apmaļu šuves piepildīja visu “svētnīcu”. Eņģeļi dziedāja tik skaļi, ka slietkšņu pamati trīcēja”. Paraugieties uz Jesajas reakciju: “Bēdas man, jo es esmu nāvei lemts! Es esmu cilvēks ar nešķīstām lūpām un dzīvoju tautas vidū, kam nešķīstas lūpas, un tagad nu es redzēju ar savām acīm Kēniņu, To Kungu Cebaotu!” (*Jes. 6:5*)

Viņš stāvēja visvarenā Dieva Dēla priekšā, izsūdzot savu lūpu nešķīstību un dzīvošanu nešķīstu cilvēku vidū. Kas radīja šo pārliecību par nešķīstību? “Es redzēju ar savām acīm Kēniņu...” Kad ikviens no mums redz Kristu, mēs sevi sajūtam atrautus no Viņa vai, pēc Bībeles vārdiem, pazudušus, jo šajā brīdī mūsu grēks kļūst redzams visspilgtāk. Šīs tad nu arī ir “ai, ai jūtas”, paceltas vispārākajā pakāpē.

Un tā – kas tad ir noticis? Tas, kas notiek ikreiz, kad mūsu grēki tiek atsegti Dieva Dēla acu priekšā. Eņģelis paņēma no altāra kvēlojošu ogli – svētā Vakarēdiena simbolu, pieskārs ar to Jesajas lūpām un izziņoja pa visām debesīm: “Redzi, tai aizskarot tavas lūpas, tavs noziegums ir deldēts, un tavi grēki piedoti.”

Vai tas nelīdzinās Dieva Dēlam – ne tikai noņemt grēku, bet arī nomazgāt vai aizdzīt prom no mums tik tālu, “cik tālu ir rīti no vakariem” (*Ps. 103:12*). Viņš mums darīs tāpat, kad mēs izsūdzēsīm savus grēkus un no mūsdienu altāra saņemsīm Viņa dāvanu. Redzat, kā ogle mums liecina par svētā sakramenta varenību? Tieši tāpēc cauri gadsimtiem līdz mūsu dienām, kad Pareizticīgās Baznīcas priesteris no altāra saņem Kristus Miesu un Asinis, viņa apliecinājums tiek ietērpts dievišķā Jesajas vārdos: “Tas pieskārsies manām lūpām un mani noziegumi tiks deldēti un

grēki piedoti.” Mums, kas esam bijuši tālu no dievkalpojuma un Kristus dievgalda, ir nepieciešams Viņa svētais pieskāriens. Var apmeklēt vienu vai otru baznīcu, meklēt viena vai otra sludinātāja mācību, šādu vai tādu garīgo pieredzi. Taču lieta ir tāda, ka jūs nekad nekur neatradīsiet īsto dievišķo dievkalpojumu ārpus dzīvību dāvājošās Kristus žēlastības Viņa svētajā Euharistijā. Es un tūkstošiem citu to zinām. Mēs esam mēģinājuši to darīt. Taču visi mūsu mēģinājumi beidzās ar neveiksmi.

Psalmu dziedātājs ir sacījis: “Baudiet un redziet, cik Tas Kungs ir labs. Svētīgs tas cilvēks, kas pie Viņa tveras un uz Viņu paļaujas!” (*Ps. 34:9*) Viņa svētajā mielastā mums ir ļauts baudīt, redzēt un noticēt.

Jesaja izjuta Dievišķās piedošanas degošo ogli, tās pieskārienu, t.i., ar dvēseli un miesu sajuta Viņa svētīgumu. Un tā pati mūsu grēkus dziedinošā ogle no šā Dievišķā altāra tiek pasniegta līdz pat šai dienai. Tad nu tuvosimies un pieiesim Viņa žēlastības altārim drosmīgi, ar ticību un mīlestību.

Smarža

Kad Jesaja nonāca debesu dievnamā, sāka darboties vēl viena no viņa maņām. Viņš sajuta kaut kādu smaržu, jo “nams pildījās ar (smaržīgiem) dūmiem”.

Tikpat spilgti, it kā tas būtu noticis vakar, es atceros, kā iegāju Svēto Tēvu pareizticīgās baznīcas altārī Tarzānā (Kalifornija) un pirmo reizi sajutu vēl saglabājušos vīraka smaržu, kas pirms dažām stundām tika kvēpināts, noturot mirušā apstāvēšanas rituālu. Es jutos aizskarts. “Es grasos pievienoties Pareizticībai, tās teoloģijai,” es sev sacīju (patiesībā es to jau biju pieņēmis), “taču viņi nekad mani neredzēs, kvēpinot vīraku.”

Pēc diviem mēnešiem es vēlreiz nokļuvu dievkalpojumā Svēto Tēvu baznīcā un, dabiski, atkal sajutu vīraka aromātu.

Šoreiz tas man šķita samērā patīkams, jo atsaucā prātā atmiņas par citām lietām, kas man bija iepatikušās iepriekšējā apmeklējuma laikā. Nākamajā dienā es ar savām domām vērsos pie Rakstiem. Izraēla tauta savos dievkalpojumos vīraku izmantoja. Mēs pastāvīgi lasām par altāri ar vīraku vai timiānu, no kura nāca svēto lūgšanas simbolizējoši dūmi. Jesaja savā Kristus un Viņa eņģeļu debesu redzējumā skatīja Kungu “sēžam uz augsta un lepna troņa... un nams pildījās ar dūmiem”. Vīraks bija viena no tām trim dāvanām, ko bērnam Jēzum pienesā Austrumu gudrie. Atklāsmes grāmatas 8. nodaļa mums stāsta par timiānu (kvēpināmo) mūžīgajās debesīs. Kāpēc gan lai mēs to neizmantojam arī tagad? Atceros, kā toreiz es atskārtu, ka tieši mūsdienu protestanti ir izņēmums, nevis norma. Pārējā kristīgās pasaules daļa vīraku dievkalpojumos ir izmantojusi divtūkstoš gadu garumā!

Taču pēc tam iedomājos: “Bet vai tas viss ir tik svarīgi? Vai vīraku ir jāpadara par strīda objektu? Vai šai ziņā ir jābūt nepiekāpīgam?”

Pirms dažiem gadiem es grasījos braukt uz Mineapolisu, lai pārvestu savu sievasmāti Olgu Grinderi uz Rietumu piekrasti, t.i., pie mums uz Santabarbaru. Viņai tai laikā bija septiņdesmit deviņi gadi, un mēs ar viņas piekrišanu nolēmām, ka vēl vienu ziemu aizvadīt Mineapolisā viņai nevajadzētu, vēl jo vairāk tāpēc, ka viņa bija viena. Man bija jābrauc pie viņas, jāpalīdz sakravāt mantas, jāizsludina mājas pārdošana un jāpavada sievasmāte uz Rietumiem.

Vismazākais no maniem sešiem bērniem, Pīters Džons, kuram toreiz bija vienpadsmit gadu, lūdzās, lai es viņu ņemtu sev līdzī.

“Pīter Džon, šobrīd ir mācību gada viducis,” iebilda Merilīna. “Turklāt tas ir diezgan dārgs ceļojums.”

“Es atgūšu iekavēto skolas programmu, es pat paņēmsu līdzī mājas uzdevumus,” atbildēja Pīters Džons. “Un daļu no biļetes vērtības atmaksāšu no saviem iekrājumiem.”

Mūs ar sievu tas nepārliecināja, un mēs noraidoši šūpojām galvas, līdz izdzirdējām šādu priekšlikumu, kas arī kļuva par izšķirošo argumentu.

“Tēt, mammu, visi pārējie bērni bija jau paaugušies, kad mēs pēdējoreiz ciemojāmies pie vecmāmiņas. Viņi visu atceras, bet es ne. Vecmāmiņa pārdos māju, un es nodzīvošu visu dzīvi, tā arī neatcerēdamies, kā tā izskatījās.”

Es piezvanīju transporta aģentam un vienas biļetes vietā pasūtīju divas.

Mūsu ceļojums pie vecmāmiņas bija iecerēts oktobra beigās. Tas bija pēdējais gleznainās rudens sezonas posms. Pirmajā vakarā pēc ierašanās Minesotā mēs mājīgā istabā ēdām no ķīniešu restorāna atnestās vakariņas. Pīters Džons iekārtojās kušetē iepretim televizoram.

“Vai tu kaut ko atceries no “vecmāmiņas mājas”?” es pajautāju.

“Jā, divas lietas,” viņš nekavējoties atbildēja, it kā būtu gaidījis šo jautājumu. “Es atceros tapetes šajā istabā. Pēdējoreiz, kad es šeit biju, ielas otrā pusē dzīvojošā mazā meitene nogrūda mani no savām šūpolēm, un es savainoju ceļgalu. Vecmāmiņa mani atnesa uz mājām un nolika te, uz kušetes, un es atceros, kā visu dienu skatījos uz šīm tapetēm.”

“Bet otra lieta?” es pajautāju.

“Smarža,” viņš sacīja un sāka smieties par saviem vārdiem. “Jūs to varat uzskatīt par manu fantāziju, taču vecmāmiņas mājām allaž ir piemitušas īpašas smaržas.”

Mums ar Olgu acīs sariesās asaras. Saprotams, ka visām vecmāmiņu mājām ir īpaša smarža. Tāpat kā Dieva mājām.

Sava smarža bija teltij, tāda bija arī templī un debesīs, arīdzan Baznīcai ir sava smarža. Tā ir vīraka smarža, kas it kā saasina mūsu ožu dievkalpojuma laikā, simbolizējot “garīgo aromātu”, t.i., kaut kādu noslēpumainu Debesu valstības smaržu.

Man personiski smarža palīdz dievkalpojuma laikā koncentrēties. Arī tagad, tai brīdī, kad es ieeju Baznīcā, smarža manam prātam pavēsta, kāpēc es esmu šurp nācis: godināt Tēvu, Dēlu un Svēto Garu un lūgties. Tādējādi vai ir pareizi ignorēt vīraku? Lai Pats Dievs atbild uz šo jautājumu ar pravieša Malahijas vārdiem:

“Bet no saules lēkta līdz saules rietam Manam vārdam jāstāv augstā lielā cieņā pagānu starpā, un visās malās Mans vārds godināms ar kvēpināmo (timiānu) un šķīstu ēdamo upuri, jo Manam vārdam jāklūst augstam un varenam pagānu starpā, - saka Tas Kungs Cebaots” (*Mal. 1:11*).

Raksti mums apliecina, ka, sākoties Baznīcas ērai, kad Evaņģēlija Labā vēsts izplatīsies citticīgo tautu vidū, it visur tiks veikta timiāna pienešana. Vīraks kopā ar Pareizticīgās Baznīcas dievkalpojumu allaž nonāk ikvienā jaunā vietā, un tur, kur tā (vīraka) nav, dievkalpojumam trūkst kaut kā no Dievišķās atklāsmes.

Dievkalpojums kā misija

Tās dienas secīgumam, kad Jesaja redzēja, dzirdēja, sataustīja un saoda debesu dievkalpojumu, bija noslēdzošais moments. Tā būtība bija tāda, ka Jesaja kaut ko izdarīja. Kad viņš bija no grēkiem attīrīts, Kungs viņu uzrunāja. Vērojot, cik bēdīgs ir Izraēla tautas stāvoklis, Kungs meklēja pravieti, kurš cilvēkus aicinātu atgriezties uz patiesā ceļa. “Ko lai Es sūtu? Kas būs Mūsu vēstnesis?” (vārds “Mūsu” šeit ir jāuzlūko kā brīnišķīgs Vecās Derības atgādinājums par Svēto Trejādību).

Jesaja tūlīt pat atbildēja: “Redzi, es esmu še, sūti mani!” Ne visi mēs esam aicināti būt par Dieva praviešiem (“*Vai visi ir pravieši?*” — 1. Kor. 12:29), un, protams, liturģija, kaut arī pēc būtības paliekot tāda pati, reti kad mēdz būt tik dramatiska. Taču nav apšaubāms tas, ka mēs visi, kas godinām Dievu, esam aicināti brīvi un strikti sacīt “jā” Kristum, lai ko arī Viņš mums liktu darīt.

Tieši tāpēc Dievišķās liturģijas laikā dažu ektēniju noslēgumā priesteris vai diakons, dievlūdžejus aicina: “Paši sevi un cits citu un visu mūsu dzīvi Kristum Dievam nodosim.” Cik nozīmīgu daļu no sevis mums būtu jāatdod Kungam? Visu mūsu dzīvi. Tā arī ir mūsu apstiprinošā atbilde Viņam.

Aņņemsimies nekad neaiziet no liturģijas, nenododot no jauna savu dzīvi Jēzum Kristum, būdami Viņa kalpi, Viņa vēstneši šajā pasaulē, kuru mums ir jāuzrunā.

7. Nesauciet nevienu par tēvu

Ir aizritējuši jau vairāki gadu desmiti kopš tā laika, kad Bings Krosbijs uz kinoekrāna iemiesoja tēvu O’Malliju – tēlu, kura dēļ Amerika viņu mīl līdz šai dienai. Daudzu gadu garumā mūsu mājā mēs ar Merilīnu saucam bērnus un sēžam līdz vēlai naktij, lai pa televizoru noskatītos šās filmas Ziemassvētku atkārtojumu. Nedaudz agrāk šajā pašā gadsimtā viens no visizcilākajiem mūsu laika humānistiem, tēvs Flanagans, lika pamatus Jauniešu pilsētai Nebraskā. Šis iestādījums kļuva pazīstams visā valstī kā patversmes vieta bez pajumtes palikušajiem jaunajiem cilvēkiem. Māte Terēze, kas Indijā rūpējās par nabagiem un pamestajiem, daudzējādā ziņā ir viņa mūsdienu “dubultnieks”.

Taču kādai vajadzētu būt mūsu attieksmei pret šiem tituliem? Šādu cilvēku darbība un personas spilgtums mūs

sajūsmina, bet vai Bībele mums neaizliedz ikvienu no cilvēkiem saukt par tēvu?

Savulaik, būdams radikāls protestants, es priesteri par tēvu saucu vienīgi absolūtas nepieciešamības gadījumā, nereti pie sevis lūdzot Kungam piedošanu. Un tagad, kad pats esmu priesteris, es šādas šaubas saskatu citos. Šī bija viena no problēmām, ar kuru mēs cīnījāmies ceļā uz Pareizticību.

Daži Jēzus Kristus apgalvojumi bieži vien kļuva par iemeslu lielām nesaskaņām kā pašā Baznīcā, tā arī ārpus tās. Viņa vārdi no Mateja evaņģēlija: “Jums arī nevienu virs zemes nebūs saukt par savu tēvu, jo viens ir jūsu Tēvs, kas debesīs” (Mt. 23:9) arīdzan nekļuva par izņēmumu. Man ir jāatzīstas, ka mums, evaņģēliskajiem kristiešiem, pareizticīgo draudžu pārvaldnieku dēvēšana par tēviem sagādāja lielas grūtības.

Interpretācijas problēma

Daži protestantu interpretētāji te saskata Jēzus norādījumu uz to, ka baznīcas vadītāju dēvēšana par tēviem nav pieļaujama. Saprotama lieta, ka ar vārdu “tēvi” šajā Rakstu vietā, viņuprāt, tiek domāts garīgais tēvs. Izejot no tā, viņi savu garīdzniecību atsakās godāt par tēviem, dodot priekšroku tādiem apzīmējumiem kā mācītājs, augsti godājamais vai pat brālis.

Tāpēc ļaujiet vispirms piebilst, ka “garīgais tēvs” – tā drīzāk ir Kunga vārdu interpretācija, nevis tas, ko Viņš patiesībā domājis. Es nenoliedzu nepieciešamību skaidrot Rakstus. Gribu vienīgi uzsvērt, ka Kungs sacīja “tēvs”, nevis “garīgais tēvs”.

Kur te ir strīda ābols? Tas, ka, burtiski saprasts, Jēzus brīdinājums nedēvēt nevienu par tēvu izrādās ne vien priesterus aizliedz uzrunāt ar šo vārdu, bet tāpat arī laupa šo nosaukumu tēviem pasaulīgajā dzīvē, senajiem Baznīcas tēviem un pat

pilsētas tēviem – vai ne tā? Jo īstenībā Kunga apgalvojums, kāds tas izskatās tekstā, nozīmē, ka tikai viena Persona var jebkad tikt godāta par Tēvu, proti, tas ir debesīs mītošais mūsu Tēvs.

Bet vai šos Kunga vārdus ir jāsaprot burtiski, kā tas parasti tiek darīts? Vai mēs tik tiešām pareizticīgos priesterus nedrīkstam dēvēt par tēviem? Ja tas ir tā, tad tūdaļ pat rodas problēmas ar vairākām citām Bībeles vietām, ieskaitot dažus apustuļa Pāvila izteikumus. Korintas baznīcai apustulis rakstīja: “Jebšu jums būtu desmit tūkstoši pamācītāju Kristū, tad tomēr jums nav daudz tēvu; jo es jūs esmu, evaņģēliju sludinādams, dzemdinājis Kristū Jēzū” (*1. Kor. 4:15*). Vai Pāvils sevi nenosauc par korintiešu garīgo tēvu – par “tēvu Pāvilu”, ja jums tā patīk?

Bez tam viņš drosmīgi atsaucas uz saviem garīgajiem senčiem kā uz mūsu “tēviem”. Bet pie Kolosas miesiskajiem tēviem viņš vēršas ar šādiem vārdiem: “Tēvi, nekaitināt savus bērnus, lai tie netop bailīgi” (*Kol. 3:21*). Ir acīmredzams – Kunga Jēzus Kristus vārdus, ka par tēvu drīkst saukt vienīgi debesu Tēvu, apustulis Pāvils saprata savādāk.

Tāpat var atcerēties arī to vietu, kad bagātnieks, ieraudzījis debesīs “Ābrahāmu un Lācaru viņa klēpī”, vērsās pie Ābrahāma ar vārdiem: “Ābrahāma tēv!” Pēdējais taču neatbildēja: “Vai tad tu nezini, ka tikai Dievu Tēvu drīkst godāt par Tēvu?” Gluži otrādi, viņš sacīja: “Dēls! Atceries...” (*Lk. 16: 20 – 31*).

Citi tituli

Bet nu paraudzīsimies tālāk. Pēc vārdiem “viens ir jūsu Tēvs” Jēzus izsacīja arī šādu pamācību: “Jums nebūs saukties par rabi (mācītājiem), jo viens ir jūsu Mācītājs – Kristus” (*Mt. 23:8*). Taču Jēzus Pats atzina Nikodēmu par “Izraēla mācītāju” (*Jņ. 3:10*). Arī Antiohijas baznīcā atsevišķi cilvēki tika dēvēti par “praviešiem un mācītājiem” (*Ap.d. 13:1*).

Apustulis Pāvils ne tikai mācītājus uzskatīja par Dieva dāvanām Baznīcai, arī sevi pašu viņš nešauboties nosauca par “pagānu mācītāju” (*1. Tim. 2:7*). Turklāt mūsdienās lielākā daļa no mums dažus cilvēkus bija dēvējusi par svētdienas skolas skolotājiem (mācītājiem). Par vienu no visaugstākajām rekomendācijām, ko seminārā varēja izpelnīties semināra baznīcas sludinātājs, tika uzskatīts fakts, ja šis cilvēks tika stādīts priekšā kā apdāvināts Bībeles mācītājs. Tādējādi šī diskusija krietni vien pārsniedz ikvienas protestantu – katoļu polemikas robežas.

Tātad, sacīdams, ka mēs nedrīkstam godāt par tēvu un mācītāju nevienu, izņemot Dievu Tēvu un Pašu Kristu, Kungs Jēzus nebūt negrasījās apspriest šādas uzrunas formas lietošanu kā tādu. Atrisinājumu šo vārdu interpretēšanā mums dod minētā fragmenta konteksts.

Pantā, kur ir vārdi “nevienu virs zemes nebūs saukt par savu tēvu”, mūsu Kungs atmasko dažus Viņa laikā dzīvojušos farizeju skolotājus, kuri šīs speciālās uzrunas formas izmantoja personisko mērķu sasniegšanai. Un, ja šie ticību zaudējušie mācītāji būtu izmantojuši citus titulus, tādus kā “augsti godājamais” vai “gans”, man šķiet, ka šādā gadījumā Jēzus būtu teicis: “Nesauciet nevienu par augsti godājamu, nedz arī par ganu.”

Ko ar to domāja farizeju mācītāji?

Tad ar kādu gan mērķi farizeji izmantoja titulus “tēvs” un “mācītājs”? Atbilde būtu jāmeklē vismaz divās viņu varai būtiskās jomās: mācīšanā un personiskajās īpašībās.

Visupirms aplūkosim šo farizeju skolotāju mācību. Viņi sāka ar pareizām nostādnēm, ar Mozus likumu. Jēzus sacīja: “Uz Mozus krēsla ir nosēdušies rakstu mācītāji un farizeji” (*Mt. 23:2*). Mozus likums bija patiesi mantojums. Izraēla tautai Dievs to deva

ar Mozus starpniecību. Farizeju uzdevums bija šo mantojumu saglabāt un nesagroztu nodot nākamajām paaudzēm.

Tomēr pārāk bieži sanāca tā, ka viens otrs no šiem skolotājiem patiesajam mantojumam pievienoja klāt pa kriptiņai no paša gudrības, tādā veidā to saduļķojot. Tā vietā, lai no paaudzes paaudzē nodotu šo svēto ķīlu kopā ar tās patieso izskaidrojumu, šāds skolotājs pievienoja klāt personisko interpretāciju. Savukārt viņu skolnieki, kļuvuši par skolotājiem un kopēdami savus audzinātājus, darīja to pašu. Un Dievišķais Mantojums kārtējo reizi pārtapa par cilvēku mantojumu. (Vai nav tā, ka dažas lietas nemūžam nemainās?)

Visa šī procesa galarezultāts bija patiesās Mozus bauslības ignorēšana. Tieši šiem farizeju mācītājiem Jēzus sacīja: “Dieva bausli atmetuši, jūs turat cilvēku likumus” (*Mk. 7:8*). Un vēl: “Jūs atmetat Dieva bausli, lai turētu savu likumu... ko jūs esat iecēluši” (*Mk. 7:9,13*).

Lai šim Mozus mantojumu aizstājušajam likumam darītu galu un atgrieztu cilvēkus pie patiesības, Jēzus saviem mācekļiem sacīja: “Bet jums nebūs saukties par mācītājiem.” Citiem vārdiem runājot, Viņš tiem pavēlēja neizmantot savu stāvokli, lai viņi, saukti par tēviem un mācītājiem, nepulcinātu sekotāju grupas ap pašu personiskajiem viedokļiem. Jo šāda rīcība nozīmētu “aizliegt cilvēkiem Debesu valstību”.

Tā vietā šie farizeju mācītāji, bet patiesībā visi, kas sludināja Dieva Vārdu, līdz ar Kristus atnākšanu tika aicināti saviem sekotājiem precīzi nodot vienīgā Mācītāja – Paša Kristus patieso mantojumu. Bībele šo konkrēto Mantojumu, runājot apustuļa Jāņa vārdiem, ir nosaukusi par “Kristus mācību”.

Īstenībā, kā mēs to jau pirmīt atzīmējām, tieši tāpēc divpadsmit apustuļu mācība kļuva pazīstama kā “apustuļu mācība”.

Kopš tā laika paaudze pēc paaudzes, cits citu nomainījušie Baznīcas tēvi un mācītāji ar vislielāko rūpību turpināja nodot

un saglabāt apustulisko mācību par Kristu, jo tā satur sevī patieso Svēto Rakstu skaidrojumu.

Starp citu, šo uzticību patiesajai kristīgajai ticības mācībai vislabāk var redzēt laikposmā starp ceturto un astoto gadsimtu notikušajos septiņos Baznīcas vispasaules koncilos. Ikvienam, kurš sevi pasludina par kristīgās ticības mācītāju jeb skolotāju, ir strikti jāpieturas pie apustuliskās mācības, kas ar šo koncilu starpniecību ir tikusi nodota no paaudzes paaudzē. Pretējā gadījumā viņi riskē ar sava “personiskā viedokļa” piejaukšanos patiesajai mācībai.

Tikpat svarīgi ir arī tas, lai visi kristīgās ticības skolotāji izvēlētos sev pareizo atskaites punktu, proti, Svētos Rakstus. Tāpat arīdzan ir nepieciešams, lai viņi spētu sniegt pareizu un precīzu Svēto Rakstu izskaidrojumu, kurš balstītos tajā mācībā, ko mums (jo īpaši septiņu koncilu laikā) ir nodevuši svētie un dievišķie Baznīcas skolotāji un tēvi.

Kāpēc septiņi vispasaules koncili ir tik svarīgi? Tāpēc, ka tie norāda uz patieso mācību par Kunga Jēzus Kristus Personību un par Svēto Trejādību. Tie precīzi atspoguļo Svēto Rakstu mācību par vienīgo patieso Mācītāju un Audzinātāju – Jēzu Kristu. Man šķiet, ka par patiesiem nevar tikt atzīti tie skolotāji un tēvi, kas piedāvā personiskus un pretējus skaidrojumus tai mācībai, kas ir tikusi izklāstīta septiņos vispasaules koncilos.

Mācītāju personiskās īpašības

Par otru svarīgāko Jēzu satraucošo momentu farizeju skolotāju mācīšanā kļuva viņu pašu personiskais raksturs. Viņam nepalika nepamanīts rakstu mācītāju un farizeju galvenais trūkums – pašpaaugstināšanās. Sev atvēlēto tēvu un mācītāju stāvokli Dieva tautas vidū viņi izmantoja, lai paaugstinātu paši sevi. Viņi alka pārliecināties, ka saņem atbilstošu atzinību

– ofisu ar tepiķiem, turpat blakus ierīkotu saunu un četrdurvju “buiku” sudraba krāsā. Redzot šos personiskos trūkumus, Jēzus sacīja: “Lielākais jūsu starpā lai ir jūsu kalps. Un, kas pats paaugstināsies, tas tiks pazemots; un, kas pats pazemosies, tas tiks paaugstināts” (*Mt. 23:11–12*).

Viņu pašpaaugstināšanās gars izpaudās vairākos aspektos. Pirmkārt, liekulībā. “Jo viņi runā,” teica Jēzus, “bet nedara.” Vārdu daudz, darbu maz. Viņu vārdiem bija niecīgs svars, jo tie bija pilnīgā pretrunā ar viņu uzvedību. Viņi lielījās ar garīgām lūgšanām un tai pašā laikā “aprija atraiņņu namus”.

Viņiem patika zvērēt pie dievnama zelta, nevis pie pašas baznīcas, kas šo zeltu padara svētu. Šādā veidā atklājās viņu apslēptā naudaskāre. Kaut arī viņi deva desmito tiesu no mētrām, dillēm un ķimenēm, taču novārtā atstāja to, kas bauslībā bija vissvarīgākais: tiesu, žēlastību un ticību.

Tā kā viņi bija liekuļi gan šajā, gan daudzās citās lietās, Kungs Savu atmaskojumu ietērpa šādos vārdos: “Tā arī jūs no ārpusēs gan izrādāties ļaunu priekšā kā taisni, bet iekšpusē esat pilni liekulības un netaisnības” (*Mt. 23:28*). Bija acīmredzams, ka viņu “iekšējais” neatbilda viņu “ārējam”, jo viņi bija pilni ar pašpaaugstināšanās un egoisma garu.

Kā vēl vienu viņu pašpaaugstināšanās gara izpausmi ir jāmin acīmredzamo pašu reālās kalpošanas nepietiekamību. “Tie sasiens smagas nastas un liek tās cilvēkiem uz pleciem, bet paši negrib ne ar pirkstu tās kustināt” (*Mt. 23:4*).

Zem viņu kājām nebija atrodami dubļi, nedz arī traipi viņu apģērbā. Tā gluži vienkārši bija slinkumā ieslīgušu vadītāju grupa, kas tā vietā, lai paši kalpotu, gaidīja pakalpojumus no citiem. Tāpēc nav brīnums, ka Jēzus aicināja nekļūt tādiem kā viņi, jo “lielākais jūsu vidū lai ir jūsu kalps” (*Mt. 23:11*).

Trešā pašpaaugstināšanās izpausme bija sevis mīlēšana jeb narcisisms, kas izpaudās vēlmē allaž gozēties cilvēku acu

priekšā. Tā izpaudās arī kārē ieņemt goda vietas mielastos un sinagogās, tāpat arī tieksmē pēc tā, lai ļaudis tirgus laukumos tos sveicinātu un sauktu par mācītājiem. Šāda viņu pašiemīlēšanās bija acīmredzams Mozus likuma pārkāpums, kaut arī tie pretendēja uz šā likuma apsargātāju godu. Bet viss Mozus likums taču var tikt apkopots divos lielos baušļos, no kuriem nozīmīgākais ir: “Tev būs Dievu, savu Kungu, mīlēt no visas sirds un no visas dvēseles, un no visa sava prāta” (Mt. 22:37).

Un otrs, tam līdzīgs baušlis: “Tev būs savu tuvāku mīlēt kā sevi pašu” (Mt. 22:39).

Tādējādi šie tēvi un skolotāji neaudzināja savu tautu mīlestībā uz Dievu un tuvāko. Gluži otrādi, viņos izpaudās patmīlības pilnais pašpaaugstināšanās un egoisma gars.

Kristus lēmums

Tātad, redzot šo pretīgo un kaunpilno reliģisko vadoņu atkāpšanos no ticības, Jēzus saviem mācekļiem sacīja: “Jums arī nevienu virs zemes nebūs saukt par savu tēvu, jo viens ir jūsu Tēvs, kas debesīs.” Ja Ābrahāms un citi Izraēla vēsturē dižie cilvēki ar savu uzticību šādu titulu bija godam nopelnījuši, tad farizeji un rakstu mācītāji to pazaudēja. Viņiem būtu vajadzējis pārtraukt šādas uzrunas formas lietošanu, tā vietā dodot godu Pašam Dievam kā visas tēva būtības Pirmavotam.

Izteicis Savu brīdinājumu, Jēzus vērsās pie mums ar vislielāko no visām pavēlēm. Viņš norādīja uz Savas Baznīcas tēviem un skolotājiem, kā arī uz tiem, kurus viņi ved pretim mīlestībai uz Dievu un tuvāko.

Kā būtu jārikojas mums?

No pašiem Baznīcas vēstures pirmsākumiem, līdzīgi tam, kā tas bija Vecās Derības laika Izraēlā, tie, kurus Dievs svaidīja

kalpošanai, tika dēvēti noteiktos vārdos: pravietis, skolotājs, rabi (Izraēlā) un tēvs. Pēc tam parādījās arī citi tituli, tādi kā augsti godājamais, gans, profesors vai brālis (pie dažiem evaņģēliskajiem mācītājiem, kā arī katoļu un pareizticīgo mūku aprindās). Šie apzīmējumi pauž gan siltu attieksmi, gan arī cieņu. Tāpat kā mūsu ģimenēs ir kāds, kuru mēs ar mīlestību saucam par tēvu, tāpat arī kristiešu kopienā mēs godājam un godāsim tos, kas mūs ir atveduši pie jaunas dzimšanas Kungā Jēzū Kristū. Kāds gan cits vārds te iederētos labāk kā “tēvs”?

Jēzus brīdināja negodināt par tēviem un skolotājiem necienīgus cilvēkus, lai tādējādi saglabātu Savas svētās tautas vadītāju šķīstību. Neatkarīgi no tā, vai viņi būtu bīskapi, tēvi, skolotāji, diakoni vai mācītāji, viņiem visiem ir jābūt uzticīgiem patiesajai Kristus Baznīcas mācībai, izkopjot savā raksturā dievišķu pazemību, ar kuras palīdzību Baznīca var tikt ieviesta Svētās Trejādības un sava tuvākā mīlestībā.

Savu vecāko amata brāļu priesteru dēvēšanu par tēviem es pats kā priesteris uzņemu ar gandarījumu, jo tik tiešām viņus kā tādus arī uztveru. Pašā draudzē šim titulam ir siltas un intīmi norobežojošas līnijas loma, kas izceļ (bet ne nošķir) tos brāļus Kristus miesā, kuri ir aicināti vadīt citus un izrādīt par viņiem rūpes.

Mūsu “ceļojuma” laikā pēc tam, kad mēs kā priesterim pienācīgu apzīmējumu piekritām izmantot terminu “tēvs”, mēs cilvēkiem sacījām, ka viņi, protams, var brīvi turpināt lietot terminu “mācītājs”, ja viņiem tas šķiet vienkāršāk. Taču drīz vien daudz pieņemamāks un dabiskāks izrādījās “tēvs”, un tieši to mēs šodien arī izmantojam.

Tā rezultātā ir radušās divas lietas. Cilvēki apzinās, ka pastāv garīgais “mājas galva”, kurš šajā amatā ir likts, lai simbolizētu Kristus virsvadību un būtu Viņa žēlsirdību un mīlestību uztverošs un tālāk dāvājošs. Bez tam uzruna “tēvs”

garīdzniecības pārstāvjiem atgādina, ka viņi ir ne tikai labi oratori, administratori, valdītāji vai sludinātāji, bet pirmām kārtām – Dieva tautas tēvi. Ja viņi patiešām tādi arī ir, tad arīdzan visām pārējām viņu lomām ir daudz vairāk izredžu uz panākumiem.

8. Pienācīgā goda izrādīšana Jaunavai Marijai

Var droši teikt, ka neviena no cilvēku meitām vēstures gaitā nav tikusi tik nepareizi saprasta no mūsdienu kristietības puses kā Jaunava Marija.

Jādomā arī, ka gadījumā, ja neizdosies pārvarēt nesaskaņas attiecībā uz Mariju starp diviem kristietības novirzieniem, tad par iemeslu tam kļūs stūrgalvīga nevēlēšanās rēķināties ar Bībeles atzinumiem.

Esmu dzirdējis, kā Billijs Grēms vairāku gadu garumā ir vismaz pusduci reižu sacījis: “Mēs, evaņģēliskie kristieši, neizrādām Marijai visu Tai pienākošos godu.”

Šis apgalvojums izvirza svarīgo jautājumu par Mariju: kāds ir Tai pienākošais gods? Pirms sāksim meklēt atbildi Rakstos, atklāti atzīsim problēmu, kas mūsu uzdevumu padara daudz grūtāku, nekā tam vajadzētu būt.

Saspringtā emocionālā atmosfēra, kas apņem šo problēmu, noved pie objektivitātes izsīkuma, aplūkojot jautājumu par Mariju. Audzināšana, ko saņem vairums protestantu, māca apšaubīt vai pat noliegt Marijai pienācīgā goda izrādīšanu kristiešu dievkalpojumā un mākslā. Šā iemesla dēļ mūsu viedoklis bieži vien ir izrādījies jau iepriekš noformulēts. Mēs saviem aizspriedumiem esam ļāvuši iekrāsot pat uz Mariju attiecināmo Rakstu vietu izpratni. Mēs neesam ļāvuši runāt faktiem pašiem par sevi.

Kad mēs centāties paraudzīties uz Mariju godīgi un atklāti (bet mums tas nenācās viegli), mēs pirmām kārtām pievērsāties Bībelei, konkrētāk – Jaunajai Derībai. Pēc tam mēs pārgājām pie Vecās Derības. Mūsu pētījuma procesā mēs tāpat aplūkojām agrīno Baznīcas tēvu izteikumus šajā jautājumā. Mēs paraudzījāmies uz Baznīcas vēsturi kopumā, lai mēģinātu saprast arī to, kā Jaunava Marija tika godināta Tai pienācīgā veidā, un to, kā iezagās maldīgie priekšstati par Viņu.

Jaunās Derības liecības

Tātad ko gan māca Jaunā Derība par Jaunavu Mariju? Uz šo jautājumu mēs varam rast vismaz četras galvenās atbildes.

a) Marija – diženākā no visiem cilvēkiem, kādi jebkad dzīvojuši

Tai laikā, kad Kungs Jēzus Kristus darīja mums zināmu, ka no tiem, kurus ir dzemdējušas sievas, neesot bijis dižāka cilvēka par Jāni Kristītāju, gan erceņģelis Gabriēls, gan svētā Elizabete sacīja Marijai: “Tu esi augsti teicama starp sievietēm” (*Lk. 1: 28,42*). Viņa ir vissvētīgākā vairāku iemeslu dēļ, no kuriem galvenais ir tāds, ka viņa saņēma, iznēsāja, dzemdēja un izaudzināja Pašu mūsu dvēseļu Pestītāju. Tas, kurš šobrīd ieņem vietu Dāvida debesu tronī un kā valdnieks sēž pie Dieva Tēva labās rokas, ir iemiesojies un kļuvis par mūsu Pestītāju caur Viņas miesu. Tēvs viņu izraudzīja, lai šajā pasaulē nāktu Viņa Vienpiedzimušais Dēls.

Marija kļuva par pirmo personu vēsturē, kas izpelnījās godu sastapt un pieņemt Kristu kā savu Pestītāju. Mēs ar jums esam aicināti iecelt Kungu par mūsu sirds un dzīves valdnieku, sekojot šajā ziņā Marijas piemēram. Agrīnajā kristiešu vēsturē Viņa tiek dēvēta par “pirmo no izpirktajiem”.

Es atceros, kā pirms dažiem gadiem, ieiedams baznīcā Čikāgas priekšpilsētā, ieraudzīju bildi jeb ikonu – Mariju ar ieplestām rokām apsīdas sienas vidū, uzreiz aiz altāra. Manas pirmās jūtas bija izbrīns, kāpēc šajā īpašajā vietā baznīcā netika attēlots Viens Pats Kristus, kaut arī Viņš bija redzams lielā aplī, kas izskatījās kā uzlikts Marijas sirdij.

Kad es pajautāju, kāpēc Viņas tēls ir izvietots šādā vietā, man līdzās stāvošais pareizticīgo teologs paskaidroja: “Šī ir viena no visdiženākajām evaņģēliskajām ikonām visā Baznīcā. Tas, ko jūs redzat, – ir Kristus, kurš ir kā Kungs Marijas dzīvē, un Viņas izstieptās jeb atplestās rokas nozīmē aicinājumu ļaut, lai mēs Viņu uzņemam savā dzīvē, tāpat kā to darījusi Viņa.” Līdz pat šai dienai es esmu šās ikonas iespaidā. Jo tā mums visiem kalpo kā piemērs pilnīgai savas dzīves uzticēšanai Jēzum Kristum.

Marija ir svētīga arī tāpēc, ka Tā iemantoja žēlastību Dieva acīs. Viņai veltītie Gabriēla apsveikuma vārdi bija šādi: “Esi sveicināta, Tu apzēlotā (žēlastības pilnā), Tas Kungs ir ar Tevi!” (*Lk. 1:28*) Pēc tam viņš To nomierināja, sacīdams: “Nebīsties, Marija, jo Tu žēlastību esi atradusi pie Dieva” (*Lk. 1:30*).

Ko dara cilvēks, lai kļūtu par izredzēto Dieva acīs, lai saņemtu no Viņa balvu? Vai atceraties Kornēliju no Apustuļu darbu 10. nodaļas? Viņš bija pirmais cittautietis, kurš pievērsās Kristum, - “ticīgs un dievbijīgs... viņš deva ļaudīm daudz dāvanu un pastāvīgi lūdza Dievu” (*Ap.d. 10:2*). Divus pantus tālāk viņam redzējumā tika pateikts: “Dievs ir pieminējis tavas lūgšanas un dāvanas.” Kungs pievērsa uzmanību viņa dedzīgajai kalpošanai un dāvāja tam pestīšanu. Līdzīgā veidā arī Marijas šķīstība izpelnījās Dieva žēlastību un tā tika izraudzīta, lai dzemdētu Viņa Dēlu.

Vai es gribu teikt, ka pestīšanu ir iespējams izpelnīties cilvēcisku nopelnu rezultātā? Nekādā gadījumā! Lai cik arī

slavējama mums šķistu dzīve šķīstībā, tikumiskā dzīve pati par sevi vēl negarantē pestīšanu. Pretējā gadījumā – kāpēc gan Mariju dēvēja par pirmo no izpirktajiem vai arī kāpēc Kornēlijam bija nepieciešams Kristus vārdā kristīties no apustuļa Pētera? Tomēr lūgšana un taisna dzīve pievērš Dieva uzmanību. Kad mēs Viņu meklējam no visas savas sirds, mēs Viņu atrodam! Kad mēs Viņam atdodam visu, kas mums pieder, pašu mūsu dzīvi, mēs kļūstam par Dieva izredzētajiem. Tieši to darīja Marija, un tieši tāpēc mums Viņa ir jāuzskata par visdiženāko no visām vēsturē dzīvojušajām cilvēku meitām.

b) Marija - kristīgās dzīves paraugs

Pareizticīgā Baznīca no paša sākuma ir mācījusi, ka Marija ir visspilgtākais piemērs jeb prototips tam, kas notiek ar personību, kura pilnībā tic Dievam. Visu, pēc kā mēs tiecamies dzīvojot Kristū, Viņa jau ir sasniegusi. Mums visi ir “jāpieņem” Kristus (*Jņ. 1:12*). Un, kā jau tika atzīmēts, Marija bija pirmā cilvēciskā būtne, kas pieņēma Kristu. No miljoniem cilvēku, kas veltīja savu dzīvi Kristum, Marija bija pirmā un vispilnīgākā. Tālab viss Svētajos Rakstos apsolītais Marijai jau pieder.

c) Mūsu paklausības paraugs

Kaut arī Dievs, bez šaubām, zināja, ka Marija ir gribējusi Viņam izpatikt, Viņš Tās kalpošanu nepieņēma kā kaut ko obligātu un piespiedu kārtā veicamu. Eņģelis Viņai paskaidroja, kādā veidā ir jāparādās Kristum. “Svētais Gars nāks pār Tevi, un Visaugstākā spēks Tevi apēnos, tāpēc Tas, kas no Tevis dzims, būs svēts un taps saukts Dieva Dēls” (*Lk. 1:35*).

Tagad Marijai vajadzēja pieņemt lēmumu. Vai Viņa ir ar mieru? Ieklausieties Viņas atbildē, jo tā ir ieeja garīgās prakses pasaulē mums visi. “Redzi, es esmu Tā Kunga kalpone,” teica Marija, “lai notiek ar mani pēc tava vārda” (*Lk. 1:38*).

Pat ja mēs esam absolūti patiesi savā vēlmē sekot Dievam, bez mūsu atļaujas Viņš nekad mūs uz to neaicinās. Līdzīgi Marijai, mums ir labprātīgi jāpiekrīt atrasties Viņa paklausībā un sekot Viņa gribai.

Starp citu, pēc apmēram trīsdesmit gadiem Marijai atkal radās iespēja pagodināt Savu Kungu. Viņa kopā ar Jēzu bija kāzās Kānā, Galilejā. Kalpi, kas bija atbildīgi par svinībām, atklāja, ka viņiem ir beidzies vīns. Marijai nebija nekādu šaubu par to, kurš varētu atrisināt viņu problēmu. Norādot uz Savu Dēlu, Kungu Jēzu (*Jņ. 2:5*), Marija pati visu savu dzīvi sekoja padomam, ko Viņa tika devusi šiem kalpiem. Tas arī ir iemesls uzskatīt viņu par kristīgās paklausības piemēru mums visiem.

d) Mūsu šķīstības un svētuma paraugs

Mums, kas esam nosaukti par svētiem brāļiem (*Ebr. 3:1*), ir pavēlēts būt svētiem, tāpēc ka Dievs ir svēts (*1. Pēt. 1:15–16*). Mums savs ķermenis ir jānodod par dzīvu upuri (*Rom. 12:1*). Un vai gan nav dabiski, ka Mariju, kuras miesa pieņēma Iemiesoto Dievu, Baznīca dēvē par “vissvētāko no visiem”?

Ja mēs, tāpat kā Baznīca, esam aicināti būt “bez traipa, bez netikuma vai cita tamlīdzīga trūkuma, lai tā būtu svēta un bez vainas” (*Efes. 5:27*), tad vai gan no tā neizriet, ka Viņai, kas ir šīs Baznīcas Kunga dzemdētāja, nevajadzētu būt apveltītai ar tādu pašu svētumu? Sprototams, ka mums ir pamats uzlūkot Mariju kā mūsu šķīstības un svētuma paraugu.

e) Mūsu godbijības un aizbildniecības paraugs

Ja Svētie Raksti mūs visus pasludina par ķēniņiem (*Atkl. 1:6*), tad vai gan ir dīvaini, ka Baznīca pret Mariju izturas kā pret Ķēniņieni? Ja Bībele apsola, ka mēs ar jums tiesāsim eņģeļus (*1. Kor. 6:3*), tad vai gan ir dīvaini, ka Baznīca Mariju apdzied kā “Cienījamu augstāk par Ķerubiem un slavējamu daudz augstāk par Sērafiem”?

Bez tā, ka Marija ar Dieva žēlastību un spēku uzveica grēku un nāvi, pravietiska skatiena uzplaiksnījumā Psalmu dziedātājs to ir redzējis arī debesīs. Jo 45. psalma 10. pantā Ķēniņš ir Kristus, pa labi stāvošā Ķēniņiene – Marija. Tā tam arī ir jābūt. Ja Dievs spēj mūs padarīt par “ķēniņiem un priesteriem” (*Atkl. 1:6*) mūžībā, tad Viņam, bez šaubām, ir prerogatīva godalgot Mariju ar vēl augstāku titulu debesu hierarhijā.

Ja apustulis Pāvils mūs kā ķēnišķīgu priesteru kārtu māca “lūgties Garā ik brīdi... par visiem svētajiem” (*Efes. 6:18*), tad vai gan ir pārmērīgi kopā ar visu Baznīcu apliecināt, ka svētā Marija (kopā ar visiem svētajiem, kuri no nāves pārgājuši dzīvībā un nepārtraukti stāv Kristus priekšā), aizbildnieciski lūdz Savu Dēlu par visiem cilvēkiem? Jo Marija ir prototips tam, par ko mums visiem jāklūst.

Marija – Dieva māte

Šeit pieskaramies daudziem no mums vēl jūtīgākam jautājumam, tā ir viena no emocionālajām problēmām, par kurām es runāju pirmīt. Vai nu mums tas patīk, vai ne, taču Bībele māca, ka Marija ir Dieva māte. Visupirms ielūkosimies tekstā, bet pēc tam apsvērsim, kālab šis tituls ir tik svarīgs mūsu kristīgajai dzīvei Baznīcā.

Pēc tam kad Viņa Savā miesā ieņēma Kristu, Marija ciemojās radnieku – Caharijas un Elizabetes mājā, kuriem drīz bija jāklūst par Jāņa Kristītāja vecākiem. Kad Marija sveicināja Elizabeti, tā Viņu nosauca par “Augsti teicamu” un sacīja: “No kurienes man tas, ka mana Kunga māte nāk pie manis?” (*Lk. 1:43*) Elizabete zināja, ka viņas Kungs, Izraēla Mesija, bija Dievs. Viņai kopš bērnu dienām bija pazīstami vārdi: “Klausies, Izraēl, tas Kungs, mūsu Dievs, ir vienīgais Kungs!” (*1. Moz. 6:4*) Un viņa zināja, ka viņas Kungs atradās Marijas miesās.

Šis tituls – Dieva Māte – milzīgu nozīmi ieguva ceturtajā gadsimtā, kad herētiķis, vārdā Nestors, cilvēks, kam bija augsts stāvoklis Baznīcā, pasludināja, ka Marijas miesās mitušais, nenoliedzami, esot bijis cilvēks, bet ne Dievs. Pareizticīgie kristieši vienbalsīgi iebilda: “Tie ir meli!” Redzēt Kristū ko citu kā vien iemiesotu Dievu – tas ir kristietībai pretējs uzskats. Jo, ja Tas, kurš bija Marijas miesās, nav Dievs, tad mēs mirstam savos grēkos.” Lai aizsargātu pilnīgo Kristus dievišķīgumu, Baznīca allaž ir uzstājusi, lai Marija pienācīgi tiktu dēvēta – tā, kā tas tika atklāts Elizabetei – par Dieva Māti.

Šis tituls, protams, nenozīmē “Svētās Trejādības māte”, jo Svētajai Trejādībai mātes nav. Tāpat kā tas nenozīmē arī to, ka Marija ir radījusi Personu, kas ir Dievs – Dēls. Šis tituls runā par Mariju kā par Dievanesēju (grieķiski – *Theotokos*), Dieva Dēla māti, kurš Viņas ķermenī ir pieņēmis pilnīgu cilvēciskumu.

Kad cilvēks pērk lielu zemes gabalu un sadzen tur ganīties lopus, viņš savas ganības iežogo. Viņš to dara tādēļ, lai ganāmpulks būtu drošībā, lai tas neizklīstu un arī lai mazinātu zagļu apetīti. Līdzīgi tam Baznīca apjož savas fundamentālās patiesības. Bet mums nav nekā fundamentālāka un svarīgāka par Kristus dievišķīgumu. Tā kā Kristus ir Dievs, mēs, cieši apliecinot to, ka Marija ir Dieva Māte, nostiprinām stingru bezierunu nožogojumu visapkārt Viņa Dievišķīgumam.

Tāpat kā mēs turamies pie bezvainīgās Kristus piedzimšanas, mēs arī uzstājam, ka deviņu mēnešu laikā, kamēr Marija iznēsāja Viņu visā Viņa cilvēciskajā veidolā, Viņš ik brīdi vienlīdz lielā mērā bija arī pilnīgs Dievs. Tādējādi mēs droši un pārliecinoši sakām, ka Marija ir Dieva Māte, *Theotokos*, Dievanesēja. Apgalvot kaut ko piezemētāku nozīmē nostāties to pusē, kuri noliedz Kristus Dievišķīgumu.

Mums Marija ir jāgodina un jādēvē To par svētīgu

Nu ir pienākusi kārtā vissmagākajam pārbaudījumam. Izrādās, ka Marija ir ne tikai vissvētīgākā no sievietēm, mūsu kristīgās dzīves modelis un Dieva Māte, bet mēs vēl piedevām esam aicināti To godināt un teikt svētīgu. Kāpēc mēs esam tā izlēmuši? Tāpēc, ka tā mūs māca Bībele.

Savā trīs mēnešus ilgajā uzturēšanās laikā Elizabetes mājā Marija izteica vienu no Rakstos visskaistākajām Kunga slavināšanas lūgšanām. Tā sākas ar vārdiem “Mana dvēsele teic augsti To Kungu” un ir pazīstama ar nosaukumu “Vissvētās Dievadzemdētājas dziesma”.

Šajā Svētā Gara iedvesmotajā lūgšanā Marija pravieto: “No šī laika visi bērnu bērni Mani teiks svētīgu” (*Lk. 1:48*). Būtībā visas paaudzes Baznīcas vēsturē tieši tā arī ir rīkojušās; vienīgi pēdējos divos gadsimtos šī prakse tikusi pārtraukta. Mūsdienu amerikāņu kristiešu paaudzē ir papildam tādu, kuri atsakās atzīt Mariju par svētīgu, un mums šāda lietu kārtība ir jāizmaina. Kopš pašiem dokumentāli fiksēto dievkalpojumu sākumiem pareizticīgie kristieši ir izrādījuši īpašas rūpes par to, lai liturģijas kalpošanas laikā Marijai tiktu parādīts pienācīgais gods, saglabājot seno himnu, kas sākas ar vārdiem “Patiesi pienākas svētīgu teikt Tevi – Dievadzemdētāju”. Šajā himnā Viņa tiek dēvēta arī par “Mūžamsvētīgu un Visšķīstu”. Bībeles prasību par Dievmātes godināšanu būtu jāuztver nopietni un arī jāpilda.

Nav šaubu, ka Viņa ir pelnījusi gan godināšanu, gan dievbijīgu izturēšanos. Un, tā kā Kristus ir mūsu vecākais Brālis, Pirmdzimtais no visiem brāļiem, tāpēc mēs arī godinām Jaunavu Mariju kā savu Māti un Kundzi. Līdzīgi tam, kā Ieva bija senās Ādama dzimtas māte, Marija ir patiesā Māte jaunajai dzimtai: Kristus Miesai, Baznīcai.

Iespējams, ka atsacīšanās godināt Mariju ir viens no iemesliem tam, ka mūsu paaudze vispār nevēlas vairs godināt nevienu, lai kas viņš arī būtu. Piemēram, kad televīzijā nākamreiz rādīs prezidenta preses konferenci, uzmanīgi pavērojiet, kā uzvedas daži preses pārstāvji. Nebūt necenšoties iegūt informāciju, daudzi sev par mērķi izvirza neko citu kā vien šantāžu un apzinātu necieņu.

Tai pašā laikā Dieva Vārds mums māca godāt ķēniņu (*1. Pēt. 2:17*) un būt godbijīgiem savā starpā (*Rom. 12:10*). Acīmredzot mūsu paaudze rod apmierinājumu izaicinošā uzvedībā un citu cilvēku (jo īpaši to, kuru rokās ir vara) aizskaršanā. Mums – Bībelei ticošajiem kristiešiem – ir ne vien pienākums parādīt godu tam, kam tas pienākas (*sk. Rom. 13:7*), bet arī Pats Dievs ir mūs aicinājis cildināt mūsu Dieva Māti. Mēs nevaram ignorēt šo Rakstu tēzi.

Vecā Derība un Jaunava

Mēs zinām, ka Vecā Derība nav vienkārši iedvesmojošs stāstījums par cilvēces vai, konkrēti, Izraēla vēsturi. Tās lappusēs – un te patiesībā arī ir galvenā tās nozīme – rodamas pravietiskas liecības par mūsu Kungu Jēzu Kristu. Viņa tēls ir atrodams it visur. Mozus bija Kristus prototips tādā nozīmē, ka izveda savu tautu no gūsta un ieveda to apsolītajā zemē. Dāvids simbolizēja Kristu kā Izraēla Ķēniņu. Kā cilvēku dzimtas aizsācējs Kristus tēlu iemiesoja Ādams.

Bieži vien tomēr paliek neievērots tas fakts, ka arī Jaunava Marija ir ieraugāma Vecās Derības pravietiskajās lappusēs. Kristiešu lielākajai daļai ir zināms, ka pravietis Jesaja rakstīja: “Visuvarenais Kungs Pats jums dos zīmi: Redzi, Jaunava kļūs grūta un dzemdēs Dēlu, un viņa Tam dos vārdu Imanuēls” (*Jes. 7:14*). Bet ir arī daudz citu vietu, kur tāpat tiek runāts par Mariju.

a) Mūžamjaunava

Kopš pašiem pirmajiem Baznīcas pastāvēšanas gadiem Mariju dēvēja ne vien par Jaunavu, bet arī par Mūžamjaunavu. Ar to ir jāsaprot, ka starp Viņu un Jāzepu nekad nav bijis laulāto draugu tuvības ne pirms, ne pēc Kristus dzimšanas. Agrīnie tēvi bieži vien šajā sakarā atsaucas uz Ecehiēla grāmatu. Tur ir sacīts: “Pēc tam viņš veda mani atpakaļ pie dievnama ārējiem vārtiem rītu pusē, bet tie bija aizslēgti. Tad Tas Kungs man sacīja: Šiem vārtiem jāpaliek aizslēgtiem, tos nebūs atvērt, neviens pa tiem lai neiet, tāpēc ka Tas Kungs, Israēla Dievs, iegāja pa tiem, tāpēc tiem jāpaliek aizslēgtiem” (*Eceh. 44:1–2*).

Tradicionālajā šā fragmenta skaidrojumā Marija tiek uzlūkota kā dievnams, bet Kristus – kā pasaules Ķēniņš. Fragmentā minētie vārti tiek skaidroti kā durvis uz Marijas miesām, caur kurām Kristus ienāca mūsu pasaulē. Dažos mūsdienu komentāros jūs varat neatrast šādu interpretāciju, tomēr pie tās pieturējās lielum lielais vairākums agrīno Baznīcas tēvu, tāpat kā daudzi reformācijas līderi – jo īpaši Mārtiņš Luters un Žans Kalvins.

b) Kristus Piedzimšanas Jaunava

Te tomēr nereti uzdod nākamo jautājumu. Ja Marija palika Jaunava, tad kāpēc gan Mateja evaņģēlijs mums vēsta, ka Jāzeps nepazīna savu sievu līdz Kristus dzimšanai (*sk. Mt. 1:25*)? No pareizticības viedokļa šādā jautājuma nostādne atspoguļojas galvenokārt rupji materiālistiska garīgās dzīves neizpratne.

Frāze “līdz kamēr Viņa bija dzemdējusi Dēlu” no Rakstu viedokļa automātiski nenozīmē, ka Jāzepam būtu vajadzējis pēc tam stāties ar Viņu laulāto draugu tuvajās attiecībās. Gan grieķu, gan ebreju valodās vārdam “kamēr” vai “līdz” var būt vairākas nozīmes. Mēs to atrodam 2. Samuēla grāmatā: “Bet

Michala, Saula meita, palika bez bērniem līdz savai miršanas dienai” (2. Sam. 6:23). Tas vēlreiz tiek lietots Mateja evaņģēlijā, kur Kristus pēc augšāmcelšanās saka: “Redzi, Es esmu pie jums ik dienas līdz pasaules galam” (Mt. 28:20). Arī 5. Mozus grāmatā (34:6) mēs lasām: “un Tas Kungs viņu [Možu] apraka ielejā, Moāba zemē pretī Bet-Peoram; bet neviens nezina viņa kapa vietu līdz pat šai dienai.”

Ir acīmredzams, ka šā vārda izmantošana citētajos fragmentos nenozīmē to, ka Michalai radās bērns pēc viņas nāves, ka Kristus nebūs kopā ar mums pasaules galā vai ka Mozus apbedīšanas vieta tika atklāta nākamajā dienā pēc tam, kad tika uzrakstīts 34. nodaļas 6. pants 5. Mozus grāmatā. Sekojot šai pašai loģikai, vārds “kamēr” Mateja evaņģēlijā (1:25) nekādā gadījumā nenozīmē, ka Jāzeps un Marija būtu varējuši uzsākt laulāto attiecības pēc Kristus dzimšanas. Rakstos šādas mācības nav, tā ir pretrunā ar visas agrīnās Baznīcas stingro pārliecību un pareizticīgo kristiešu acīs tā ir Dievmātes visaugstākā svētuma rupja zaimošana.

c) Kristus brāļi un māsas

Bet vai tad Bībele nepiemin arī Kristus brāļus un māsas? Kas viņi bija, un kur tie radās?

Uzreiz paskaidrosim, ka Raksti radniecības jēdzienus lieto savādāk nekā mēs. Vairākos tekstos Ābrahāms un Lats arī tiek dēvēti par brāļiem, kaut arī Lats patiesībā bija Ābrahāma brāļadēls. Arī Jēkabs un Lābans tika dēvēti par brāļiem, neraugoties uz to, ka Jēkabs bija Lābana māsas Rebekas dēls.

Tādējādi Raksti klusē par radniecisko saišu raksturu starp Kristu un šiem brāļiem un māsām. Agrīno tēvu izpratnē par šo terminu nozīmi ir vērojama zināma nevienprātība. Daži, piemēram, Sv. Ambrozijs, uzskatīja, ka šeit tiek domāti Jāzeps bērni no pirmās laulības. Citi mācīja, ka tiek runāts par

Kristus brālēniem un māsīcām. Taču vienā lietā viņi visi ir vienisprātis: Marijas un Jāzēpa starpā nebija un nevarēja būt nekādu attiecību, kas noniecinātu Viņas visaugsto, jebkādu cilvēcisko izpratni pārsniedzīgo Dievmātes cieņu. Daudzi senie kristiešu rakstnieki Viņu dēvē par pirmo un visdziženāko mūķeni.

Citas tradīcijas – patiesās un maldīgās

Ir vēl divas uz Mariju attiecināmas ticības izklāsta tēzes, kas pelna īsu pieminēšanu un aplūkošanu. Pirmā – Viņas miesiskā uzbraukšana debesīs, otrā – Viņas bezvainīgā ieņemšana.

a) Vissvētās Jaunavas Debesīs uzņemšana (aizmigšana)

Agrīnajā Baznīcā bija plaši izplatīts uzskats, ka Marijas ķermenis uzreiz pēc viņas nāves tika uzņemts Debesīs. Turpinājumā Romas Baznīca šo pārliecību dogmatizēja. Turpretī Austrumu Baznīca no šādas oficiālas atzīšanas atturējās. Lielākā daļa kristiešu ir vienisprātis, ka šāds brīnums ir atzīts Bībeles precedents, kam par paraugu kalpo Ēnohs un Ēlija. Bez tam nav nekādu zināmu liecību par Vissvētās Jaunavas pīšļiem. Dievmātes debesīs uzņemšanu ar pārliecību var uzskatīt par vēsturisku kristiešu mantojumu, kaut arī tas neatspoguļojas Rakstos.

b) Marijas bezvainīgā ieņemšana

Kas attiecas uz Marijas bezvainīgo ieņemšanu, tad šāda mācība senajā Baznīcā nepastāvēja, bet mūsdienās to pārstāv vienīgi katoļi. Cenšoties attīrīt Mariju (un norobežot Kristu) no grēka traipa, dogmats par bezvainīgo ieņemšanu apgalvo, ka Marija ir tikusi ieņemta un dzemdēta, paliekot pasargāta no pirmdzimtā grēka. Šim dogmatam nav nekāda pamatojuma ne Rakstos, ne arī Baznīcas Ticības apliecībā. Šāda dogmata

trūkums ne mazākajā mērā nemazina pareizticīgo kristiešu ticību dižajam un ārkārtējam Marijas svētumam.

Lai kādas arī pārmērības vēstures gaitā tika pieļautas, pat Romas Baznīca nekad oficiāli nav ticējusi un mācījusi, ka Marija kaut kādā ziņā būtu līdzvērtīga Trejādībai. Šādus apgalvojumus dažkārt izvirza Romas Baznīcas kritiķi, taču tie ir nepamatoti.

Marija un pestīšana

Pareizticīgo vakara dievkalpojuma beigšanās, priesteris izsaucas: “Vissvētā Dievadzemdētāja, glāb mūs!” Vai patiešām Marija spēj glābt mūs? Jā, un, lūk, kāpēc.

Mēs, bez šaubām, ticam, ka Marija ir šķīsta un svēta, ka viņa valda kopā ar Kristu, ka viņa lūdzas par mums. Mēs zinām, ka Marija Savu gribu pilnībā pakļāva Dieva gribai, tādējādi pilnā mērā ņemot dalību Dievišķā mērķa sasniegšanā. Bet mēs zinām arī, ka nešaubīgais Dieva mērķis ir Kristum ticošo glābšana. Tā kā mēs vismaz varam teikt, ka Marijai rūp mūsu pestīšana un viņa grib to. Tas attiecas uz visiem ticīgajiem.

Tālab sākotnējais jautājums: “Vai Marija spēj mūs glābt?” rosina uzdot nākamo jautājumu: “Vai mēs varam glābt citus?” Un atkal Svētie Raksti sniedz pilnīgi skaidru atbildi. Lūk, daži piemēri:

“Esi nomodā par sevi pašu un par mācību, turies pie tā, jo, darīdams to, tu izglābsi ir pats sevi, ir tos, kas klausās tevi” (*1. Tīm. 4: 16*).

“Ziniet, ka tas, kas ir atgriezis grēcinieku no viņa maldu ceļa, izglābs tā dvēseli no nāves un aplās grēku pulku” (*Jēk. 5:20*).

“Un citus, kas šaubās, apžēlojiet, glābiet, no uguns izraudami, citus apžēlojiet ar bailēm” (*Jūd. 22–23*).

Glābj uguns (*1. Kor. 3:15*), glābj lūgšana (*Jēk. 5:15*), glābj eņģeļi (*Jes. 63:9*), glābj kristīšana (*1. Pēt. 3:21*), glābj sprediķis (*1. Kor. 1:21*), glābj apustulis Pāvils (*Rom. 11:14*).

Jauna dzīve Kristū jeb pestīšana ir gan personiska savienība ar Viņu, gan arī iekļaušanās Baznīcas kā Viņa Miesas pilnībā. Pestīšana ir Baznīcas ziņā, Baznīcas rūpēs tāpēc, ka tā skar mūs visus. Tātad Kristū mums visiem ir jāpilda savs aicinājums pēc būtības uz kolektīvo pestīšanas aktu.

Ne mēs, ne arī Jaunava Marija neglābj pa vienam jeb vieni paši. Mūsu pestīšanas avots ir Jēzus Kristus. Viņš sacīja: “Bez Manis jūs nenieka nespējat darīt” (*Jņ. 15:5*). Un: “Ja jūs paliekat Manī un Mani vārdi paliek jūsos, jūs varēsiet lūgt, ko gribat, tas jums notiks” (*Jņ. 15:7*).

Marijai ir ārkārtīga nozīme mūsu pestīšanā, jo ar Viņu pasaulē nāca Kristus un līdz ar to Viņa kļuva par “Māti” visiem tiem, kam ir lemts glābties. Lūk, kāpēc Kristus, būdams pie krusta, teica Savai Mātei: “Sieva, redzi, Tavs dēls!” – un pēc tam apustulim Jānim: “Redzi, tava Māte!” (*Jņ. 19: 26,27*) Vai, pieturoties pie šādas izpratnes, var uzskatīt, ka Dievmāte glābj mūs? Paldies Dievam, jā!

Mūsu priekšstatu izmaiņas attiecībā uz Mariju

Pēdējo 150 gadu laikā daudzi kristieši ir tikuši rupji dezinformēti par vēsturisko Baznīcas skatījumu uz Mariju. Mēs esam aizmirsuši, ka Viņu izraudzījās Tēvs un ka Viņa mums kalpo kā paraugs, būdama tik tiešām par ceļazīģi visai cilvēcei. Viņa bija vienīgā, kas dāvāja Savu miesu Dieva Dēlam, un vienīgi Viņu “visiem bērnu bērniem jāteic svētīgu” (*Lk. 1:48*).

Mūsu attieksme pret Mariju ir tieši saistīta ar mūsu attieksmi pret Baznīcu. Kristus sekotāju kopība ir aicināta darboties kopā. Darbības, kas attiecas uz Mariju, nevar būt vienkārši privāta lieta; tām jātiek samērotām ar Baznīcas pozīciju.

Kur gan kristīgajā pasaulē tika pilnībā saglabāta patiesā mācība par Mariju? Pat lielākā daļa protestantu – gan liberāļu,

gan konservatīvo – zina, ka viņu aprindās attieksme pret Mariju ir necienīga. Meklējot atbildi uz jautājumu, kur rodama nopietna attieksme pret Bībeles un vēsturiskajām liecībām, protestanti to neatradīs ne savu (protestantisko) konfesiju ietvaros, ne Romas Baznīcā ar tās strīdīgajām, vēlākajām, uz Mariju attiecināmajām dogmatiskajām piedevām.

Atbilde ir rodama Pareizticīgajā Baznīcā, kura ir saglabājusi uzticību bībeliskajam skatījumam uz Mariju. Mums visiem, kas mīl Kristu un nopietni attiecas pret Svētajiem Rakstiem, ir pienācis tas brīdis, lai noskaņotu savu sirdi un prātu uz Vissvētākajai Dievadzemdētājai pienākošā goda parādīšanu īstenajā Baznīcā. Mēs tā rīkojamies tāpēc, ka tā ir rīkojies Dievs, piešķirdams Tai diženumu un ar Viņas palīdzību to izpauzdams (*Lk. 1:49*).

Mēs kā kristieši balstāmies nevis uz jūtām, bet uz ticību. Pacentīsimies reizi par visām reizēm atbrīvoties no tām sēnālām, ko mūsu sirdī ir iesējis velns, lai noskaņotu mūs pret šo visdiženāko Sievu, kuras ķermenis mums dāvāja iemiesoto Pestītāju. Svētījiet Viņu Dieva tautas vidū. Sekojiet Viņas paraugam Kristus godināšanā. Aplieciniet Viņu kā Dieva Māti. Atgriezieties Baznīcā, kas saglabājusi neskartu mūsu svēto ticību. Tādējādi mēs būsim saskaņā ar Dieva pavēli, palīdzējuši mūsu paaudzei atgriezties pie Marijas godināšanas un atzišanas.

9. Zīme visiem kristiešiem

Pirms daudziem gadiem (man tajā laikā bija septiņi vai astoņi gadi) Kristus Augšāmcelšanās svētkos mēs no baznīcas gājām pusdienot uz hotelja restorānu. Apmēram tai pašā laikā, kad mēs pasūtījām savus ēdienus, es pacēlu acis un ieraudzīju, ka pie blakusgaldiņa sēdošās ģimenes locekļi nolieca galvu lūgšanā pirms maltītes un pēc tam pārkrustījās. Es reaģēju ar

izbrīnu, nodomādams: “Ko gan tas nozīmē?”

Un vispār – ko krusts simbolizē? Vai noformulēsim jautājumu savādāk: kas ir visu laiku pazīstamākais simbols? Lai kam arī mēs šo jautājumu uzdotu – filozofam, vēsturniekam vai māksliniekam, visdrīzāk, ka ikviens no tiem atbildētu: “Krusts.” Šis pazīstamais simbols ir klātesošs visos ikviena kristieša dzīves aspektos no dzimšanas līdz pat nāvei.

Bez tā iespaida, ko atstāja pati Kunga Krustā sišana, vēsture piedzīvoja kardinālu lūzumu pēc tam, kad savā redzējumā krustu ieraudzīja Romas imperators Konstantīns. Vērodams krusta zīmi debesīs, viņš pievērsās Kristum un 312. gadā pielika punktu ilgstošajam un mokošajam kristiešu vajāšanas periodam.

Kā gan divas parastas līnijas – viena horizontāla un otra vertikāla, kuras spēj uzzīmēt pat bērns, varēja piespiest karaļus izmainīt vēstures gaitu un vienlaicīgi sniegt cilvēkiem tādu cerību un mierinājumu, atvadoties no mirušajiem radiniekiem? Vai tas ir vienīgi simbols? Vai arī kristiešu pievēršanos šim simbolam ir rosinājis kaut kas daudz varenāks un efektīvāks? Krustā ir sakoncentrēts daudz vairāk, nekā ir paraduši uzskatīt mūsdienu kristieši. Es domāju, ka atklāt par jaunu šo būtisko patiesību ir pilnīgi nepieciešams ikviena kristieša garīgajai veselībai.

Uzvaras zīme

Šādas mūsu pestīšanai paredzētās Krusta varenības, nozīmīguma un nepieciešamības avots ir Kunga Jēzus Kristus persona. Visu mūsu cilvēciskumu pilnībā pieņēmušais mūsu Kungs ar šo pašu miesu ļāva sevi piesist pie koka un kļuva līdzīgs parasta Romas krusta formai, pārvēršot to (krustu) visu ticīgo slavā un uzvarā.

Raksti saka, ka Kristus ar Savu nāvi “izdeldējis pret mums vērsto parādu rakstu ar visām tā prasībām un paņēmis to no mūsu vidus, pienaglodams pie krusta” (*Kol. 2: 14*).

Iedomājieties taču, kāds neaptverams spēks stāv starp mums un nāvi, starp mums un tumsas valstības nagiem, starp mums un mūžīgo elli. Jā, krusts – tas ir vairāk nekā pasaulīgas dekorācijas simbols, tas ir pasaules ierocis, kas mūs atbrīvo no verdzības grēkam, nāvei un velnam.

Nav nekā pārsteidzoša, ka apustulis Pāvils ar ticību izsaucās: “Bet es no savas puses negribu lielīties, kā tikai ar mūsu Kunga Jēzus Kristus krustu, ar ko man pasaule ir krustā sista un es pasaulei” (*Gal. 6:14*). Krusta realitāte bija atstājusi savu zīmogu Pāvila krūtīs, kurš vienatnē spēja pretoties ļaunuma intrigām un noiet savu ceļu līdz galam. “Jo vēsts par krustu ir ģeķība tiem, kas pazūd, bet mums, kas topam izglābti, tas ir Dieva spēks” (*1. Kor. 1:18*).

Zīme visiem laikiem

Bet nu atgriezīsimies tajā laikmetā, kad Baznīca vēl nebija sašķelta, un paskatīsimies, vai agrīnie kristieši krustu ir godinājuši tikpat stipri kā apustulis Pāvils.

Otrā gadsimta kristietībā mēs sastopamies ar Tertuliānu (145 – 220), kurš saka: *Ikreiz, kad mēs ceļojam un pārvietojamies, ikreiz, kad izejam no mājas un atgriežamies atpakaļ, velkot kājās apavus, ejot vannā, sēžoties pie galda, aizdedzinot sveces, laižoties miegā vai ceļoties, ikvienas savas nodarbības laikā mēs sevi apzīmējam ar krusta zīmi. (Par vainagu, 3. nod.)*

Apmēram gadsimtu vēlāk tāds ievērojams svētais kā Aleksandrijas Atanāsijs rakstīja:

Ar krusta zīmes palīdzību tiek iznīcināta ikviena burvestība, izgaist jebkāda zintniecība, elki zaudē savus pielūdzējus, tiek

pārtraukta ikkatra nodošanās nesaprātīgām baudām un ikviens cilvēks zemei piekalto skatienu paceļ uz debesīm. (Pamācība par Dieva – Vārda iemiesošanos un par Viņa miesisko ierašanos pie mums. *IV, 31*)

Svētais Jeruzalemes Kirils attiecībā uz krusta zīmes lietošanu bija vēl praktiskāks:

Nekavējies apliecināt ticību Krustāsistajam. Saliec kopā pirkstus un drosmīgi apzīmogo ar krustu gan savu pieri, gan visu citu ko, arī maizi pirms ēšanas, traukus ar dzērieniem, arī ieejot un izejot, pirms laišanās miegā, kad apguļamies un kad ceļamies, kad esam ceļā un kad atpūšamies. Šī ir varena aizsardzība, ko nabagi saņem par velti, vājie – bez piepūles, tāpēc ka šī ir svētība no Dieva, arīdžan uzticamo pazīšanās zīme un šausmas dēmoniem. Pie krusta “Viņš atbrūojis visas pretvaras, tās atklāti kaunā likdams” (*Kol. 2:15*). Kolīdz ierauga krustu, atceras Krustāsistoto; top pilni baiļu čūsku galvu Satriecēja priekšā. Nononiecini šo zīmi tikai tāpēc vien, ka tā tiek dāvāta par brīvu; gluži otrādi – tādēļ ar vēl lielāku godbijību izturies pret Labdari. (*Uzrunas. XIII, 36. nod.*)

Par protestantu reformācijas tēvu dēvētais Mārtiņš Luters arīdžan aicināja savu draudzi lietot krusta zīmi. Piemēram, savās rīta lūgšanu instrukcijās viņš raksta:

No rīta, kad ceļaties, apzīmējiet sevi ar krusta zīmi un sakiet: “Dieva Tēva un Dēla, un Svētā Gara vārdā. Āmen.” (*Mazais katehisms. VII, 1*)

Zīme, kuru noniecināja

Pārsteidzoši, ka tikai septiņpadsmitajā gadsimtā, karaļa Jēkaba laikā, neliela puritāņu grupa sāka atklāti vārdos un arī rakstiski vērsties pret krusta lietošanu. Pretdarbojoties viduslaiku Romas Baznīcas netikumiem, viņi uzskatīja, ka krusts ir

cilvēku izdomāts māņticības auglis. Tie paši angļu puritāņi, kuri atstāja tik būtisku ietekmi uz Ziemeļamerikas kontinentu, atmeta vienu no visvarenākajiem un augstu vērtētajiem ieročiem visā Baznīcas vēsturē. Par iemeslu tam kļuva nepatika un bailes no Romas.

Šodien daudzi amerikāņu kristieši ir kļuvuši par brēkulīgas minoritātes melu upuriem un ir sākuši kaunēties no tās slavas, ko sevī satur viņu krūtīs apzīmogojošā krusta zīme. Taču daudzi no tiem, kas noraida krusta zīmes lietošanu, jūzdamī nepieciešamību izpaust savu uzticību Kristum arī fiziskā veidā, beigu beigās radīja paši savus kristīgos žestus.

Es ļoti labi atceros to laiku, kad mēs piedalījāmies “Jēzus kustībā” un kad daudzi no mums centās izdomāt kopīgu zīmi, lai atšķirtos no studentu kustības, kas aktīvi lietoja miera zīmi. Kādudien 1970. gadā manam tuvam draugam ienāca galvā ideja par “vienīgā ceļa” zīmi, kas sakņojās un smēla iedvesmu Jēzus Kristus mācībā par to, ka Viņš ir vienīgais ceļš pie Dieva. Tika nodrukāti un izplatīti tūkstošiem plakātu, un drīz vien šo “vienīgā ceļa zīmi” izmantoja protestantu baznīcās visā pasaulē. Nacionālajā žurnālā bija ievietots pat Billija Grēma attēls, kurā viņš demonstrē šo zīmi, atrodoties Grīnvičvilidžā.

Zīme “vienīgais ceļš” kristiešiem no protestantu baznīcām palīdzēja citam citu atpazīt. Taču ilgi tā nepastāvēja. Es redzu, ka daži cietpauri to vēl joprojām lieto, taču drīz vien tā izzudīs. Kāpēc? Tāpēc, ka tā nebija pareizticīga, nebija Baznīcas zīme. Kristus misiju simbolizē nevis pacelts rādītājpirksts, bet krusts – ikviena kristieša patiesā zīme.

Ar simbolisku nozīmi apveltītu speciālu žestu izmantošana ir raksturīga ne tikai kristietībai. Kopš 1892. gada Amerikas valdība no patriotiska žurnāla ar nosaukumu “US COMPANION” aizguva speciālu ceremoniju un drīz vien likumdošanas līmenī pieprasīja, lai ikviens valsts izglītības

sistēmā zinības apgūstošais salutētu amerikāņu karogam. Vēl pavisam nesen studentus varēja padzīt no auditorijas, ja viņi šādā veidā atsacījās godināt savu valsti. Šķiet, pat šodien lielākā daļa Amerikas kristiešu pakļaus šaubām ikviena tāda cilvēka lojalitāti, kurš atsacīsies apliecināt savu protestantismu, uzliekot uz sirds roku. Un tai pašā laikā šie kristieši mulst un kaunas apzīmogot savas krūtis ar krusta zīmi. Viņi to noraida kā nez kādu Romas vai pagānu pagātnes palieku. Cik gan daudz viņi zaudē!

Zīme, kurai piemīt spēks

Kaut arī daži var sacīt, ka zīmēm nav reāla spēka, tomēr Dieva tautas vidū tām allaž ir tikusi piešķirta liela nozīme. Vai atceraties Vecajā Derībā aprakstītos pirmās Pashas notikumus? Dievs izraēliešiem pavēlēja: “Tad no šīm asinīm paņemiet un apziediet abus durvju stabus un palodu namiem, kuros jūs to ēdīsiet” (2. Moz. 12:7). Viņš apsolīja: “Šinī naktī Es apstaigāšu Ēģiptes zemi un nonāvēšu ikvienu pirmdzimušo Ēģiptes zemē kā cilvēkiem, tā lopiem un pār visiem Ēģiptes dieviem Es spriedīšu tiesu, Es, Tas Kungs. Un asinis lai ir jūsu zīme tanīs mājās, kurās jūs mītat; kur Es redzēšu asinis, Es gribu jums iet saudzēdams garām, un pār jums nenāks tas sods, kas nomaitā, kad Es sitīšu Ēģiptes zemi” (2. Moz. 12:12–13).

Šī asiņu zīme uz durvju stabiem un palodām bija ievērojama ar to, ka to nevarēja uzskatīt vienkārši par simbolu. Šis bija ar spēku apveltīts simbols, turklāt tik lielā mērā, ka neļāva nāves eņģelim iznīcināt izraēliešu pirmdzimtos. Iedomājieties tādā gadījumā Dzīvdarošā Krusta spēku, pie kura mūsu Pestītājs uzveica nāvi un ar kuru mēs apzīmogojam savas krūtis.

Atcerieties uzturēšanās laiku tuksnesī, kad izraēlieši mira no indīgu čūsku kodieniem, kuras tiem tika uzsūtītas viņu

glēvulības dēļ. Dievs Mozum teica: “Darini sev čūskas attēlu un liec to par zīmi; un katrs, kas sakosts un to uzlūkos, tas dzīvos” (4. Moz. 21:8). Lai cik tas mūsdienu cilvēkam arī šķistu neticami, taču cilvēki, kas paskatījās uz čūsku, palika dzīvi. Tieši uz šo epizodi Jēzus norādīja farizejam Nikodēmam, sacīdams: “Un kā Mozus paaugstinājis čūsku tuksnesī, tāpat jātop paaugstinātam Cilvēka Dēlam” (Jņ. 3:14).

Kur paaugstinātam? Pie krusta! Ārsti vēl joprojām izmanto Mozus čūskas simbolu kā savu atvēršanos apzīmējošu zīmi. Cik gan daudzkārt lielāka dziedināšanās ir sagatavota tiem, kuri nēsā kristiešu krusta zīmi? Lūk, kāpēc apustulis Pāvils slavē Krustu.

Mūsu pašus apzīmogojošā zīme

Ar Kristus Krustu tika uzveikts sātans, izpirkti mūsu grēki un pilnībā apmaksāti mūsu parādi. Apzīmējot sevi ar krusta zīmi, mēs uzrādām savas jaunās personas apliecību, kā lomu agrāk pildīja grēks, nāve un ļaunums. Un, kad tuvojas kārdinājums vai arī kad mūsu ķermenis grib noteikt kontroli pār savām kaislībām, tad, fiziskā veidā apzīmējot sevi ar krusta zīmi, mēs atsvabinām krustā mītošo spēku, līdzīgi ar loku izšautai bultai.

Paraugieties! Mēs, kristieši, ierādām krusta zīmei vietu uz mūsu baznīcu smailēm, Bībeles vākiem, kapakmeņiem, pie kakla ķēdītēm un daudzās citās vietās. Kāpēc gan lai ar šo zīmi mēs neapzīmogotu arī paši sevi?

Kā tradicionāli krustu pārmet pareizticīgie kristieši? Saliecot kopā labās rokas īkšķi, rādītājpirkstu un vidējo pirkstu. Tas simbolizē visu trīs Svētās Trejādības personu vienotību. Turklāt abus atlikušos pirkstus ir jāpiespiež pie delnas, kas liecina par Jēzus Kristus divām dabām – par Viņa pilnīgo

Dievišķīgumu un pilnīgo cilvēcīgumu. Ar šādā veidā saliktu roku mēs vispirms pieskaramies pierēi, tad krūšu vidusdaļai, pēc tam labajam un visbeidzot – kreisajam plecam. Tādējādi, krusts skar mūsu prātu, mūsu sirdi un mūsu spēku.

Mūsu virzības laikā pretim Pareizticībai Džeks Spārkss uzrakstīja rakstu ar nosaukumu “Krusta zīme”. Krusta zīmes nozīmīgākos momentus viņš formulēja šādā veidā:

2. *To allaž ir lietojuši un joprojām lieto lielākā brāļu – kristiešu daļa, no kuriem daudzi ticības dēļ ir gājuši nāvē. Ja mēs patiešām ticam mūsu Kunga vārdiem no Jāņa evaņģēlija 17. nodaļas, ka Baznīcai ir jābūt vienotai, tad kāpēc gan lai mēs neizmantojam krusta zīmi, kā to ir darījuši mūsu senči?*

3. *Mēs bez aizspriedumiem ar krusta simbolu greznojam mūsu baznīcas ēku jumtus, mūsu analogus, altārus, biļetenus. Tas ir attēlots arī uz mūsu Bībelēm. Kāpēc gan lai mēs ar šo zīmi neapzīmētu paši sevi – cilvēkus, kuru dēļ Kristus ir miris?*

4. *Krusta zīmes lietošana dāvā mums personisku, fizisku un redzamu veidu, kā priecāties par krustu. Arī bez noteikta pienākuma veikšanas ikviens izjūt stipru nepieciešamību priecāties par krustu domās. Mēs izmantojam mūsu balsis un lūpas, lai stāstītu citiem par krustu. Kāpēc gan mums būtu jāapvalda savas rokas, kuras mums arī ir Dieva dotas ar tādu pašu mērķi? Tās visas ir sastāvdaļas tai Dieva godināšanai, ko iespējams veikt ar mūsu ķermeņu starpniecību. (JACK SPARKS, “THE SIGN OF THE CROSS”, NEW OXFORD REVIEW, JANUARY – FEBRUARY, 1982).*

Ja mēs šo zīmi izmantosim vienkārši, lai godinātu Tēvu, Dēlu un Svēto Garu, ar to atgādinot sev par Dieva klātbūtni, tad tas mums jūtami palīdzēs darīt labu un vairīties no grēka. Krusts ir mūsu miera ierocis, un tas dāvā mums iespēju dzīvot svētu dzīvi. Sātans un viņa dēmoni no krusta bīstas. Tātad krusta zīme spēj aizsargāt Dieva bērnus.

Ceturajā gadsimta ievērojamais svētais Jānis Zeltamute sacīja:

Ikreiz, kad jūs apzīmējat sevi ar krusta zīmi, domājiet par krusta mērķi un apslāpējiet jebkādas dusmas un visas pārējās kaislības. Neaizmirstiet to cenu, kāda par jums tika samaksāta.

(Komentārs Mateja evaņģēlijam, 54. saruna)

Krusta zīme ir jālieto visiem kristiešiem!

III

Lielā ieiešana

10. Izšķirošie desmit gadi

Atšķirībā no vairākuma citu meklētāju mēs sev Pareizticīgo Baznīcu atklājām vēstures grāmatās. Mēs izstudējām Jauno Derību, agrīnos tēvus un koncilus, kā arī Lielo Šķelšanos. Mēs izdarījām savu izvēli. Austrumos tika saglabāta apustuliskās kristietības pilnība.

Taču mums vēl vajadzēja sastapties ar Pareizticīgo Baznīcu tās mūsdienīgajā izskatā. Kam tā līdzinās? Vai viņa mūs pieņems? Un, kas ir pats galvenais, vai tā ir uzticīga savai mācībai un garīgi dzīva, vienu vārdu sakot, vai tā ir palikusi Pareizticīga?

Pirmie kontakti

Džons Bartke izauga konservatīvā prezbiterāņu kongregācijā, bet vēlāk viņa ģimene iekļāvās “brīvajā evaņģēliskajā baznīcā”. 1969. gadā, mācoties vidusskolas priekšpēdējā klasē, viņš nonāca Bībeles izpētes grupā, ko Bērkli (Kalifornija) vadīja Džeks Spārks. Divu gadu laikā pirms iestāšanās koledžā Džons bieži piedalījās šīs grupas nodarbībās. Visbeidzot, viņš tika iekļauts Džeka Spārksa dibinātās organizācijas biedru sarakstos. Šīs organizācijas nosaukums bija “Pasaulē atbrīvošanas Kristīgā fronte” (PAKF), un tās uzdevumos ietilpa Bērkli kontrkultūras izplatīšanās ierobežošana.

Viņa paša personiskās alkas pēc Baznīcas ar dziļāku pieredzi pēdējā mācību gada laikā koledžā padarīja viņu par pareizticīgo kristieti. No koledžas viņš taisnā ceļā pārgāja uz Ņujorkas priekšpilsētā izveidojušos Svētā Vladimira seminā-

ru, kas atradās Amerikas Pareizticīgās Baznīcas (APB) pārziņā. Pati APB savukārt bija Krievu Pareizticīgās Baznīcas atzarojums. Tai pašā laikā Dž. Bartke joprojām palika PAKF sarakstos.

1976. gadā PAKF sāka izskatīties daudz pareizticīgāka. Tur tika aplūkotas tādas tēmas kā noslēpumi jeb sakramenti, koncili un ticības simboli jeb apliecības. Bartke savam bijušajam Bībeles skolotājam uzrakstīja vēstuli ar lūgumu iepazīstināt viņu ar pilnīgāku informāciju. 1977. gada sākumā Džeks Spārks nosūtīja viņam dažu sākotnējo pētījumu materiālus, īpaši uzsvērdams, ka tos nedrīkst nekur tālāk izplatīt: tie bija paši pirmie nublicētie melnraksti. Tūlīt pēc izlasīšanas Džons tos aiznesa tēvam Aleksandram, semināra dekānam.

“Šīs lietas ir pareizticīgas,” viņš paziņoja tēvam Aleksandram Šmemanam, pirms tam pastāstījis par savu draudzību ar Džeku Spārksu.

Tēvs Šmemans piezvanīja bīskapam Dimitrijam, kurš jaunībā no Dienvidbaptistu kopienas Teksasā bija pārgājis Pareizticībā. Aprakstīto notikumu brīdī viņš bija APB rietumu eparhijas vadītājs.

“Daži no šiem cilvēkiem dzīvo netālu no Santabarbaras. Tā ir evaņģēlisko kristiešu grupa, kura, pēc visa spriežot, sāk klauvēt pie Pareizticīgās Baznīcas durvīm. Vai es varu jūs palūgt ar viņiem sazināties?” pajautāja tēvs Šmemans.

Vēlāk, tai pašā pavasarī, bīskaps Dimitrijs sazinājās ar tēvu Tedu Voistiku, pareizticīgo priesteri no Svēto Tēvu baznīcas Losandželosas priekšpilsētā Tarzānā, un palūdza viņam apciemot Santabarbaru. Sakarā ar Lielo Gavēni, izlaiduma eksāmeņiem un vasaras brīvlaiku tēvs Teds šo ceļojumu veica tikai agrā rudenī.

Pēc ierašanās Santabarbarā 1977. gada rudenī tēvs Teds, iegājis telefona būdā, uzgriezta Spārksa mājas numuru un uzzi-

nāja, ka viņš tobrīd atrodas nodarbībās nesen atklātās Pareizticīgās teoloģijas akadēmijā. Tēvs Ričards Beljū atceras, kā viņa lekcijas laikā (kas bija veltīta ariāņu nesaskaņām) ienāca mums visiem nepazīstams priesteris, kurš mierīgi apsēdās un kopā ar studentiem klausījās lekciju. Pēc nodarbībām mēs stādījāmies viens otram priekšā un uzaicinājām tēvu Tedu uz lenču. Šī bija mūsu pirmā tikšanās ar pareizticīgo kristietu un arī sākums ilgai un ciešai draudzībai.

1977. gadā tika sperti uz priekšu divi svarīgi soļi. Pirmkārt, Kens Bernens atklāja mūsu izdevniecību "CONSILIAR PRESS" un reizi ceturksnī sāka izdot žurnālu "Again". Tādējādi publikāciju līmenī tika nodibināti tieši un efektīvi sakari ar evaņģēliskajiem un pareizticīgajiem kristiešiem. Otrkārt, Santabarbarā mēs atvērām Pareizticīgās teoloģijas akadēmiju (vēlāk tā tika nosaukta Svētā Atanāsija vārdā). Tās mērķis bija visu pētnieku vienošana Ortodoksālās ticības studēšanai, grāmatu tulkošanai un mūsu jauno cilvēku apmācīšanai. Bīskapa Dimitrija vizītes laikā Santabarbarā 1978. gadā mēs viņam lūdzām uzrunāt mūsu studentus.

Jau agrāk tajā pašā gadā daži mūsu cilvēki bija apmeklējuši Ciešanu nedēļas dievkalpojumus pareizticīgajā baznīcā Tarzānā. Te mēs darbībā redzējām visu to, par ko agrāk bijām lasījuši. Taču kultūras plāksnē dievkalpojums šķita piederīgs citai, no mūsējās absolūti atšķirīgai pasaulei. Tādējādi bīskapa ierašanās brīdī mums bija sakrājies milzum daudz jautājumu.

"Kāpēc tik bieži tiek izrunāti vārdi "Kungs, apžēlojies"?"

"Pastāstiet mums par priesteru tērpiem."

"Kāda nozīme ir lielajam svecīšu skaitam?"

"Vai vīraks tiek izmantots katrā dievkalpojumā?"

Pats būdams labi pazīstams ar evaņģēlisko protestantismu, bīskaps saprata mūsu "kultūras šoka" cēloņus. Mēs bijām

pieņēmuši šīs senās ticības galvenās dogmas, bet dievkalpojuma noteikumu vēsturiskajās grāmatās gluži vienkārši nebija.

“Es piedāvāju sākt ar mūsu ticību Kristum,” iesāka bīskaps Dimitrijs. “Mums ir jābūt pārliecinātiem, ka mūsu vidū nav nesaskaņu, atbildot uz Paša Kunga uzdoto jautājumu: “Par ko cilvēki Mani uzskata?” Ja mēs esam vienisprātis, ka Viņš ir no Tēva dzemdināts pirms visa mūža, iemiesojies Marijas miesās un kļuvis par mūsu dvēseļu Glābēju, tad viss pārējais pareizticīgajā kristietībā nostāsies savās vietās. Jo viss, ko mēs izmantojam, – tērpi, lūgšanas, ikonas un viss pārējais īpašā veidā saistās ar Kristu.”

Rūpīgi izstudējuši Kristus mācību, mēs tam piekritām. No iemiesošanās dogmas atzīšanas mēs virzījāmies pretim visām citām no tās izrietošajām tēzēm. Un tā fragments aiz fragmenta, atzinums aiz atzinuma, patiesība pēc patiesības – un visa aina sāka iegūt skaidras kontūras.

1978. gadā dažiem no mums radās iespēja pabūt Svētā Vladimira seminārā Ņujorkā. Mūs, vēl joprojām neskaitāmu jautājumu tirdītus, silti uzņēma APB virsgans metropolīts Teodosijs un profesori Aleksandrs Šmemans, Jānis Meijendorfs, Toms Hopko, Pāvils Lāzars un Veselīns Kezičs. Daudzi no viņiem tāpat periodiski ar lekcijām mēdza apmeklēt Sv. Atanāsija akadēmiju Santabarbarā. Atmiņā ir saglabājušās brīnišķīgas, ar iedvesmu, pamācībām un prieku piepildītas sarunas, tiekoties ar ikvienu no šiem brāļiem. Taču ļaujiet man tomēr izcelt vienu no viņiem – patiesu Kristus apoloģētu tēvu Aleksandru Šmemanu (viņš devās pie Kunga 1983. gadā). Kad es rakstu par šo svētīgu atziņu apņemto cilvēku, man kaklā iesprūst kamols. Runājot tīri cilvēciski, ja var sacīt, ka kāds mūs ir atvedis uz Baznīcu (līdzīgi tam, kā cilvēks saka, ka tas un tas “veda mani pie Kristus”), tad tēvam Aleksandram bija galvenā loma, ievēdot mūs divdesmitā gadsimta Pareizticīgajā Baznīcā.

Trīs reizes viņš veica ceļojumus uz rietumiem, lai pabūtu kopā ar mums Santabarbarā. Viņa pirmā apmeklējuma laikā 1978. gadā mēs savā Baznīcas vēsturiskā ceļa izpētē bijām tikuši līdz 1054. gadam un nostājušies Austrumu pusē. Uz to mudināja mūsu prāts, pa daļai arī sirds, tomēr mūsu liturģiskajā praksē tas gandrīz vai neatspoguļojās.

Lai kā tur arī būtu, tēvu Aleksandru šis ārējais veidols neatgrūda, viņš spēja ielūkoties mūsu prātos un sirdīs. Tā bija abpusēja mīlestība no pirmā acu skatiena. Pēc ceļojuma tēvs Aleksandrs savai sievai sacīja: “Viņi jau ir pareizticīgie, kaut arī paši to līdz galam neapzinās.”

Kamēr viņš bija starp mums, mēs, protams, vērsāmies pie viņa ar lūgumu kļūt par mūsu vadītāju. Atskatoties pagātnē, kļūst saprotams, ka tēvs Aleksandrs rīkojās ļoti piesardzīgi, vairīdamies mums uzkraut pārāk grūtus uzdevumus vai arī mācīt vairāk, nekā spējām uztvert.

“Būtu labi, ja varētu sameistarot altāri un piekārt dažas ikonas,” viņš deva padomu.

Līdz viņa nākamajam apmeklējumam 1981. gadā altāris bija uztaisīts un tam līdzās uz sienas katrā pusē pa vienai karājās divas mazas ikonas. To lielums nedaudz pārsniedza pasta atklātnes izmērus. Viena bija Kristus, otra – Jaunavas Marijas ikona. Ar lielu lepnumu par mūsu satriecošo progresu es tēvu Aleksandru aicināju baznīcā un pievedu pie altāra. Beigu beigās viņš piegāja pietiekami tuvu, lai uzvestu aci mūsu baznīcu izdaiļojošajām ikonām. Viņš pasmaidīja: “Nu ko, es varu braukt mājās un beidzot paziņot, ka jūs vairs neesat aktīvā opozīcijā pret ikonām!”

Tādā, brīžam jokpilnā manierē viņš mūs pievērsa Pareizticībai. Tieši šīs otrās vizītes laikā tēvs Aleksandrs norādīja mums vēl vienu darbības virzienu, kurš mūsu ceļojuma atliku-

šajā daļā kļuva par centrālo. Uzstādamies mūsu sapulces priekšā un runādams par dažādām pareizticīgajām jurisdikcijām Ziemeļamerikā, viņš deva padomu: “Neaprobežojieties vienīgi ar APB iepazīšanu. Kad būs pienācis jūsu laiks ieiet Pareizticībā, tad tā būs savienošanās ar visu Baznīcu. Tālab iepazīstieties ar Grieķu, Antiohijas un Serbu baznīcām.”

Paplašinot draudzības loku

Apmēram tai pašā laikā viens no mūsu prezbiteriem Vidējos Rietumos satika Grieķu Pareizticīgās Baznīcas priesteri tēvu Džeimsu Karrellasu, kurš, pēc viņa vāriem, “sludinot kā evaņģēliskais mācītājs”. Mana nākamā ceļojuma laikā tajā apvidū tika sarīkota tikšanās ar tēvu Džeimsu. Es zinu, ka tas nav vienīgais rādītājs, un tomēr, kad, sarunājoties ar kolēģi – priesteri par Jēzu Kristu, acīs sariešas asaras, tad sāk šķīst, ka esi satīcis īstu brāli ar radniecīgu garu.

“Jums ir jātiekas ar Pitsburgas bīskapu Maksimu,” noklausījies manu stāstu, sacīja tēvs Džeimss. “Viņš ir ļoti erudīts jautājumos, kas attiecas uz Pareizticību Amerikā, turklāt mīl jaunpienācējus no ārienes.”

Tuvāko divu mēnešu laikā man bija jābūt Pitsburgā, tāpēc es izdarīju atzīmi blociņā, bet vēlāk, piezvanījis pa telefonu, sarunāju tikšanos.

Izteiciens, kuru es allaž izmantoju bīskapa Maksima raksturošanai, ir šāds – “uz Kristu koncentrēts”. Šo terminu arī viņš pats bieži lieto. Es cilvēkiem saku, ka viņš ir pa pusei cilvēks, bet pa pusei – eņģelis. Mūsu sarunas laikā viņa brīnišķīgajā gadsimta sākuma stilā celtajā rezidencē Elvorsas avēnijā Pitsburgā bīskaps man pajautāja, vai es varētu atbraukt vēlreiz, lai uzstātos viņa eparhijas koledžas studentu priekšā ar stāstu par savu pievēršanos Kristum un nonākšanu Baznīcā.

Vairākus mēnešus vēlāk notikusī tikšanās koledžā kļuva par vienu no visspilgtākajiem garīgajiem notikumiem manā dzīvē. Apmēram divi simti studentu, kuri jau kopš bērnības bija pareizticīgie, atnāca noklausīties stāstu par mūsu ceļojumu. Daudzi studenti man vēlāk atzinās, ka tajā vakarā viņi esot ar svaigu skatienu paraudzījušies uz savām savstarpējām attiecībām ar Kungu. Kāds jauns cilvēks, kurš tikko kā bija atgriezies no divu mēnešu ilga ceļojuma pa valsti, piezīmēja: “Tēvs, jūs man devāt krietnu dunku, kas man šajā vakarā tik ļoti bija nepieciešama!”

Bija vēl divas epizodes, kas man saglabājās atmiņā no tā ceļojuma. Nākamajā vakarā es uzstājos draudzes locekļu priekšā Sv. Nikolaja katedrālē. Pēc manis sacītā sekoja jautājumi un atbildes. Kāda lēdija teica: “Man ir grūti noticēt, ka jūs uzskatāt par nepieciešamu piedalīties dievkalpojumā un katru nedēļu baudīt Sv. Vakarēdienu. Mana vecmāmiņa man mācīja, ka mēs neesam cienīgi to darīt biežāk kā vienu vai divas reizes gadā.”

“Ja lieta aprobežotos vienīgi ar mūsu cienīgumu, mēs nekad nespētu nonākt pie Kristus,” es atbildēju. “Mūsu savienošanās rezultātā Viņš mūs ir uzvedis uz atjaunošanās ceļa. Tātad Viņa žēlsirdības dēļ mēs esam aicināti dzīvot pilnīgā saistībā ar Viņu.”

Tiklīdz es pateicu: “Varbūt Viņa Svētība komentēs manus vārdus,” tā ar acu kaktiņu ievēroju, ka bīskaps jau tuvojas. Vērojot to, kā viņš savu ganāmpulku aicina uz ciešāku savienošanos ar Kristu, es varēju redzēt, ka viņš ne tikai mīl Dievu, bet arī neieredz minimālismu. Atzīšos, ka pārtraukumā es aplūkoju analoju, lai noskaidrotu, vai tas nav ielūzis pēc tam, kad uz tā ar lielu spēku divreiz nolaidās bīskapa dūre viņa kaislīgās runas laikā. (Man gribētos domāt, ka es ieraudzīju vismaz vienu plaisiņu!)

Nākamajā dienā, šoreiz jau bīskapa Maksima rezidencē, man atkal tika dots vārds. Draudzes aktīvistu un garīdzniecības priekšā es runāju par kādu vietu no Vēstījuma romiešiem. Kāds manu ziņojumu pārtrauca un teica: “Mums kā pareizticīgajiem ir vajadzīga vienīgi Liturģija, nevis Bībeles zināšanas.” Šoreiz es nepaspēju atbildēt. Bīskaps pielēca kājās, lai ieviestu skaidrību šajā jautājumā, turklāt sāka runāt angļiski, bet nobeidza – grieķiski! Visu, ko viņš sacīja, es nesapratu, taču, tāpat kā Jaunās Derības laikos, oponents vairs “neiedrošinājās uzdot jautājumus.”

Realitāte ir tāda, ka ikvienā cilvēku sabiedrībā, vienalga, vai tā būtu polemiski attīstīta vai pirmatnēja, baptiska vai bizantiska, ir gan dedzīgi sekotāji, gan arī tādi, kurus dēvē par “remdenajiem”. “Bīskapa Makša” vadībā Pitsburgas eparhija piedzīvoja brīnumainu atjaunošanos. Es no viņa iemācījos mudināt cilvēkus uz mīlestību un labiem darbiem.

Mūsu nākamā saskarsme ar grieķu pareizticību Amerikā notika pēc gada Bostonas Sv. Krusta seminārā. Vairāki mūsu cilvēki tika uzaicināti uz fakultātē organizēto dialogu. Šīs sapulces vadīja tēvs Alkiviadis Kalivass, un tajās citu starpā piedalījās tēvi Stenlijs Harakass, Teds Stilianopuloss, Toms Fildžeralds (no jaunpievērstajiem), Džordžs Papademitrins un Mihails Vaporis, tāpat arī daudzi priesteri no Bostonas apkārtnējiem rajoniem. Pirms mūsu otrās vizītes šajā seminārā es Ņujorkā apciemoju arhibīskapu Jēkabu un viņa laipno palīgu, šobrīd aizsaulē esošo tēvu Aleksandru Doumorosu.

Apmēram tajā pašā laikposmā es, cik vien tas bija manos spēkos, centos noorganizēt tikšanos ar cilvēku, kuru daudzi jo daudzi ļoti augstu vērtēja, – ar metropolītu Fīlipu Salibu, Antiohijas Pareizticīgās Baznīcas galvu Ziemeļamerikā. Īstenībā bija tā, ka Sv. Krusta seminārā kāds izteica pravietiskus vārdus, ka pēc visa tā, kas noticis, pateikts un izdarīts, par mūsu

durvīm uz Pareizticību kļūšot Antiohija. Tajās vismaz trijās reizēs, kad man izdevās nokļūt Ņujorkā, metropolīts Fīlips izrādījās citā vietā. Mums nekādā veidā neizdevās saskaņot savus laikus.

Bizantijas intriga

Attiecību attīstība ar Pareizticīgo Baznīcu veiksmīgi turpinājās. Tomēr jebkādu attiecību attīstīšanā pastāv divas bīstamības. No vienas puses, piemēram, kāzas var notikt pārāk ātri, vēl pirms līgavainis un līgava būs paspējuši cits citu pietiekami labi iepazīt. Mēs bijām pārliecināti, ka, ja arī mums ir lemts kļūdīties, tad ne šādā veidā. No otras puses, ir bīstami gaidīt pārāk ilgi. Šajā gadījumā attiecības tik ļoti ievelkas, ka var izgaist mīlestība.

1985. gada janvārī mēs sanācām kopā kā Evaņģēliski pareizticīgās Baznīcas Sinode. Tēvs Gordons Volkers sajuta, ka ilgstoša atturēšanās no konkrēta soļa, lai iestātos Pareizticīgajā Baznīcā, kļūst riskanta ar to, ka mēs no tās varam atkrist.

“Ļaujiet man izteikt priekšlikumu,” viņš iesāka. “Es domāju, ka mums tieši no šejienes, no konferenču centra, ir jāpiezvana bīskapam Maksimam un jāpalūdz viņam noorganizēt mums braucienu uz Konstantinopoli. Uzskatu, ka daudzu Amerikā pārstāvēto pareizticīgo jurisdikciju dēļ mums būtu nepieciešams stādīties priekšā tieši Vispasaules patriarham, lūdzot viņa padomu, kā pareizāk ieiet Baznīcā. Nav šaubu, ka viņš kā Vispasaules patriarhs spēs dot mums konkrētus norādījumus. Tas būs labāk, nekā pašiem lemt, ko darīt.”

Pēc samērā neilgas apspriešanās visi piekrita, ka tieši tā arī ir jārīkojas. Es ieskatījos pulkstenī. Mēs atradāmies Kalifornijā, bet Pitsburgā laiks bija trīs stundas vēlāks.

“Šodien zvanīt ir jau pārāk vēlu,” es sacīju. “Es bīskapam Maksimam piezvanīšu no rīta.”

Tiklīdz es pateicu šos vārdus, istabā ienāca Toms Vebsters un pasniedza man zīmīti: “Zvanīja Merilīna. Bīskaps Maksims cenšas sazināties ar tēvu Gordonu. Lūdzu, pārzvaniet viņam.”

“Slava Tev, Kungs,” es nočukstēju.

“Labrīt, Jūsu Svētība,” teica Gordons nākamās dienas rītā plkst. 7.00 (es sarunu dzirdēju pa paralēlo klausuli). “Man darīja zināmu, ka jūs esot zvanījis. Arī es domāju, ka mums ir šādi tādi jautājumi, kurus jūs gribētu apspriest.”

Bīskaps Maksims tika zvanījis, lai uzaicinātu tēvu Gordonu uzstāties konferencē un bija sajūsmā par mūsu lēmumu attiecībā uz Konstantinopoli. Viņš šo braucienu sāka gatavot ar Ņujorkā atrodošās eparhālās pārvaldes starpniecību.

“Brīnišķīgi datumi. Ja mēs izbrauksim jūnija sākumā, tad Vasarsvētku dienu varēsim pavadīt Halki salā, kur es mācījos seminārā. Šajā dienā paliek septiņi gadi, kopš es tiku iesvētīts par bīskapu,” teica bīskaps Maksims. “Vairāk nekā jebkurā citā pasaulē vietā es tieši tur gribētu sagaidīt Sv. Trejādības svētkus.”

Tie deviņpadsmit no mums, kas EPB (Evaņģēliski Pareizticīgajā Baznīcā) pildīja bīskapu lomas, atgriezušies mājās no Sinodes sapulces, nekavējoties sāka formēt pasu saņemšanu, vākt līdzekļus aviobiļetei, iztikšanai un dāvanai patriarham. Bez tam ikvienam no mums bija jāved īpaša dāvana, kas reprezentētu to Ziemeļamerikas apgabalu, kur mēs katrs dzīvojām, – eskimosu amatniecības priekšmetus no Aļaskas, kasti ar augļiem no Ziemeļrietumiem, bilžu grāmatu kafijas galdiņam no Nešvilas.

1985. gada aprīlī mūs apciemoja Džons Bartke, kurš tajā laikā jau bija kļuvis par priesteri un norīkots uz Sv. Miķeļa Baznīcu Vannuisā (Kalifornija), kas ietilpa Antiohijas Pareizticīgās Baznīcas jurisdikcijā.

“Mums tikko kā kļuva zināms, ka Antiohijas patriarhs Ignātijs IV būs šeit, Losandželosā, jūnija beigās vai jūlija sāku-

mā. Kopā ar viņu būs metropolīts Filips. Es gribu noorganizēt, lai jūs ar viņu satiktos,” viņš informēja.

Es nezināju, ko atbildēt. No vienas puses, es vairākkārt centos satīties ar metropolītu Fīlipu, bet te piedevām radās arī iespēja redzēt pašu patriarhu. Taču, no otras puses, mums bija ielānots brauciens uz Konstantinopoli, un es negribēju, lai izskatītos tā, it kā mēs vienlaicīgi spēlētu dubultpartiju, cenšoties noslēgt “izdevīgāku darījumu”. Kamēr es apdomāju savus vārdus, iejaucās tēvs Džons.

“Klausieties, es zinu, ka jūs grasāties doties pie Vispasaulles patriarha, un ir ļoti iespējams, ka viņš jums norādīs ceļu, kā ieiet Baznīcā. Ja tas tā arī notiks, vienalga, atbrauciet ar dažiem jūsu cilvēkiem, lai vienkārši aiz cieņas satiktos ar patriarhu un metropolītu. Galu galā jums jebkurā gadījumā būs svarīgi tīkties ar Antiohijas Baznīcas vadītājiem.”

“Jums ir absolūta taisnība,” es sacīju. “Iekļaujiet mūs programmā un dodiet man ziņu par tikšanās datumu un vietu.”

Sakarā ar mūsu kāzu 25 gadu jubileju mēs ar Merilīnu maijā bijām ielānojuši četru dienu ilgu braucienu uz Ņujorku.

“Es gribētu doties vienā lietīšķā vizītē,” es viņai paziņoju. “Bet tikai tādā gadījumā, ja tev nav iebildumu.”

“Par ko ir runa?” viņa pajautāja, zinādama, ka mums ir maz laika.

“Es gribētu tīkties ar arhibīskapu Jēkabu un palūgt no viņa svētību braucienam uz Konstantinopoli.”

“Man būs prieks viņu redzēt,” viņa sacīja.

Es piezvanīju arhibīskapa sekretāram, un mēs vienojāmies par tikšanos. Bet jau nākamajā dienā man no arhibīskapa piezvanīja un pateica, ka viņš tikšanos esot pārcēlis uz piektdienas vidu. Viņš jau bija devis savu atļauju bīskapam Maksimam vadīt mūsu delegāciju uz patriarhātu, taču, vienalga,

gribēju personiski viņu pārliecināt, ka mūsu vēlēšanās tur braukt ir patiesa.

Norunātajā piektdienā mēs ieradāmies Grieķu Pareizticīgās Baznīcas eparhiālajā pārvaldē Ņujorkā un te dabūjām zināt, ka, saslimis ar gripu, arhibīskaps no rīta esot bijis spiests doties mājās. Mums bija draudzīga tikšanās ar citiem hierarhiem, bet arhibīskapam Jēkabam mēs atstājām dāvanu un zīmīti ar ātras atveseļošanās novēlējumiem. Pēc tam mēs ar vilcienu devāmies uz Krestvudu, lai piedalītos visnaktis dievkalpojumā Svētā Vladimira seminārā, bet atlikusī nedēļas nogales daļa pagāja, svinot ģimenes dzīvē brīnišķīgi aizvadītos divdesmit piecus gadus.

Vienu dienu pirms mūsu došanās uz Konstantinopoli es no rīta biju mājās, palīdzēdams brokastīs pabarot bērnus. Iezvanījās telefons. Tas bija bīskaps Maksims. Viņa balsī bija jūtama dziļa vilšanās.

“Es nezinu, kas ir noticis,” viņš teica, “taču arhibīskaps negrib, lai es brauktu. Es savā vietā ieteicu tēvu Gregoru Vindenbahu.”

Kad pareizticīgie cilvēki jokojoties runā par šādām negaidītām pārmaiņām, viņi tās dēvē par “Bizantijas intrigu”. Tā saka tad, kad augstākajā Baznīcas līmenī notiek negaidītas lietas un neviens nezina, kāds ir to cēlonis. Mums tas bija kas jauns. Un joks nešķita smieklīgs.

Es piezvanīju tēvam Gregoram, ar kuru mēs daudzus gadus bijām tuvi draugi, – arī viņš šķita norūpējies.

“Dievs Savu roku vēl joprojām nav atrāvis no šīs lietas,” viņš sāka mani pārliecināt. “Bīskaps ir ļoti apbēdināts, ka nevarēs atzīmēt savu gadadienu kopā ar mums Halki salā, taču viņš apsolija mums piezvanīt svētdienas vakarā uz hoteli. Ar tiem no jums, kuri lidos caur Ņujorku, es rītvakar tikšos Kenedija lidostā.”

Es sev atgādināju, ka, atrodoties arhibīskapa amatā, bieži vien ir jāpierod pie savu lēmumu maiņas.

Svētceļojums uz Konstantinopoli

Nākamajā dienā mēs, visi svētceļojuma dalībnieki no Santabarbaras, sasēdušies nomātā autobusā, pa 101. un 405. ceļu devāmies uz Losandželosas starptautisko lidostu. Londonā mums bija jātiekas ar citiem EPB bīskapiem no ASV austrumiem un ar tēvu Vindenbahu, turpat arī jāpārnakšņo, lai nākamajā dienā visi kopā lidotu uz Konstantinopoli.

Līdz pat savam mājās atgriešanās brīdim pēc divām nedēļām es nezināju, ka arhibīskaps Jēkabs pēdējā brīdī man ir nosūtījis telegrammu ar brīdinājumu, ka “šajā laikā mums nav jābrauc”. Telegramma pienāca, kad mēs jau bijām gaisā, pārlidojot polu no Losandželosas uz Londonu.

Vēlāk mums pastāstīja, ka vairāki grieķu pareizticīgās garīdzniecības pārstāvji kopā ar kādu grieķu valdības amatpersonu esot bijuši aktīvi noskaņoti pret mūsu braukšanu uz Konstantinopoli un ieiešanu Baznīcā. Viņi it kā esot uzskatījuši, ka mēs šādā vai tādā veidā “atšķaidīšot” pareizticību Amerikā līdz populārai senās ticības versijai un draudzēs graužot uzticību hellēņu kultūrai. Kādā ziņojumā pat tika izteikta hipotēze, ka mēs gatavojoties “sagrābt Baznīcu”.

To, ka bīskaps Maksims ceļojumā nepiedalās un ka patriarhs mūs, visdrīzāk, nepieņems, lielākā daļa no mūsu delegācijas uzziņāja ceļā uz Ņujorku. Mans noskaņojums bija tāds, ka, kaut arī mūsu misijai ir lemts ciest neveiksmi, vienalga, ir jārikojas izlēmīgi. Mēs vienkārši turpinājām cerēt uz panākumiem.

Mūs gaidīja vēl viens pārsteigums. Konstantinopolē mēs ieradāmies Ramadāna laikā, tādā periodā, kad musulmaņi cauru dienu gavē, bet pēc tam visu nakti ēd, dzer un trokšņo. Ap pulksten trijiem naktī viņi sāk lūgties – un troksnis kļūst vēl lielāks. Jūnijā ir tik karsts, ka, ja jūsu hotelī nav kondicioniera, tad logs visu nakti ir jātur vaļā. Tā kā mēs atradāmies šīs senās

pilsētas vienā no visvecākajiem hoteliem, kurš bija izvietots pilsētas “vēsturiskajā” daļā, un tā kā no tualetēm nāca pretīga smaka, tad mūsu izvēle izrādījās ierobežota. Konstantinopolē jūs varat negulēt vai nu karstuma un smirdoņas dēļ, vai arī atvērt logus un negulēt trokšņa dēļ. Dažās naktīs mēdz būt tik karsts, ka abas “baudas” jūs saņemāt vienlaicīgi!

Konstantinopolē mums pievienojās vēl viena svarīga persona: mūsu kaimiņš doktors Apostolass Atanassakis, Santa-barbarā atrodošās Kalifornijas universitātes Klasiskās nodaļas vadītājs. Gadu viņš bija pavadījis Krētas universitātē un uz Stambulu atlidoja, lai satiktos ar mums. Viņam bija personiski draugi gan turku valdībā, gan arī patriarhātā. Bez tam viņš bija brīnišķīgs un diplomātisks tulkotājs. Viņa palīdzība izrādījās nenovērtējama.

Divas dienas pēc mūsu ierašanās klāt bija Vasarsvētku svētdiena. Mēs agri piecēlāmies, ar iepriekš pasūtītu autobusu aizkļuvām līdz patriarhātam un šajos lielajos svētkos lūdzāmies Sv. Georga baznīcā. Tur bija ieradies arī Vispasaules patriarhs Dimitrijs ar metropolītu Sinodi, kuri stāvēja no viņa gan pa labi, gan pa kreisi. Mūsu grupa apmēram divdesmit cilvēku sastāvā stāvēja viņam iepretim otrā baznīcas pusē: daži – ar kokgriezumiem rotātos nodalījumos, citi – uz akmens grīdas. Tradicionāli ilgstošā liturģija kļuva vēl garāka sakarā ar brīnišķīgajām Vasarsvētku lūgšanām, stāvot uz ceļiem.

Tēvam Gregoram Vindenbaham bija šā dievkalpojuma tulkojums angļu valodā, un viņš mums visiem to laida pa apli, kad mūsu ceļi skāra baznīcas akmens grīdu.

Pēc liturģijas mēs no patriarha saņēmām antidoru – iesvētītu maizi. Tēvs Gregors grieķu valodā ātri paskaidroja, kas mēs tādi esam. Šajā momentā patriarhs par mums jau bija pilnībā informēts. Kaut arī mēs zinājām, ka visas mūsu grupas dialogs ar patriarhu, kas bija mūsu vizītes mērķis, ir visai maz ticams, tomēr

cerējām vismaz uz īsu pieklājības vizīti. Taču arī šādai vizītei nebija lemts realizēties.

Tā vietā patriarhs un viņa metropolītu Sinode izgāja no baznīcas, atstājot mūs vientulībā. Tēvs Gordons uzsprāga.

“Kāpēc viņi iet projām?” viņš vērsās pie tēva Gregora. “Jūs uzskatāt, ka mēs esam iztērējuši piecdesmit tūkstošus dolāru un mērojuši tūkstošiem jūdžu tikai tāpēc, lai viņi pagrieztos un aizietu projām? Ja mēs būtu musulmaņi, viņi pret mums izturētos ar lielāku cieņu! Tēv Gregor, palūdziet viņus atgriezties un vismaz aprunāties ar mums!”

Tēvs Gregors nekavējoties devās pakaļ aizejošajiem un uzsāka spraigu sarunu ar vairākiem metropolītiem. Pēc dažām minūtēm metropolīti Hrizostoms un Bartolomejs pilni laipnības atgriezās, lai ar mums aprunātos. Viņi nodeva mums sveicienu no patriarha, taču paziņoja, ka nekāds dialogs jeb tikšanās ar viņu notikt nevarēs. Viņi mūs mudināja atgriezties mājās un turpināt sarunu.

Nofotografējuši Sv. Georga baznīcas ikonostasu, mēs devāmies atpakaļ uz autobusu. Pa ceļam mēs dedzīgi apspriedām notikušo. Tēvs Gregors drosmīgi centās nezaudēt lojalitāti saviem hierarhiem, tai pašā laikā centās mūs saprast un mierināt sakarā ar mūsu vilšanos un sarūgtinājumu.

Tai pašā laikā mūsu ceļojumu organizējuši tūrisma kompānija iznomāja privātu prāmi, lai pa Bosfora jūras šaurumu aizvestu mūs uz Melno jūru un atpakaļ. Tikpat kā neviens negribēja braukt. Mēs bijām pārāk nomākti, lai spētu izbaudīt šo ceļojumu. Taču mūsu noraidījums būtu varējis aizvainot šo pasākumu ieplānojušos cilvēkus. Tāpēc mēs nolēmām tomēr braukt. Galu galā mēs labi pavadījām laiku un mīkstinājām savas aizvainotās jūtas.

Šās pašas svētdienas vakarā mēs noturējām sapulci hoteļa jumtistabā, kas tika ierādīta mūsu Sinodes sēžu noturēšanai.

Istaba bija plaša, ar stikla sienām no visām četrām pusēm un senās Konstantinopoles panorāmu. Mūsu atmiņā ir iespiedusies bēdīgā un tai pašā laikā brīnišķīgā neskaitāmo, jau sen turku aizvērto baznīcu kupolu ainava. Kādas gan kultūras pilsēta tā kādreiz bijusi!

Mūsu Sinodes sēdē tajā vakarā mēs nolēmām veikt pēdējo izmisīgo mēģinājumu oficiālā statusā tikties ar patriarhu vai vismaz ar viņa pārstāvjiem. Mēs palūdzām doktoram Atanasakim (viņa uzvārds nozīmē “mazais Atanāsijs”) uzrakstīt mūsu vārdā patriarham uzrunu un personiski viņam to arī nodot. Vairāki mūsu cilvēki kopā ar viņu ilgu laiku strādāja, līdz viņš bija uzrakstījis brīnišķīgu vēstuli angļu valodā, ko pēc tam pats arī pārtulkoja spīdošā grieķu valodā.

Pirmdien no rīta viņš devās uz patriarhātu, bet tikai tāpēc, lai uzzinātu, ka abi metropolīti – Hrizostoms un Bartolomejs kalpo liturģiju kādā priekšpilsētā. Visa diena viņam pagāja, braukājot ar taksometru pa baznīcām un personiski vēršoties pie šiem cilvēkiem. Viņu atbilde bija tāda, ka nākamajā dienā, otrdien, mēs tikām aicināti sūtīt savus pārstāvjus uz tikšanos patriarhātā.

Tai pašā laikā atlikušie no mūsējiem ar milzīgu prāmi devās uz Halki salu, lai apmeklētu semināru, kurā mācījies arhibīskaps Maksims un ko turki pirms daudziem gadiem slēdza. No jūras piestātnes līdz skolai mēs devāmies ar ekipāžā iejūgtiem zirgiem, un es nemūžam neaizmirsīšu burvīgo jūras līča ainavu, kas mums atklājās no pakalna virsotnē celtā semināra. Taču vēl vairāk atmiņā iespiedās tā svinīgā uzņemšana, kādu mums izrādīja metropolīts Maksims – augstas godbijības cilvēks, kurš tur gandrīz vai pilnīgā vientulībā aizvadīja savas dzīves atlikušos gadus. Seminārs ir pakļauts turku varai, un Baznīca to izmantot nespēj. Šajā ievērojamajā iestādē, tās neatkarījamajā bibliotēkā ir atrodamas unīciālajā grieķu šriftā sarakstītas senas grāmatas.

Otrdienas rītā es izraudzījos sev līdzgājējus iešanai uz patriarhātu. Tie bija: Ričards Beljū, kurš tajā laikā EPB pildīja bīskapa pienākumus Rietumu eparhijā, un Gordons Volkers – Austrumu eparhijas bīskaps. Līdzī mēs ņēmām arī Tomu Vebsteru un Marku Danaveju, lai būtu, kas palīdz fotografēt un aiznest smagos čemodānus ar dāvanām. Vēl mūs pavādīja doktors Atanassakis un tēvs Gregors Vindenbahs, kuriem bija jāuzņemas tulka un starpnieka pienākumi.

Doktors Atanassakis savu darbu veica pēc vislabākās sirdsapziņas. Stundu garā tikšanās ar metropolītiem Hrizostomu un Bartolomeju bija sirsnīga un silta. Mēs parādījām viņiem savu cilvēku fotogrāfijas un pasniedzām dāvanas, starp kurām bija arī čeks par 3000 dolāriem. Metropolīti sacīja, ka nauda tikšot nodota bāreņu patversmei Stambulas pievārtē. Taču gala rezultāts bija tāds pats kā svētdien – nekādus būtiskus norādījumus vai palīdzību attiecībā uz ieiešanu Pareizticīgajā Baznīcā mēs nesaņēmām.

Mums atlika vienīgi veikt vairākus ekskursijas braucienus, lai apskatītu šās brīnišķīgās un senās pilsētas ievērojamākās vietas, tai skaitā pakavējoties pie godbijību iedvesošās Sv. Sofijas katedrāles un Zilās mošejas. Pirms došanās atpakaļceļā pabijām arī Tesalonikē un Atēnās.

Vēl viens Svētā Krusta semināra apmeklējums

Lidmašīnai bija paredzēts nolaisties Ņujorkā, taču tā piezemējās Bostonā. Saņēmuši laipnu fakultātes uzaicinājumu, mēs nolēmām iegriezties Svētā Krusta seminārā, kur sākotnēji tika plānots apspriest Konstantinopolē saņemtais rekomendācijas un kopīgi lemt, kādai vajadzētu būt mūsu atbildes reakcijai. Taču izrādījās, ka nav uz ko atbildēt.

Nākamajā rītā pēc ierašanās Bostonā mēs sapulcējāmies semināra valdes sēžu zālē. Nekad dzīvē es neesmu tā priecājis, ka mūsu tikšanās netika ierakstīta magnetofona lentē. Tajā reizē mēs bijām maksimāli pietuvojušies tai robežai, lai draudzīgi novērstos no Pareizticīgās Baznīcas. Taču, lai atsacītos no Baznīcas, jums tāpat arī ir jāatsakās no ticības, bet to izdarīt mēs nespējām. Mēs zinājām pārāk daudz. Turklāt mums gluži vienkārši nebija vairs kur iet.

Visdažādākajās izmisuma pakāpēs mēs izgājām no administratīvās ēkas un, pacēlušī acis, ieraudzījām bīskapu Maksimu! Līdzīgi Pašam Kristum, viņš mūs nespēja nedz pamest, nedz arī atsacīties no mums. Šajā vakarā viņš pievienojās mūsu maltītei un atgādināja par nepieciešamību pastāvīgi meklēt Dieva gribu. Lai Dievs jūs sargā uz ilgiem laikiem, Jūsu Svētība!

Lidojums no Bostonas lidostas Loganfīldas uz visdažādākajām mūsu dzīvesvietām mums visiem bija ļoti bēdīgs. Es personiski varu apstiprināt, ka tas bija augstākajā mērā drūms ikvienam no tiem, kas kopā ar mani lidoja uz Losandželosu. Šis bija noslēgums visaizraujošākajam ceļojumam, kādā ikviens no mums jebkad bija devies! Senās baznīcas bija lielas. Tesalonikē mēs sapulcējāmies un lūdzāmies tajā vietā, kur savas pirmās vizītes laikā šajā pilsētā stāvēja un sludināja apustulis Pāvils. Tajā dienā es piedzīvoju pārsteidzošu Dieva klātbūtnes sajūtu un kārtējo reizi nostiprinājos pārliecībā vēlēt savu dzīvi Kristum un Viņa Evaņģēlija sludināšanai.

Nākamajā dienā mēs ar prieka asarām acīs stāvējām baznīcas altāra priekšā un dziedājām himnu. Šī baznīca atradās netālu no Konstantinopoles un tika uzskatīta par vissenāko saglabājušo kristīgo baznīcu pasaulē. Kristieši šo himnu šeit tika dziedājuši daudzu gadsimtu gaitā. Daži citi tūristi raudāja kopā ar mums, un es pat neesmu pārliecināts, vai viņi saprata, kāpēc tā dara.

Visa ceļojuma laikā vienam garīgajam pacēlumam sekoja nākamais. Un tai pašā laikā šis ceļojums kļuva par kolosālu neveiksmi. Pie Pareizticības durvīm mēs klauvējām tik stipri, ka mūsu pirkstu kauliņi kļuva sarkani. Bija notikušas diskusijas, redzēti piekrītoši galvas mājieni, izsacītas mīlas laipnības, bet nebija neviena uzaicinājuma ieiet Baznīcā. Jeb, kā saka Rietumos, nekādu cigāru.

Pēc atgriešanās mājās pat saulainā Santabarbara mums šķita drūma.

11. Laipni lūdzam mājās!

“Minūti uzgaidiet!” es sacīju. Divas dienas pēc Konstantinopoles un Bostonas ceļojuma Džons Brauns, Ričards Beljū un es svētdienas viducī sēdējām kopā ar Džeku Spārksu viņa mājas iekšējā pagalmā, vēl joprojām nespēdami attapties pēc pāriešanas uz jauno laiku.

“Jūs atceraties, ka pēc trim dienām mums ir sarunāta tikšanās ar Antiohijas patriarhu?”

“Vismaz nevajadzēs apbraukāt puspasauli, lai uz to nokļūtu,” kāds nomurmināja.

“Es par to biju pilnīgi aizmirsis,” sacīja cits.

Ar šo tikšanos saistītās priekšnojautas dāvāja mums tieši tik daudz entuziasma, lai ātrāk aizvadītu atlikušo dienas daļu. Tāpat arī abas nākamās dienas.

Saulainā trešdienas rītā trīs bīskapi – Brauns, Beljū un es devāmies uz Losandželosu. Džeks Spārks palika mājās nepārejošu sāpju dēļ krustos.

“Vai jūs zināt, ko, manuprāt, mums šodien vajadzētu darīt?” pajautāja Džons Brauns. “Es uzskatu, ka mums vajadzētu izklaidēties!”

“Ko tu ar to domā?” es pajautāju.

Divi no mums, bīskaps Ričards un es, gaidījām vissliktāko filozofisko diskusiju, kādu mums visas šīs nedēļas laikā nāksies noklausīties. “Mēs uz Konstantinopoli braucām ar lielu nopietnību, norūpējušies par to, kā kurš jāsveicina, kad jāstāv, kad jāsēžas. Taču šodien būsim tādi, kādi esam, gūstot no tā baudu un izklaidējoties.”

Ne bīskapam Ričardam, ne arī man nebija nekā, ko teikt. “Lai turpina savu monologu,” es pie sevis nodomāju.

Viņš tā arī darīja.

“Es jums teikšu, kā esmu nolēmis rīkoties. Metropolītam Fīlipam es grasos teikt: “Jūsu Svētība, mēs esam ļoti priecīgi ar jums tikties,” un tas būs patiesi. Es netaisos imitēt reliģiozitāti, patētiskumu vai godbijību (“Ja tas vispār ir iespējams,” es nedzirdami nočukstēju). Es vienkārši gribu aiziet un izrādīt entuziasmu, un, ja patriarham un metropolītam mūsu programma patiks, tas būs brīnišķīgi. Ja nepatiks – arī brīnišķīgi. Tad mēs sev vēl kaut kur atradīsim citu patriarhu un citu metropolītu. Bet, lūk, ko es jums teikšu. Es esmu noguris no visa šī sasprindzinājuma. Un gribu vienkārši gūt baudu un nedaudz izklaidēties.”

Šajā brīdī mūs sāka pārņemt viņa noskaņojums. Mēs sapratām, ka ir jāizgaisina Konstantinopoles iedvestais nomācošais garastāvoklis. Tas būtu aizvainojoši gan hierarhiem, gan arī tiem, kurus mēs pārstāvējām EPB, ja mēs uz tikšanos ierastos ar izstieptu roku. Bija pienācis brīdis atbrīvoties no grūtsirdības un, neraugoties ne uz ko, virzīties tālāk. Un vēl viena lieta. Mēs norunājām vairīties no nomācošiem pārstāstiem, ja runa iegrozīsies par Konstantinopoli. Galu galā mēs joprojām nezinājām, kāpēc lieta beidzās ar neveiksmi. Nolēmām neizsaucīt minējumus, ne arī kādu apvainot.

Uzreiz aiz SHERATON UNIVERSAL hoteļa lielajām stikla ieejas durvīm mēs ieraudzījām doktoru Fredu Milki,

kuram bija uzticēts mūs sagaidīt un pavadīt līdz patriarha rezidencei septītajā stāvā. Doktors Milki izrādījās slaidis, pievilcīgs cilvēks ar patīkamu smaidu – tieši tas, kas mums bija vajadzīgs, lai sāktu tikšanos uz tās priecīgās nots, uz kādas mēs bijām noskaņoti. Mēs izgājām caur vestibulu, uzbraucām ar liftu augšā, iznācām septītajā stāvā, šķērsojām halli un apstājāmies. Freds piekļāvēja pie durvīm.

Tikšanās ar antiohiešiem

Parādījās viens no diakoniem un aicināja mūs iekšā. Metropolīts Fīlips panāca pretī, lai sasveicinātos.

“Cik patīkami ir tikties pēc tik ilga pārtraukuma,” viņš sacīja, apstiprinot savus vārdus ar ciešu rokas spiedienu un laipnu skatienu.

Viņš šķita pilnīgi vaļsirdīgs un ne mazākajā mērā neakcentēja savu metropolīta statusu. Radās iespaids, ka tiekamies ar augstu amatu ieņemošu ierēdni – kristieti. Viņš izskatījās pēc sirsnīga un ļoti gādīga cilvēka.

“Nāciet iekšā un ļaujiet man jūs stādīt priekšā mūsu patriarham Ignātijam.”

Milzīgās centrālās istabas otrā galā līdzās logam sēdēja Antiohijas patriarhs. Iespējams, ka ar to ir saskāries ikviens: jūs satiekat cilvēku, kurš jūs uzreiz pārsteidz ar to, ka izskatās pēc kristieša. Tieši tādu nepārprotamu iespaidu atstāja patriarhs. Viņa seja līdzinājās svēto sejām un izstaroja prieku. Kad mēs viņam pietuvojāmies, viņš pastiepa pretī rokas un pasmaidīja.

“Laipni lūdzu, brāļi,” viņš sacīja.

Vai tas varēja būt iespējams, ka šie trīs pazudušie dēli beigu beigās tomēr ir atraduši mājas?

Mēs pieci – patriarhs, metropolīts, Džons Brauns, Ričards Beljū un es – sarunājāmies gandrīz stundu. Mums lūdza pastās-

tīt, kā mēs nonācām pie Pareizticīgās kristietības, par mūsu ģimenēm un par mūsu neseno aizokeāna ceļojumu. Mēs viņiem sniedzām ikvienas Evaņģēliski Pareizticīgajā Baznīcā ietilpstošās draudzes aprakstu un pastāstījām par mūsu iestādījumiem – Sv. Atanāsija koledžu un izdevniecību CONSILIAR PRESS.

Kad bija aizritējusi bez ceturtdaļas stunda, metropolīts Fīlips vaicājoši paskatījās uz patriarhu.

“Mēģināsim darīt visu, kas ir mūsu spēkos, lai viņiem palīdzētu,” atbildēja patriarhs.

“Lieliski,” teica metropolīts, pievēršoties atkal mums. “Par šo arhibīskapiju jūs kaut ko uzzināsi. Mēs pieņemam lēmumus un darām to ātri.”

Šis bija labākais jaunums, ko es izdzirdēju vairāku pēdējo mēnešu laikā!

“Es gribētu no jums saņemt divas lietas. Pirmkārt, man ir vajadzīga īsa Evaņģēliski Pareizticīgās Baznīcas vēsture, kur hronoloģiski būtu izklāstīts jūsu ceļš uz Pareizticību. Otrkārt, sagatavojiet man arī datus par ikvienu draudzi – kurš ir baznīcas pārvaldnieks, kāda ir viņa izglītība, draudzes locekļu skaits un darbības veidi – ne vairāk kā lappusi par katru draudzi.”

“To varētu izdarīt es,” teica Džons Brauns.

“Cik daudz laika jums tas prasīs?”

“Ļaujiet padomāt. Šobrīd ir jūnija beigas. Ko jūs teiktu par Darba dienu? (Amerikā Darba diena tiek atzīmēta septembra pirmajā pirmsdienā. – Tulk. piez.).

“Brīnišķīgi. Sūtiet šos papīrus pa pastu uz manu ofisu Īglvudā. Un pievienojiet tiem jūsu žurnāla “Again” eksemplārus, grāmatas un citu EPB izdoto literatūru. Tāpat arī to, kas par jums ir ticis rakstīts citos izdevumos. Mēs to visu rūpīgi caurskatīsim un atdosim jums atpakaļ.”

Mēs piecēlāmies, lai atvadītos. Metropolīts cieši paspieda manu roku un atkal ieskatījās man tieši acīs.

“Mēs neliksim jums ilgi gaidīt,” viņš sacīja.

Es domāju, ka mums visiem trim bija viena un tā pati vēlēšanās – lai, ieejot liftā, tur nebūtu neviena cita, lai tad varētu nospiest pogu “vestibils”, pagaidīt, kamēr aizveras durvis, un – iekliegties!

“Kur bija šie cilvēki visas mūsu dzīves laikā?” es sajūsmā ievaimanājos.

Mēs bijām pārāk uzbudināti, lai kāptu mašīnā un brauktu mājās. Arī galvas mums bija pārāk apreibušas, lai dotos vēl kur citur. Tāpēc mēs pa kāpnēm nokāpām uz kafejnīcu un pasūtījām lenču. Neko no tā, kas turpmākajā dienas gaitā tika sacīts, es vairs neatceros.

Ziņojumu un divas paciņas ar literatūru mēs nosūtījām tieši pirms Darba dienas, bet vēlā rudenī es atkal ciemojos metropolīta ofisā. 1986. gada janvāra vidū bija jānotiek EPB bīskapu Sinodes sapulcei, un metropolīts Fīlips palūdza mums sagatavot priekšlikumus attiecībā uz ieešanu Baznīcā: iecerētos termiņus, to, kā mēs savas draudzes un pārvaldes orgānus grasāmies integrēt arhibīskapijas struktūrās, un problēmas, ar kādām, kā mums šķiet, mēs varētu sadurties. Nolēmām, ka marta beigās man ir jābrauc uz Īglvudu, lai apspriestu šos priekšlikumus.

Detaju precizēšana

Marta sākumā es saņēmu ielūgumu apmeklēt Evaņģēliķu Nacionālās Asociācijas (ENA) sēdi Kanzassitijā. Man šo tikšanos savā dienasgrāmatā izdevās iekļaut tā, lai no turienes taisnā ceļā lidotu uz Ņujorkā iecerēto diskusiju ar metropolītu Fīlipu.

Otrajā ENA sēžu dienā man nodeva zīmīti ar lūgumu piezvanīt manam sekretāram uz mūsu baznīcas ofisu Santabarbarā.

“Šorīt jums zvanīja metropolīta Fīlipa sekretāre Ketija Meijere,” teica Linda Vollesa. “Viņš un viņa līdzstrādnieki

pabeiguši iepazīšanos ar visiem mūsu iesūtītajiem materiāliem, un metropolīts ir nolēmis, ka jūsu tikšanās rītdien ilgs visu dienu, nevis stundu vai divas. Viņi lūdz jūs ielidot jau šovakar.”

“Es varu to izdarīt,” es sacīju, “taču man vajag, lai jūs samainītu biļeti uz citu reisu, pasūtītu hotelī istabu un man piezvanītu. Mēs šeit visu dienu bez pārtraukuma noturam sēdes.”

“Vieta hotelī jums nebūs nepieciešama,” teica Linda, “metropolīts jūs aicina uz savu rezidenci.”

Līdz tam brīdim, kad Linda man pārzvanīja ar informāciju par reisu, viņa jau bija paspējusi paziņot Ketijai Meijerei, ka es ielidošu desmitos vakarā.

“Pie izejas jūs sagaidīs metropolīta diakons Hanss. Ketija teica, ka jūs viņu viegli pazīsiet, jo pēc ārienes viņš ne ar ko neatšķiroties no Omāra Šarifa!”

Diakons Hanss bija viens no vispatīkamākajiem cilvēkiem, kādus es jebkad esmu saticis. Visi, kas viņu pazīst, saka to pašu. Viņš ir kristīgās kalpošanas paraugs, dzīvo celibātā, pēc izcelsmes – libānietis, beidzis Svētā Vladimira semināru. Un viņš tik tiešām ir absolūti līdzīgs Omāram Šarifam!

Īglvudā mēs ieradāmies pēc vienpadsmitiem vakarā. Metropolīta mājas un arī eparhiālās pārvaldes funkcijas vienlaicīgi pildošā rezidence bija izvietojusies tradicionālā Tjūdora stila ēkā Ņujorkas priekšpilsētā. Visi mājinieki jau gulēja, kad mēs uz pirkstgaliem iegājām iekšā caur parādes durvīm un ar visu bagāžu kāpām augšā uz manu istabu. Diakons ienesa istabā manu čemodānu. Es savu portfeli noliku uz krēsla, bet somu uzkāru vannas istabas durvju iekšpusē. Pateicis paldies diakonam Hansam un novēlējis arlabunakti, es viņu pavādīju līdz durvīm. Šajā brīdī es ieraudzīju talārā tērpto metropolītu Filipu, kāpjot lejā pa kāpnēm. Viņš bija piecēlies, lai ar mani apsveicinātos savā mājā.

“Bīskap Pīter, uzskatu par godu uzņemt jūs savā mājā,” ignorēdams manu izstiepto roku un apskaudams mani, viņš sacīja. “Dievs jums ir dāvājis veiksmīgu ceļojumu. Jūs nedaudz atpūtīsieties, bet rīt no rīta pulksten 10 mēs lejā tiksimies.”

Bija iecerēts, ka rīta sarunā mums pievienosies tēvs Pāvils Šneirla no Sv. Marijas pareizticīgās baznīcas Bruklinā. Tēvs Pāvils bija kādreizējais luterāņu mācītājs, kurš vairāk nekā pirms četrdesmit pieciem gadiem pievērsās Pareizticībai un sev līdzī atveda arī daudzus citus cilvēkus.

Precīzi 10.00 metropolīts nokāpa pa kāpnēm ar papīru rokā.

“Labrīt,” viņš sacīja. “Esmu gatavs sākt tikšanos. Es jūs lūdzu atvest priekšlikumus un esmu sagatavojis arī savējos.”

Viņš iedeva man sava eksemplāra tekstu, bet es viņam pasniedzu mūsu variantu. Mēs stāvējām viņa ofīsam līdzās esošajā hallē un caurskatījām viens otra dokumentus.

“Es redzu, ka mēs esam virzījušies pa vienu un to pašu ceļu,” viņš sacīja.

Viņa izvirzītie, vienā lappusē ietilpstošie priekšlikumi sastāvēja no deviņiem punktiem, kas pēc satura ļoti līdzinājās tam, ko bijām uzrakstījuši mēs.

“Es jūs aicinu doties uz ēdamistabu, kur mēs iekārtosimies pie galda, bet Ketija atnesīs mums kafiju.”

Ēdamistaba, kas pēc izmēriem līdzinājās nelielai banketu zālei, atradās mājas aizmugures daļā (te katru gadu tika noturēti daudzi mielasti un tikšanās). Tālākajai sienai bija stikla paneli un slīdošas stikla durvis, aiz kurām varēja redzēt neskaitāmu koku un pļaviņas apjoztu plašu iekšējo pagalmu. Uz garā galda tālākā gala, kas atradās istabas kreisajā pusē, gulēja trīs piezīmju grāmatiņas un zīmuļi.

Diena aizritēja pārrunās – galvenokārt par abiem piedāvājumu variantiem. Tā kā metropolīta Fīlipa piedāvājumi bija īsā-

ki par mūsējiem, mēs tos izmantojām par darba variantu un iekļāvām tajā vairākus mūsu punktus. Dienas beigās tika sastādīts šāds dokuments, ar kuru mēs visi bijām vienisprātis.

Iepriekšēja vienošanās starp metropolītu Fīlipu un bīskapu Pīteru Gillkvistu

1. Tiek paustas cerības uz pilnīgu apvienošanas pārskatāmā nākotnē.

2. Apvienošanās prasīs zināmas pozīciju izmaiņas no abām pusēm. Mums būs nepieciešams atrisināt precēto bīskapu problēmu. Šis lēmums jāizstrādā gaidāmās metropolīta un Evaņģēliski Pareizticīgās Baznīcas Sinodes tikšanās gaitā.

3. Attiecīgu vēlēšanos izrādījušo un nepieciešamajām prasībām atbilstošo EPB locekļu ievēšanai Antiohijas arhibīskapijā ir jānotiek ar mirru svaidīšanas un roku uzlikšanas starpniecību.

4. Struktūra, kas sevi dēvē par Evaņģēliski Pareizticīgo Baznīcu, joprojām turpinās savu Pareizticības sludināšanas misiju amerikāņu sabiedrībā.

5. Metropolītam pakļautās jaunās organizācijas galvgalī būs Padome, ko vadīs tās prezidents.

6. Metropolīts norīkos speciālu darbinieku, kurš uzturēs savstarpējos sakarus ar šobrīd pastāvošās Evaņģēliski Pareizticīgās Baznīcas pārvaldi. Šis darbinieks sniegs rekomendācijas un atbildes uz jautājumiem, kādi varētu rasties Padomei, un pēc zināma laika viņa amats tiks likvidēts.

7. Metropolītam būs jāizveido speciāla teologu komisija, pie kā vērsīsies Padome, lūdzot palīdzību teoloģisko un liturģisko problēmu risināšanā.

8. Jaunā struktūra ievēros savstarpējo finansiālo attiecību noteikumus, kādi tie arhibīskapijā šobrīd ir noteikti. Reizi kvartālā tā sniegs pārskatu par savu finansiālo stāvokli eparhālajā pārvaldē.

9. Konsultējoties ar teologu komisiju, jaunā arhibīskapijas struktūra iedibinās visiem pieņemamu iekšējo liturģisko vienveidību.

Šo papīru man jūnijā bija jāceļ priekšā apstiprināšanai un atbildes sagatavošanai EPB Sinodē. Mēs sarīkojām pārtraukumu, lai ieturētu lenču, bet pēc tam pārgājām uz viesistabu nobeigt pārrunas.

“Jūsu Svētība, es gribu pie jums vērsties ar svarīgu lūgumu,” es teicu, kad mēs apsēdāmies. “Es domāju, ka mūsu cilvēki tam piekritīs, ko mēs šodien no rīta uzrakstījām. Taču, runājot par iekļaušanos Antiohijas arhibīskapijā, ir ļoti svarīgi, lai visdrīzākajā laikā visiem deviņpadsmit no mums būtu iespēja ar jums tikties. Mūs interesē jūsu viedoklis attiecībā uz Pareizticības izplatīšanas perspektīvām Ziemeļamerikā. Tāpēc mēs arī gribētu tikties ar jums vaigu vaigā un apspriest dažus ar to saistītos jautājumus. Vai mēs pēc mūsu jūnija Sinodes, teiksim, vasaras beigās, varētu te atbraukt un pavadīt kopā ar jums visu dienu?”

“Bez šaubām,” viņš nevilcinoties sacīja. “Orientēsimies uz septembra sākumu!”

Mūsu Sinode jūnijā sastāvēja ne vairs no deviņpadsmit, bet gan no piecpadsmit cilvēkiem. Četri no mūsu bīskapiem EPB pameta. Viņi gribēja pārtraukt jebkādu mēģinājumu tikt uzņemtiem Pareizticīgajā Baznīcā un turpināt EPB celtniecību. Mēs centāmies viņus pierunāt, lai tie ar savu lēmumu pagaida līdz 1986. gada septembrim, kad viņiem vismaz būs iespēja aprunāties ar metropolītu, kuru viņi nekad nebija redzējuši. Taču mūsu pārliecināšana augļus nenesa. Varbūt savu lomu te nospēlēja Konstantinopoles vilšanās? Lai kā arī būtu, taču pārliecināt viņus braukt mums neizdevās.

Pienāca septembris, un mēs – EPB Sinode atkal sapulcējāmies lidmašīnas salonā, šoreiz – lidojumam uz Ņujorku. Gala-

punktā mēs, kopskaitā piecpadsmit bīskapi un vēl piecpadsmit novērotāji, nonācām ceturtdienas vakarā. Mēs iznomājām automašīnas un devāmies uz Īglsaidas tuvumā esošo moteli. Tikšanās ar metropolītu Fīlipu bija ielānota piektdien. Savukārt sestdienas rītā mums bija jāsapulcējas Sv. Antonija baznīcā, kas atradās netālu no Bergenfildas (Ņūdžersija), lai metropolīta Fīlipa klātbūtnē kalpotu Dievišķo Liturģiju. Viņam šī kalpošana bija jāredz un jāpasaka savs viedoklis. Bet svētdien tajā pašā baznīcā bijām iecerējuši piedalīties kopīgā dievkalpojumā, lai pēc tam caur Džordžvašingtonbridžu dotos uz Krestvudu. Tur dienas vidū Svētā Vladimira seminārā bija jāsapulcējas Sinodei. Cerējam tur uzturēties vairākas dienas. Ar mērķi pieņemt lēmumu par ieiešanu Baznīcā.

Tikšanās ar metropolītu

Noskaņojums, ar kādu mēs piektdienas rītā ieradāmies uz tikšanos ar metropolītu Fīlipu, šķita atturīgs un prātīgs. Pieņemt Pareizticību bija gatavi daži cilvēki. Pārējie vēl nedaudz šaubījās, bažīdamies par to, ka mēs varam tikt “aprīti”. Šī sajūta jau pirms tam bija atgrūdsusi dažus mūsu cilvēkus.

Piektdienas rītu mēs sagaidījām pie tā paša galda, kur trīs no mums sēdēja kopā martā. Bloknoti un zīmuļi atkal atradās savā vietā, tikai šoreiz to skaits jau bija divi duči. Galda galā kopā ar metropolītu sēdēja Viņa Svētība Bagdādes metropolīts Konstantīns, Viņa Svētība bīskaps Annučiāns, metropolīta vikārs un tēvs Džozefs Allens – Antiohijas arhibīskapijas galvenais vikārs Ziemeļamerikā. Mums aiz muguras atradās novērotāji. Ketija Meijere un diakons Hanss apgādāja mūs ar kafiju.

Metropolīts Fīlips tikšanos atklāja ar lūgšanu un iepriekš sagatavotu paziņojumu, kurā ietilpa šādas piezīmes:

Vispārējos vilcienos mēs esam iepazinušies ar jūsu pagātni un jūsu meklējumiem ceļā uz Svētās Pareizticības iemantošanu. Mēs saprotam, ka sakarā ar pareizticīgo jurisdikciju daudzveidību šajā kontinentā jūsu ceļš uz Pareizticību nav bijis viegls. Taču es esmu pārliecināts, ka Baznīcā allaž mītošais Svētais Gars, runājot Vasarsvētku dievkalpojuma vārdiem, “ievedīs jūs apsolītajā zemē”. Neraugoties uz jurisdikciju jomā sarežģīto situāciju Ziemeļamerikā, Pareizticība ir mūžīgā Kristus patiesība vakar, šodien un mūžu mūžos.

Es jūs gribētu atturēt no pārsteidzīgiem lēmumiem, taču tai pašā laikā mans brālīgais padoms ir šāds – neiesūnot savā pašreizējā stāvoklī. Lai kādu arī lēmumu jūs pieņemt – tagad vai nākotnē – pieņemiet to visi kopā, vienoti prātā, sirdī un garā. Neļaujiet sātanam – melu un nesaskaņu meistaram – iekļūt jūsu rindās un sagraut jūsu vienotību. Dievs redz, ka šajā valstī mums ir pietiekami daudz no Baznīcas atkritušu reliģisko grupu un pietiekami daudz garīgā akluma.

Mēs sajūsmināmies par jūsu evaņģēlisko dedzību un esam dziļi pārliecināti, ka mūsu Kungs nomira pie krusta un cēlās no mirušiem, lai Baznīcu dibinātu ne tikai priekš slāviem, grieķiem vai arābiem, bet visai cilvēcei. Kungā nav ne rietumu, ne austrumu, ne ziemeļu, nedz arī dienvidu. “Tāpēc eita un darait par mācekļiem visas tautas, tās kristīdami Tēva, Dēla un Svētā Gara vārdā.”

Tieši šā Gara vadīti, mēs jūs atkal aicinām mājās. Lai Vis-svētais Gars vada jūs visus uz tiem darbiem, kas ir tīkami Viņa Svētajai Baznīcai.

Dienas beigās mēs ar metropolīta un citu tikšanās dalībnieku palīdzību bijām rūpīgi izstudējuši priekšlikumu tekstus un saņēmuši laipnas un pacietības pilnas atbildes uz saviem jautājumiem. Viedokļu apmaiņā dalību ņēma arī lielākā daļa novērotāju. Noderīga izrādījās arī sestdienas liturģija un tās

apspriešana, jo pareizticīgo dievkalpošanu mēs apgūvām pēc grāmatām, un radās nepieciešamība šo to precizēt. Sv. Antonija baznīcas draudzes locekļi pēc liturģijas sarīkoja mums izmeklētas dzīres.

Tagad mūsu attiecības ievirzījās jaunā līmenī. Piecpadsmit gadus mēs studējām pareizticīgo kristietību un desmit gadu garumā uzturējām savstarpējas attiecības ar pareizticīgajiem cilvēkiem. Metropolīts mums deva vairāk laika, nekā bijām lūguši, atbildēja uz ikvienu mūsu jautājumu un piedāvāja kļūt par mūsu tēvu Kristū. Ja mēs paustu tādu vēlēšanos, tad viņš būtu ar mieru gada laikā ievest mūs Baznīcā. Mēs atgriezāmies Svētā Vladimira seminārā un posāmies naktsmieram. Pirmdienas rītā pulksten deviņos bija ieplānota vissvarīgākā sapulce mūsu dzīvē. Es to spilgti atceros.

Pēc lūgšanas es sacīju:

“Brāļi, nekad dzīvē es neesmu vadījis, nedz arī piedalījies sapulcēs, kas līdzinātos šai. Tāpēc es vienkārši apsēdīšos, bet jūs runājiet, kā vien jums labpatīk.”

Pirmais vārdu ņēma Herolds Danavejs. Kopš Konstantinopoles ceļojuma viņa šaubas attiecībā uz ieiešanu Baznīcā pieauga. Es paredzēju, ka viņa viedoklis būs negatīvs.

“Džentlmeņi, mums nav izvēles,” viņš teica. “Es saku “jā”. Es esmu gatavs ieiet.”

Viņš ir mazrunīgs cilvēks, un šī varēja būt viena no viņa visgarākajām runām!

Nākamais bija Veldons Hārdenbruks. Tāpat kā Heroldam, arī viņam pēdējā gada laikā bija noraidoša attieksme.

“Es esmu ar mieru,” viņš teica. “Tas, ko es ieraudzīju šajā nedēļas nogalē, man iepatīkās.”

Pateicoties šo divu cilvēku pozitīvajam viedoklim, lietu varēja uzskatīt par izlemtu. To zināja visi. Sapulce ilga piecas minūtes vai pat mazāk, ja neskaita to laiku, kas bija nepiecie-

šams, lai arī pārējie sniegtu savas pozitīvās atbildes formālu apstiprinājumu. Bija tikai viens “varbūt” no cilvēka, kurš prasīja ilgāku laiku apdomāšanai. Nākamo nedēļu laikā šis “varbūt” pārtapa par “nē”, taču arī viņš juta, ka mums ir jāieiet Baznīcā. Sinodē mums bija vairākums, sastāvošs no četrpadsmit balsīm kopā ar septiņpadsmit draudzēm un gandrīz vai diviem tūkstošiem cilvēku no Aļaskas līdz Atlantai.

Man gribējās teikt, ka šī ir manas dzīves laimīgākā diena, taču šai dienai vēl tikai vajadzēja pienākt. Nav šaubu, ka es biju laimīgs. Taču tā daļa manī, kas izstrādā jūtas, visā nedēļas nogalē tika pārslogota, un tāpēc tikko kā notikušā nozīmīgums apziņu sasniedza notrulinātā veidā. Rīta sēdi mēs pārtraucām ap pusdienas laiku, un es biju iecerējis doties pie telefona, lai piezvanītu metropolītam Fīlipam. Taču Svētā Vladimira semināra fakultātē satiku draugu, un iecerētā zvanīšana nenotika. Tajā brīdī, kad mēs beidzām ēst lenču, vajadzēja atgriezties, lai turpinātu sēdi.

Darbu mēs pabeidzām pirms pulksten četriem, un es steigšus pametu telpas, gribēdams piezvanīt uz Īglvudu. Atbildēja Ketija Meijere.

“Man ir daži labi jaunumi metropolītam, ja vien viņš ir uz vietas,” es sacīju.

“Bīskaps Pīter, paldies jums par zvanu,” teica metropolīts, pārņemot klausuli.

“Varu jums ar prieku paziņot, ka mūsu atbilde ir “jā”, taču mēs gribam jums to darīt zināmu personiski. Ja mēs trešdien pulksten trijos piebrauksim pie jūsu mājas, vai jūs nevarētu iznākt uz sliekšņa un dot mums savu svētību? Tas neprasītu vairāk par piecām minūtēm.”

“Ketij, vai es trešdien pulksten trijos te būšu?” viņš pajautāja garām klausulei.

Vāji sadzirdama balss no otras istabas sacīja, ka šā iemesla dēļ vajadzēšot pamest kaut kādu tikšanos.

“Es būšu laimīgs jūs redzēt. Brauciet trijos.”

Nākamajā rītā es savējiem sapulces sākumā sacīju, ka mums ir sev jāapsolās trešdien būt ļoti lakoniskiem.

“Lai tiktos ar mums, metropolīts būs spiests pārtraukt kaut kādas svarīgas darīšanas,” es sacīju. “Tāpēc ieradīsimies tieši laikā, mūsu visu vārdā es sacīšu “jā”, pēc tam palūgsim svētību un brauksim prom.”

Visa otrdiena un trešdienas rīts pagāja, apspriežot EPB lietas. Trešdien pēc lenča mēs ātri sasēdāmies savās mašīnās un 40 minūšu laikā aizkļuvām līdz Īglvudai. Pēdējā mašīna piebrauca pie trotuāra pulksten 2.55. Uz īsu mirkli mēs sanācām kopā.

“Iesim pa celiņu līdz parādes ieejas kāpnēm. Diakons Hovards Šennons piekļauvēs pie durvīm, bet pēc tam rīkošos es. Atcerieties, ne vairāk kā piecas minūtes.”

Nogājuši lejā pa celiņu, mēs nostājāmies kāpņu pakājē. Diakons Hovards piekļauvēja, un diakons Hanss metropolīta pavadībā pienāca pie durvīm.

“Nāciet iekšā,” teica metropolīts Fīlips, papildinot savus vārdus ar attiecīgu žestu.

“Paldies, Jūsu Svētība, jūs taču esat aizņemts, bet mēs neko citu arī negribam kā vien paziņot jums mūsu lēmumu un palūgt jūsu...”

“Es teicu, nāciet iekšā,” viņš, iespējams, nedaudz satraukts pārtrauca. “Hans, vediet viņus šurp. Nāciet, nāciet.”

Metropolīts devās uz banketu zāli mājas aizmugurējā daļā, un mēs bijām spiesti viņam sekot. Es paraudzījies tālāk – un nespēju noticēt savām acīm. Galdi bija izvietoti U burta veidā. To vidējā daļa atradās telpas priekšējā daļā, bet abas pārējās rindas piegūla sienām. Tie bija pārklāti ar galdautiem, uz

kuriem bija salikts milzum daudz porcelāna, sudraba un kristāla trauku. Tāpat arī neskaitāmas paplātes ar visdažādākā veida Austrumu konditorejas izstrādājumiem. Kad metropolīts ar žestu aicināja mūs ieņemt vietas un apsēsties, man acīs sariesās asaras. Pats metropolīts Fīlips palika stāvēt savā vietā centrā.

“Brāļi,” viņš teica par platu smaidu. “Laiņi lūdzu mājās!”

Manas laimes poga beidzot izrādījās nospiesta! Pēc tam kad metropolīts bija svētījis maltīti, mēs visi ķērāmies pie kafijas, saldumiem un sarunām. Taču kaut kā tomēr trūka. Bija tāda sajūta, ka gribējās izskriet uz ielas, lai dejotu un līksmotu. Taču cilvēki garīgu personu apkaklītēs, kuriem ir pāri par trīsdesmit, viens ar otru nedejo (vismaz Pareizticīgajā Baznīcā). Varbūt mums vajadzēja dziedāt, noalgot pūtēju orķestri vai “kronēt karali”?

“Ko teiksiet, bīskaps Pīter?” pajautāja metropolīts.

Es sēdēju galda otrā pusē tieši viņam pretī, un mani pārplīdējušās jūtas acīmredzot atspoguļojās manā sejā.

“Es esmu tik ļoti satraukts, ka gribu kaut kā atzīmēt šo notikumu. Viss, ko jūs esat izdarījis, ir vienkārši brīnišķīgi. Bet vai arī mums kaut kas nav jādara, lai pavērtu šīm jūtām izeju...”

“Hans,” viņš uzsauca, ar žestu pieaicinot tuvāk galdam diakonu. “Atnesiet cigārus!”

Visa zāle uzsprāga skaļos smieklos. Tas bija tieši tas, pēc kā šobrīd prasījās visvairāk. Diakons Hanss atgriezās telpā ar divām kastēm milzīgu importa cigāru. Cilvēki, kuri nekad dzīvē nebija pīpējuši, paņēma pa vienam un aizsmēķēja. Šķita, ka kāds ir atvēris milzīgu izplūdes vārstu. Apmēram pēc minūtes ar jaunu kafijas kannu zālē ienāca Ketija.

“Jūsu Svētība,” viņa sacīja. “Te izskatās kā opija pīpmaņu midzenī.”

Mēs atkal devām vaļu smiekliem. Uz dažām nenovērtējamām minūtēm mēs bijām it kā aizmirsuši par saviem ieņema-

majiem amatiem un tagad izbaudījām ikvienu šā stāvokļa mirkli.

Pēc tam kad kafija un deserts bija mīkstinājuši emocijas, tēvs Gordons Volkers uzdeva jautājumu. “Jūsu Svētība,” viņš iesāka. “Daudzi no mums nāk no tās vides, kas ir bijusi ļoti proizraēliska. Tagad mēs iekļaujamies Baznīcā, kas Amerikā nonākusi, pateicoties arābu kristiešiem. Izmantojiet brīdi, kamēr šie samaitātie cilvēki pīpē savus cigārus (arī viņam pirkstos bija cigārs, kaut arī viņš tos neieredz), un pastāstiet mums, kāds ir jūsu viedoklis attiecībā uz izraēliešu nācijās atkalsavienošanos.”

Ir rūgti jānožēlo, ka metropolīta atbilde netika ierakstīta magnetofonā. Trīsdesmit minūšu laikā, sākot ar Ābrahāmu Vecajā Derībā, metropolīts Fīlips mums sniedza vissaviņņojošāko bībeliskā stāsta par izraēliešu un arābu nācijām izklāstu. Neko tādu es nekad netiku dzirdējis. Viņš rūpīgi izskaidroja atšķirību starp cionismu, ko raksturo nacionālisms un apartheīds, un jūdaismu kā cienījamu ticību. Man ir grūti iztēloties evaņģēlisko kristieti, kurš nenostātos rindā un nesamaksātu par ieeju, lai tikai noklausītos šo runu. Šī runa manī radīja vēl lielākas alkas pēc miera un taisnības Tuvajos Austrumos nekā līdz šim, attiecinot tās gan uz Izraēlu, gan arī uz palestīniešiem.

“Kungs lai ir ar jums visiem,” teica metropolīts, nobeidzot savu atbildi, “un, lūdzu, nododiet manu mīlestību visiem jūsu draudžu locekļiem. Izmantosim priekšā stāvošo gadu, lai cits citu labāk iepazītu. Nemsim par pēdējo punktu nākamā gada vasaru vai, visvēlamākais, rudeni, lai varētu sākt svaidīšanu ar mirrēm un roku uzlikšanu, ievēdot jūs Baznīcā.”

Ir kāds dziedājums, ko pareizticīgie kristieši dzied kāzās, gadskārtās un – jo īpaši – arhibīskapa dievkalpojumos. Mēs to iemācījāmies jau pirms vairākiem gadiem, un tas kļuva par daļu no mūsu tradīcijas. Kad mēs, celdamies no galda, uzslējamies

kājās, tad bez vārdiem pagriezāties pret mūsu draugu un vienā balsī sākām dziedāt: “Ilgus gadus, ilgus gadus, ilgus, ilgus, ilgus gadus!” Dziedājām mēs pilnā balsī. Visa telpa izplūda asarās un apskāvienos. Nekad dzīvē es dziedājuma vārdos netiku ielicis tik daudz nozīmes!

Kad es jau virzījos uz izeju, svinību laikā atbraukušais tēvs Džo Allens paņēma mani pie rokas un paveda sāņus.

“Es jums gribu ko lūgt. Decembrī mēs svinēsim 20. gada dienu kopš metropolīta kalpošanas bīskapa amatā. Svētdien, 9. decembrī, Bruklinas katedrālē tiks kalpota liturģija ar hierarhu piedalīšanos, bet pēc tam sekos bankets Steitenailendas salā. Vai jūs abi ar sievu nevarētu ierasties mūsu viesu un EPB pārstāvju statusā?”

Nedēļas nogale Ņujorkā

Mēs nolēmām ierasties Ņujorkā divas dienas agrāk, lai apmeklētu Ziemassvētku gadatirgu Manhetenā. Apmēram mēnesi pirms mūsu izbraukšanas pasūtot pa telefonu lidmašīnas biļetes, man kaut kāda iekšējā balss lika piezvanīt uz Bostonu mūsu draugiem Tomam un Lavleisai Hovardiem, lai uzzinātu, vai viņiem nav vēlēšanās uz vienu dienu atbraukt, sestdien iepirkties un vakarā kopā ar mums ieturēt maltīti. “Vai tas ir Kungs, kas saka priekšā man šo domu?” es sev pajautāju. “Diez vai. Hovardiem šajā gadalaikā darbu jau tā ir vairāk nekā vajag.” Es pasūtīju biļetes un rezervēju hotelī istabu.

Pēcpusdienā lidmašīna piezemējās Lagardijas lidostā un mēs ar Merilīnu kāpām autobusā un devāmies uz Manhetenu. Pulksten 21.00 mēs reģistrējām savu ierašanos hotelī. Vēl bija pārāk agrs, lai gatavotos naktsmieram. Tāpēc mēs, siltāk saģērbušies, devāmies klejot pa Rokfelleru centru, lai pavērotu ātrslidotājus un svētku egli, lai pie “Saksa” paskatītos uz

animētajiem Ziemassvētku logiem, ieietu Sv. Patrika katedrālē un pa Piekto avēniju, aizejot līdz Trama tornim, dotos atpakaļ uz hoteli.

Sestdiena bija paredzēta veikaliem. Mēs nolēmām sākt ar “Saksu” Piektajā avēnijā. Izgājuši no hotela un iedami pa ielu uz leju, mēs uzdūrāmies Valdorfa Astorijai.

“Iziesim caur vestibulu un paraudzīsimies uz Ziemassvētku dekorācijām,” es ierosināju Merilīnai, juzdams, ka mums vajag iziet caur vestibulu.

Mēs iegājām iekšā, ar eskalatoru uzbraucām augšā un nokāpām lejā cauri hallei. Visas dekorācijas bija izkārtas un izskatījās skaisti. Zināmu laiku mēs pavadījām, dreifējot no viena gala uz otru, kamēr nonācām uz ielas. Pūlis ārpusē bija maksimāli sablīvēts – elkoni pie elkoņa, plecs pie pleca. Es paraudzījos uz priekšu un pēkšņi uz stūra ieraudzīju, ka pa trotuāru uz leju cenšas spraukties Toms un Lavleisa Hovardi ar savu dēlu Čārlzu! Es to uztvēru kā vēl vienu simbolisku notikumu mūsu ceļojumā. “Taisnā ceļā Tas Kungs mani ir novedis...” (1. Moz. 24:27). Mēs visi no jauna iegājām Valdorfā, joprojām brīnīdamies par šo nejaušo tikšanos, jo īpaši tāpēc, ka nebijām cits citu redzējuši vairākus gadus. Pēc tam vienojāmies par maltītes laiku šim vakaram.

Svētdienas rīts pienāca ļoti ātri. Līdz katedrālei aizbraucām ar taksometru un nonācām tur tieši deviņos. Pareizticīgie kristieši bija sapulcējušies no visas valsts: gan laji, gan garīdznieki, ieskaitot metropolītu Teodosiju un arhibīskapu Jēkabu. Liturģijas laikā sprediķi teica tēvs Pāvils Šneirla. Pēc dievkalpojuma tēvs Entonijs Gabriēls no Monreālas aizveda mūs uz svētku banketu. Mēs dzīrojām vairākas stundas no vietas, suminot cilvēku, kuru mums drīz vien bija lemts uzrunāt ar pagodinošu arābu vārdu “saīdna”, kas nozīmē “kungs”. Pirmdienu mēs kopā ar draugiem pavadījām Svētā Vladimira

seminārā, bet otrdien mums abiem ar Merilīnu pēc iepriekšējas vienošanās bija jātiekas ar metropolītu Fīlipu, lai viņu īsi informētu par mūsu virzību pēdējo trīs mēnešu laikā.

Otrdienas programma sastāvēja no divām daļām: lenča un “Pārsteiguma”. Kā piedevu krāšņajai Tuvo Austrumu vara paplātei saīdņa Fīlips mums bija sagatavojis vēl vienu Ziemas-svētku dāvanu.

“Kā sokas EPB ļaudīm?” viņš pajautāja, kad mēs pēc lenča sanācām kopā viesistabā. “Vai viņi ir gatavi ieešanai Baznīcā?”

“Viņi ir gatavi,” es apstiprināju, pieļaujot domu, ka viņš varētu piedāvāt uzsākt svaidīšanu ar mirrēm un roku uzlikšanu nākamajā vasarā – Ziemeļamerikas arhibīskapijas kongresa laikā Detroitā.

“Labi! Februāra sākumā es būšu Kalifornijā, un 8. februārī Svētā Miķeļa baznīcā Vannuisā mēs sāksim mirru svaidīšanu un roku uzlikšanu,” viņš bez kādas šaubīšanās atbildēja.

8. februāris! Tas ir pēc diviem mēnešiem. Gads tika saīsināts līdz pieciem mēnešiem. Man šķiet, es noteicu “Tas būs aizraujoši” vai ko tamlīdzīgu. Pēc diviem mēnešiem apmēram divi tūkstoši evaņģēlisko piligrimu noslēgs savu ceļojumu uz pareizticīgo kristietību.

“Ketij, atnes man kalendāru. Februārī mēs evaņģēliskos pareizticīgos sāksim svaidīt ar mirrēm,” viņš uzsauca savai sekretārei blakusistabā.

Atlikušo pēcpusdienas daļu mēs pavadījām, sastādot sarakstu. 8. februārī lielākajai daļai Losandželosas reģiona EPB locekļu bija jātiecas svaidītiem ar mirrēm, bet garīdzniekiem – iesvētītiem diakona amatā. Savukārt nākamajā svētdienā Sv. Nikolaja katedrālē bija iecerēts svaidīt ar mirrēm pārējos Losandželosas reģiona lajus, bet diakonus bija paredzēts iesvētīt priesteru kārtā. No turienes metropolīts Fīlips plānoja doties

pa piekrasti augšup, lai šo pašu procesu atkārtotu Santakrusā, bet pēc tam – nākamajā nedēļas nogalē – Nešvilā.

Marta vidū bija jāpievienojas bīskapam Antuānam, lai ievestu Baznīcā mūsu draudzes Džeksonā, Memfisā, Berijā, Indiānā un arī trīs draudzes Kanādas teritorijā. Noslēgumā metropolītam bija iecerēts lidot uz Ankoridžu un Sietlu, lai aprīļa sākumā noslēgtu šo procesu.

“Tādējādi līdz Kristus Augšāmcelšanās svētkiem visa EPB būs pārgājusi Svētajā Pareizticībā,” pasmaidīja metropolīts. “Mans draugs, Pīter, jūsu ceļojums ir gandrīz vai noslēdzies – bet es gan gribu teikt, ka tas tikai sākas.”

Atvadoties mēs novēlējām viens otram laimīgus Kristus Piedzimšanas svētkus. Šis gads mums bija dāvājis daudz jo daudz iemeslu būt pateicīgiem. Un 1987. gads solījās būt vēl labāks.

Nākamajā dienā, lidojot mājās, es sastādīju to cilvēku sarakstu, ar kuriem vajadzēja sazvanīties. Septiņpadsmit draudžu rīcībā bija divi mēneši, lai pilnībā sagatavotos tikties ar vienu no mūsu jaunajiem bīskapiem. Iepazīšanās gāja uz beigām, tuvojās kāzas.

12. Ceļā uz trešo tūkstošgadi

Diakons Hanss izteicās labāk par visiem.

“Ikviens no šiem mirru svaidīšanas un roku uzlikšanas dievkalpojumiem līdzinās nelieliem Vasarsvētkiem,” viņš piezīmēja Dievišķās liturģijas laikā Nešvilā, kad cilvēki tuvojās altārim, lai pareizticīgo kristiešu statusā pirmoreiz saņemtu Svēto Vakarēdienu.”

Dievkalpojums Vannuisā Sv. Miķeļa katedrālē pirms divām nedēļām bija ildzis apmēram četras stundas, kuru laikā ar mirrēm svaidīja pāri par divsimt cilvēku un daudzus iesvētīja par diakoniem.

Īstenībā cilvēku bija tik daudz, ka radās vajadzība noņemt visus stikla paneļus dievnama rietumu daļā un izstiept milzīgu iznomātu pārsegu, lai ietilpinātu visus sanākušos.

“Tas izskatās pēc Vasarsvētku atdzimšanas,” pirms dievkalpojuma sākuma es teicu tēvam Džonam Bartkem.

Šā termina klasiskajā nozīmē tas tā arī bija.

Pirmais cilvēks, ko es šajā februāra rītā satiku, ieejot baznīcā, bija Uljana Šmemane, nelaiķa tēva Aleksandra Šmemana sieva. Viņa bija veikusi tālo ceļu no Ņujorkas līdz Losandželosai, lai kļūtu par šā notikuma liecinieci. Viņas klātbūtne ārkārtīgi iepriecināja ikvienu no mums, un es pat nezinu, kā viņai pateikties par ierašanos.

Mēs visi – gan garīdznieki, gan EPB laji mirru svaidīšanu saņēmām dievkalpojuma sākumā. Pēc tam, jau pašas liturģijas laikā, notika diakonu iesvētīšana – metropolīts uzlika rokas katram atsevišķi. Jaunās Kalifornijas draudzes tika pārstāvētas šādi: Sv. Barnabas baznīca Hantingtonā – ar tēvu Veinu Vilsonu; Sv. Atanāsija baznīca Santabarbarā – ar tēvu Ričardu Beljū; Sv. Timoteja baznīca Lamposā – ar tēvu Deividu Oganu; Sv. Atanāsija baznīca Sakramento – ar tēvu Tomasu Renfri. Savukārt Nevadu pārstāvēja tēvs Timotejs Makkoens no Sv. Jēkaba baznīcas Reno pilsētā.

Kaut arī Jaunajā Derībā un lielākajā daļā Baznīcas vēstures notika vienlaicīgas vairāku cilvēku iesvētīšanas, vēlāk Baznīca no šādas prakses atteicās, un turpmāk dievkalpojuma laikā tika iesvētīts tikai viens diakons vai priesteris. Taču mūsu bija tik daudz, ka šoreiz ieradums tika aizstāts ar veco tradīciju un metropolīts Fīlips, līdzīgi apustulim Pāvilam, “uzlika tiem rokas” (Ap.d. 19:6), lai pār tiem nāktu Svētā Gara žēlastība.

Lūgšana, ar kādu bīskaps lūdza par ikvienu jaunu diakonu, ietver sevī arī šādus vārdus:

Dod viņam mīlēt Tava nama krāšņumu, stāvēt Tava svētā nama durvīs, aizdegt gaismekļus Tavas godības mājokļos, un iedēsti viņu Tavā Svētajā Baznīcā kā auglīgu olīvkoku, kas bagātīgi nestu patiesības augļus, un dari Tavu kalpu pilnīgu, lai Tavas atnākšanas laikā arī viņš būtu starp tiem, kam pienākas atlīdzība.

Mēs iekļāvāmies svētajā diakonu virknē, kas aizsākās ar septiņiem cilvēkiem, ieskaitot Sv. Stefanu, Jēzus Kristus pirmmocekli jaundzimušajā Baznīcā.

Tajā rītā Sv. Miķeļa katedrālē trūka viena cilvēka. Santa-barbarā palika Pegija Tomasa, cīnoties ar vēzi (pēdējā stadijā). Viņa bija pārāk slima, lai varētu atbraukt. Šajā rītā viņas ģimene tika svaidīta ar mirrēm, bet viņas vīrs Stīvs, viņai to neredzot, tika iesvētīts.

“Viņu ir paredzēts svaidīt ar mirrēm jaunredēļ,” viņš man sacīja, kad mēs izgājām no baznīcas. “Lūdziet Dievu par viņu.”

Pēc dievkalpojuma Sv. Miķeļa katedrāles draudzes locekļi sarīkoja mums īstas dzīres. Šī bija kārtējā reize, kad es grasījos pieļaut domu, ka ēdiens ir bijis viens no iemesliem manai pāriešanai Pareizticībā!

Nākamā svētdiena nāca ar jaunām mirru svaidīšanām un roku uzlikšanām, iesvētot diakonus par priesteriem Sv. Nikolaja katedrālē Losandželosā, kur draudzes pārvaldnieks bija tēvs Pāvils Railijs. Kopā ar mums bija Pitsburgas bīskaps Maksims un Japānas bīskaps Serafims, kurš savulaik, būdams evaņģēliskais protestants, beidza Njakbaiblas koledžu. Piedevām vēl no visām Ziemeļamerikas malām sabrauca apmēram divdesmit pareizticīgo priesteru. Lai kļūtu par šā ievērojamā notikuma lieciniekiem, te bija ieradušies Katedrāles draudzes locekļi, daudzie draugi un piederīgie, ieskaitot manējos.

Šie bija vēl vieni Vasarsvētki. Prieks par Kungu piepildīja visu Viņa baznīcu. Tai laikā, kad cits pēc cita tika iesvētīti priesteri, metropolīts Fīlips lūdzās: *Dievišķā žēlastība, kas*

vājos dziedina un apsīkušos piepilda, pravieto... godbijīgo diakonu par priesteri.

Es zināju, ka kopš tā laika, kad tiks pateikti šie vārdi, es paļaušos uz žēlastību, kas aizpildīs visu iztrūkstošo manas atlikušās dzīves un kalpošanas laikā. Kungs tik tiešām ir izraudzījis šās pasaules ģeķīgos, lai liktu kaunā gudros.

Pēc dievkalpojuma šādajā banketā runu teica bīskaps Maksims. Viņš izteica pateicību Dievam par Viņa neiztrūkstošo palīdzību mūsu ceļojumā, bet metropolītam – par viņa drosmi un izlēmību, atverot mums Baznīcas durvis. Es ar prieku izmantoju izdevību, lai šiem diviem Dieva izredzētajiem un mūs tik augsti uzņēmušajiem stādītu priekšā savus vecākus.

Izejot uz ielas caur katedrāles aizmugurējām durvīm un dodoties pie savas mašīnas, es ievēroju trotuāram līdzās piebraukto furgonu. Aizbīdāmās durvis sānu pusē bija atvērtas, un es, ejot garām, ieskatījos iekšienē. Tur ar smaidu līdz ausīm atpūtās Pegija Tomasa. “Es to izdarīju!” viņa teica. “Tas bija mans mērķis – kļūt par pareizticīgo.”

Bet jau pēc mēneša metropolīts Filīps tēvam Stīvam Tomasam uzrakstīja šādu vēstuli: *Tikko kā ar dziļām skumjām mēs uzzinājām, ka Kristus mierā aizmigusi Jūsu mīlotā sieva Pegija. Lai Visuvarenais Kungs pieņem viņu Savos svētajos mājokļos, kur svēto sejas mirdz kā zvaigznes debesīs. Aiz šīs asaru un ciešanu pilnās pasaules robežām Kristus mums ir apsolījis citu pasauli, kur nav ne slimību, ne bēdu, ne sāpju. Mūsu mierinājums ir tas, ka agrāk vai vēlāk mēs pārrausim šīs laicīgās eksistences pārklāju un savienosimies ar tiem, kurus mīlējām.*

Uz citām draudzēm

Lai arī ikvienai draudzei ir viens Kungs, viena ticība un viena cerība, tai pašā laikā tai ir arī savas individuālās īpatnī-

bas. Pareizticīgajā Sv. Pētera un Pāvila baznīcā, kas atrodas pavisam netālu no Santakursas un kuras pārvaldnieks ir tēvs Veldons Hārdenbruks, par šādu īpatnību ir kļuvis entuziasms. Tas izpaužas priesteru lūgšanā un draudzes locekļu dziedāšanā dievkalpojuma laikā. Trīs dienas pēc svētdienas triumfa Sv. Nikolaja katedrālē metropolīts Filips šajā draudzē svaidīja ar mirrēm pāri par 500 cilvēku. Es vaļsirdīgi pieļāvu, ka debesis var atvērties, lai mūs visus uzņemtu, kad ticīgo sapulce piecēlās nodziedāt metropolītam “ilgus gadus”.

Nākamajā dienā mēs kāpām lidmašīnā, kas devās uz Nešvilu. Tur mums bija paredzēts ievest Baznīcā Svētās Trejādības un Sv. Stefana baznīcu draudžu locekļus un garīdzniekus, kurus vadīja tēvs Gordons Volkers un tēvs Endrjū Mūrs.

Nākamajā mēnesī, t.i., 1987. gada martā, mūsu draudzes, to skaitā Sv. Pētera baznīca Džeksonā (Misisipi), Sv. Jāņa baznīca Memfisā un Svētās Augšāmcelšanās baznīca Terijā (Indiāna), divas nedēļas nogales pēc kārtas uzņēma bīskapu Antuānu un izbaudīja tādu pašu Gara piepildītu prieku un līksmi kā citur. Vēl trīs EPB bīskapi – Klarks Hendersons, Deils Otrejs un Gregors Rodžerss, šo draudžu gani, kļuva par priesteriem. Vēlāk tajā pašā mēnesī bīskaps izlidoja uz Saskatunu centrālajā Kanādā, lai svaidītu ar mirrēm vietējos ticīgos un iesvētītu garīdzniekus. Mēneša beigās par pareizticīgām kļuva šādas draudzes: tēva Daniēla Matesona draudze no Svētās Epifānijas baznīcas Otavā; tēva Bernarda Funka vadītā draudze no Sv. Vincenta baznīcas Saskatunā un tēva Larija Reinemeijera draudze no Sv. Andreja baznīcas līdzās esošajā Bordenā.

Divas pēdējās pieturas vietas tika sasniegtas aprīļa sākumā. Vispirms Ankoridža Aļaskā, lai Baznīcā ievestu tēva Herolda Danaveja draudzi no Sv. Jāņa baznīcas. Un, visbeidzot, Sietla (Vašingtonas štats), lai ar Baznīcu apvienotos tēva

Džozefa Koplonda draudze no Svētā Krusta baznīcas Jakimā un arī Sietlas draudze no Sv. Pāvila baznīcas, kuru agrāk vadīja tēvi Kenets Berkens un Melvins Džimaka, bet šobrīd – tēvs Deivids Andersons.

Metropolītu Fīlipu man vajadzēja satikt aprīļa pirmajā trešdienā Akoridžā. Dažas dienas pirms tam piezvanīja Ketija Meijere un paziņoja, ka avio aģentūra esot bijusi spiesta ieplānot viņa ielidošanu otrdien. Metropolītu Fīlipu un diakonu Hansu sagaidīja tēvs Herolds un aizveda uz kopienu Īglriverā.

“Kad saīdņa Fīlips iegāja Baznīcā,” nākamajā dienā man pastāstīja tēvs Herolds, “viņš teica: “Šī ir katedrāle”.”

Tajā vakarā pēc metropolīta lūguma tika sasaukta draudzes sapulce un baznīcu iesvētīja par Sv. Apustuļa Jāņa katedrāli. Cilvēki stāvēja absolūtā klusumā. Šī baznīca bija viņu pašu pirms trim gadiem projektēta un uzcelta. Un tā kļuva par pareizticīgo vienu dienu pirms viņiem!

Otrajā dienā, uzreiz pēc lenča, astoņi no mums, ieskaitot metropolītu, tika uzaicināti veikt divu stundu ilgu ekskursijas lidojumu virs Makkinli kalna un vairākiem ledājiem. Norunātajā laikā mēs ieradāmies lidlaukā, lai sēstos lidmašīnā, taču tā neatlidoja. Lidmašīna tajā rītā cieta avāriju un abi piloti traģiski gāja bojā. Zinot, ka mūsu dzīvības ir Dieva rokās, mēs šo lidojumu nolēmām veikt nākamajā dienā.

“Šis ir visbrīnišķīgākais lidojums, kādu es jebkad esmu veicis,” piezīmēja metropolīts, kad mēs pietuvojāmies majestātiskajam Makkinli kalnam.

Piektdienā pienāca ceļā uz Sietlu. Arī tur bija sajūtams tāds pat prieks, un, neraugoties uz nogurumu, kļuva skumji, ka svētku pasākumi ir beigušies.

“Man pietrūkst šo tik biežo tikšanos ar jums,” lidostā šķiroties es teicu diakonam Hansam.

Nacionālais kongress

Nākamajā vasarā metropolīts mūs publiski sveica Detroitā notiekošajā Nacionālajā kongresā.

“Dāmas un kungi, šajā gadā mēs atzīmējam notikumu, kas risinājies nevis tālā senatnē, bet tikai pirms dažiem mēnešiem,” viņš iesāka.

Viņš pastāstīja par mūsu pirmo tikšanos ar patriarhu Losandželosā, bet pēc tam runāja par tikšanos ar EPB Sinodi 1986. gada 5. septembrī.

“Pēc četras stundas ilgušām intensīvām teoloģiskām diskusijām notika kaut kas tāds, ko es nekad neaizmirsīšu. Bīskaps Gordons Volkers no Tenesijas neizturēja un ar asarām acīs teica: “Brāļi, mēs pie Pareizticības durvīm esam klauvējuši desmit gadus, taču veltīgi. Šobrīd mēs, meklējot Svēto Vispārīgo un Apustulisko ticību, esam pietuvojušies jūsu sliksnim. Ja arī jūs mūs nepieņemsiet, tad kur lai mēs ejam?”

Bīskapa Volkera vaļsirdība mani dziļi aizkustināja un saviļņoja, un kopš tā laika man vairs nebija nekādu šaubu, ka šāds, asarās attīrīts dialogs tiks vainagots ar debešķīgu prieku.”

Savā tālākajā runā metropolīts atainoja tās jūtas, kādas viņā izsauca miru svaidīšanas dievkalpojumi Ziemeļamerikā.

“Man ir grūti piemeklēt vārdus, lai aprakstītu jums to prieku, ko es izjutu, svaidot ar mirrēm evaņģēliski pareizticīgo kristiešu mazos bērnus. Ikviens iespaids, ko es guvu, līdzinājās nodaļai no Apustuļu darbu grāmatas. Es jutu, ka Baznīca ir atkal atguvusi savu apustulisko garu un misionāra dimensiju.

Daži pareizticīgie pieturas pie aplama uzskata, ka Pareizticīgā Baznīca nenodarbojas ar prozelītismu. Tas tā nebūt nav. Vai jūs spējat iedomāties, kur šobrīd būtu Baznīca, ja Pēteris un Pāvils, Filips un Andrejs, un citi apustuļi nebūtu piekropuši prozelītismu?! Ja Amerikai šodien kaut kas ir nepieciešams, jo

īpaši pēc elektroniskās sludināšanas kraha, tad tas ir patiesajos Rakstu skaidrojumos, kā arī Apustuļu un svēto tēvu mācībā sakņotais, liturģiskajā un sakramentālajā Baznīcas dzīvē pulsējošais pareizticīgais evaņģēlisms.

Es vēlreiz no visas sirds atkārtāju evaņģēliski pareizticīgajiem: laipni lūdzu mājās!”

Sākums

Sv. Ignācija ordenis ir no astoņsimt cilvēkiem sastāvoša atbalsta grupa Antiohijas arhibīskapijas struktūrā, kas realizē speciālus projektus. Viens no tiem ir divdesmit divu minūšu ilga video prezentācija ar nosaukumu “Laipni lūdzam mājās!”, kur iemūžināta EPB ieiešana Pareizticīgajā Baznīcā. Filmas noslēgumā gaidītā uzraksta “Beigas” vietā parādās vārds “Sākums”. Es šo vārdu uzskatu par pravietisku.

Dažu mēnešu laikā pēc mūsu uzņemšanas Pareizticīgajā Baznīcā vēl vairāki simti cilvēku nonāca līdz Pareizticībai. Jaunas misijas tika izveidotas vairākās Amerikas pilsētās – tādās vietās kā, piemēram, Fargo (Ziemeļdakota), Soltleiksitija (Jūta), Īstlansinga (Mičigana), Blumingtona (Indiāna), Biverfolza (Pensilvānija) un Vitona (Ilinoisa). Piedevām vēl sāka pienākt pieprasījumi, dažkārt pat vairāki vienā dienā, no Kristu un Viņa Baznīcu mīlošiem ganiem, kuri alka pēc Pareizticīgās dievkalpošanas un ticības pilnības.

Daudzi no viņiem, evaņģēliskie protestanti būdami, vairāku gadu garumā pētīja Pareizticību, taču uzskatīja to par pārāk etnisku priekš sevis. Citi dievbijīgi cilvēki – gan protestanti, gan katoļi piedzīvoja vilšanos sakarā ar to, ka ikreiz, apgriežoties ap savu asi, augsne zem viņu kājām izrādījās satricināta. Viņi meklē ticības mācības, liturģiskās un eklezioloģiskās saknes.

Interese par Pareizticību sāka izpausties arī kristīgo koledžu un semināru kampusos. Mēs saņēmām uzaicinājumus tur uzstāties. Un bieži vien šādiem uzaicinājumiem bija atbalsts no administrācijas puses. Tās skolas, kurās pareizticīgais priesteris pirms divdesmit gadiem bez domāšanas tiktu noraidīts (arī es tajā ņemtu dalību), šodien pa otram lāgam jau daudz uzmanīgāk ielūkojās šajā senajā ticībā. Kāpēc?

Pēdējā Vecās Derības grāmatā – tas faktiski ir pēdējais pants Vecajā Derībā –, ir izteikts iedvesmojošs pravietojums. Dievs ir apsolījis, ka “Viņam būs jāpiegriež tēvu sirdis bērniem un bērnu sirdis – saviem tēviem” (*Mal. 3:24*). Dieva tautai ir kopīga, neremdināma vēlēšanās atrast savas ticības pamatlicējus, Baznīcu, ko Jēzus Kristus dibināja ar Savu Apustuļu un Baznīcas tēvu palīdzību. Malahija mums saka, ka tas notiks pirms “Tā Kunga lielās un šausmu pilnās dienas” (*Mal. 3:23*).

Kad mūsu Iemiesojies Dievs Kungs Jēzus Kristus ieradās uz zemes pirmoreiz, Viņu pazina un Viņam sekoja tieši tie cilvēki, kas bija nopietni uztvēruši Likumu un Praviešus. Kā tas būs Viņa otrajā atnākšanas reizē – vai mēs Viņu pazīsim? Vai būs gatavi? Jēzus brīdina, ka daži no tiem, kas sevi uzskata par sagatavojušajiem, patiesībā tādi nebūt nav.

Šodien liela daļa kristiešu ir sašķelta. Milzīgs cilvēku skaits, kuri sevi uzskata par kristiešiem, lielākā vai mazākā mērā ir pametuši ticību. Ticīgie ir kļuvuši par bāreņiem un pazaudējuši savas saknes. Taču, neraugoties uz visu stāvokļa traģiskumu, atcerieties, ka Sevis pagodināšanai Dievs izmanto pat cilvēka dusmas. Jo mūsu atkrišana no ticības izsauc alkas pēc Jaunās Derības ticības pilnības, pēc jaunas dzīves Kristū, pēc Svētās Trejādības un pašas Baznīcas pielūgšanas.

Ko mēs, pareizticīgie kristieši, gribam? Kāds ir mūsu sapnis, mūsu vēlēšanās? Tas ir vienkāršs: mēs gribam būt īsta Baznīca visiem savai idejai uzticīgajiem kristiešiem angļu

valodā runājošajā pasaulē. Ziemeļamerikas kristiešiem, piemēram, ir iespēja lemt, vai viņi grib būt katoļi, baptisti, luterāņi, prezbiterāņi, metodisti vai pat neatkarīgie. Reti kuram bija iespēja lemt, vai viņi grib būt pareizticīgie. Mēs gribam panākt, lai šāda iespēja būtu pieejama, un arī pārliecināt cilvēkus kļūt par patiesās Jēzus Kristus Baznīcas daļu.

Atklāsmes grāmatā Jēzus vairākkārt saka: “Kam ausis, tas lai dzird, ko Gars saka draudzēm!” Es domāju, ka šajās dienās Svētais Gars vērsas ar aicinājumu pie Dieva tautas: “Bērni, atgriezieties mājās pie jūsu tēvu ticības, pie jūsu saknēm kristietībā, pie laika pārbaudījumu izturējušās Baznīcas zaļajām ganībām un klusā ūdens.” Līdz pāriešanai Pareizticībā mums nebija patiesā Pestītāja, kaut arī mēs nonācām līdz labākai Viņa pazīšanai, kopā ar Dievu Tēvu un Dievu Svēto Garu. Mums bija patiesā Bībele. Arī to mums izdevās iepazīt dziļāk. Taču mēs palaidām garām milzīgo pietrūkstošo faktoru – patieso Baznīcu. Gars un Līgava mūs paaicināja, un mēs ar prieku pie Tiem nonācām.

Tāds ir šis dārgums, ko mēs atradām. Un mēs neiedrošināties to slēpt. Tēvam Džeimsam Minam tajā dienā Sv. Nikolaja katedrālē bija taisnība. Mūsu tēvi pieņēma šo ortodoksāli kristīgo ticību un ienesa to Amerikā. Tagad ir mūsu kārta vest Ameriku un Rietumus pretim Pareizticīgajai kristietībai. Uz priekšu – pretim trešajai tūkstošgadei!

EPILOGS

Pēc sešiem gadiem

1992. gada novembris.

Grūti ir noticēt, taču kopš šo rindu uzrakstīšanas ir aizritējuši turpat vai seši gadi kā norisinājās lappusēs aprakstītie notikumi.

1987. gadā, svaidot mūs ar mirrēm, metropolīts Fīlips mūsu grupu, sastāvošu no bijušajiem luterāņiem, piecdesmitniekiem, baptistiem, neatkarīgajiem un visu citu konfesiju pārstāvjiem, nosauca par “Antiohijas evaņģēliski pareizticīgo misiju” (AEPM) un deva mums īpašu uzdevumu – iepazīstināt ar pareizticības būtību to milzīgo Ziemeļamerikas daļu, kas šai ticībai nekad agrāk nebija veltījusi pat paviršu skatienu.

Es joprojām labi atceros tos ārkārtīgi atšķirīgos vērtējumus, kas pie mums nāca no visām kristietības daļām līdztekus mūsu virzībai uz Antiohijas baznīcas pusi. Daži mūs aicināja pie sevis mājās un gatavoja svarīgu tikšanos. Citi no visa spēka centās atrunāt, brīdinot, ka ir gaidāmas neizbēgamas nelaimes.

Var pieļaut, ka tie kristieši, kas apzinājās Vienotās, Kopsaucošās un Apustuliskās Baznīcas realitāti, mūs uzmuntrināja, jo viņus iedvesmoja perspektīva, ka var tikt novērsta vismaz vēl viena šķelšanās kristietībā. Taču citi, ar neatkarīgāku reliģisko ievirzi, brīdināja, ka mēs atrofēsimies un zaudēsim savu evaņģēlisko asumu. Pat daži pareizticīgie mūs brīdināja, ka mēs varam izkust etniskajā kultūrā.

Tie, kuri piedalījās mūsu ceļojumā, un tie, kuri lasīja šā ceļojuma pārstāstu, atcerēsies, ka bijušās EPB iekļaušanās Antiohijas Pareizticīgajā Baznīcā saistījās ar priecīgu, ievērojamu un svētu Euharistisko liturģiju virkni, kas divu mēnešu

garumā tika noturētas septiņās dažādās Ziemeļamerikas pilsētās – no Losandželosas līdz Nešvilai, no Brī līdz Ankoridžai. Šo pasākumu laikā Banzīcā tika ievestas kopskaitā septiņpadsmit draudzes.

Jaunās attiecības ar Antiohijas Baznīcu sākās uz lielas cerības viļņa.

“Šis ir visspilgtākais brīdis manā dzīvē,” intervijā teica metropolīts Fīlips. “Es esmu licis ļoti lielas cerības uz AEPM.”

Bet vai šīs cerības attaisnojās?

Jaunās pareizticīgās misijas

Aizritējušo sešu gadu laikā AEPM darbs koncentrējās uz to, lai atrastu ceļus, kā izpildīt mums uzticēto metropolīta Fīlipa uzdevumu. Mēs ar savu ticību pacentāties iepazīstināt nepareizticīgos – kā kristiešus, tā arī neticīgos. Te lieti noderēja gan sludināšana, gan apmācības, gan arī literatūra – un Pareizticīgajā Baznīcā sāka iekļauties jau pastāvošās kristīgās kopienas. Ikvienā gadījumā šo kopienu mācītāji mūs uzmeklēja un nodibināja kontaktus. To mācītāju skaits, kuri lūdza informāciju par iespējām ieiet Pareizticīgajā Baznīcā, izrādījās neticami liels. Savu vēlēšanos pāriet pareizticībā vairums no viņiem motivēja ar tiem pašiem iemesliem kā savulaik mēs.

Ņemot vērā mūsu milzīgo pieredzi evaņģēlismā, kā arī darbā kampusos, mēs, kur vien iespējams, centāties iepazīstināt protestantus un koledžu studentus ar pareizticību. Čikāgā, piemēram, mēs nolēmām dibināt misiju līdzās Vitonas koledžai. Šī skola bija tik laipna, ka piekrita izīrēt mums istabu Pīrsčēplā, un mēs studentiem – protestantiem mēģinājām pavērt ceļu uz pareizticību. No šā mēģinājuma Vitonā vēlāk izauga Kunga Apskaidrošanās misija. Savukārt Pareizticību pieņēmusī un Sv. Jēkaba vārdā nosauktā kādreizējā neatkarīgā

protestantu kopiena netālu no Īstlansingas nodibināja savu filiāli kampa teritorijā Mičiganas pavalstī.

Ievērojams pieprasījumu skaits nesen pienāca no episkopālās garīdzniecības, lajiem un veselām draudzēm. Arī viņi alka pēc mierinājuma nemainīgajā Pareizticīgās Baznīcas ticībā. Kopā ar atsevišķiem cilvēkiem un ģimenēm ieradās arī mācītāji, vedot sev līdz lielu draudzes daļu, ieskaitot divas draudzes Denverā (Kolorādo) un pa vienai Fortvortā (Teksasa) un Milvoki priekšpilsētā (Viskonsina).

Kopumā no 1987. gada misijas sastāvā sāka darboties piecpadsmit draudzes, gandrīz vai dubultojojot “pievērsto kopienu” skaitu. Citas draudzes, arī skaitā ap piecpadsmit, gatavojas pievienoties misijai nākamajā gadā.

Izdotā literatūra

Pēdējo piecu gadu laikā mēs spējām izdot zināmu skaitu grāmatu un rakstu periodikā, kas lasītājos radīja negaidīti spēcīgu rezonansi. Nesen no jauna izdoto brīnišķīgo “Apustulisko vīru” izdevumu (izdevējs – Roberts M. Grants) tēvs Džeks Spārks papildināja ar protestantiem paredzētām piezīmēm. Šī grāmata daudzus cilvēkus iepazīstināja ar agrīno Baznīcu. Jaunu interesi par šo seno ticību izsauca Džona Brauna “Dievišķā enerģija” un pirmais izdevums “Ceļam uz Pareizticību”. Savukārt grāmata “Atgriešanās mājās: kāpēc protestantu garīdzniecība pievēršas Pareizticībai” sniedz detalizētu vēstījumu, kā astoņpadsmit mācītāji pievērsušies Pareizticībai. Mūsu žurnāla “Again” lasītāju loks turpina paplašināties kā šeit – Ziemeļamerikā, tā arī aizokeāna valstīs. Interese pieaug lēnām, bet nepārtraukti.

Drīz vien pēc mūsu ieešanas Baznīcā centrālie periodiskie preses izdevumi sāka aplūkot jautājumu: vai Amerikā nav

vērojama sakustēšanās Pareizticības virzienā? Raksti parādījās tādos preses izdevumos kā “LOS – ANGELES TIMES” un “ATLANTIC MONTHLY”. Pēc kāda laika “U.S. NEWS AND WORLD REPORT” publicēja interviju, bet vēl pēc gada – rakstu par pareizticīgo kristietību. Vairāki kristīgie žurnāli, lielākoties evaņģēliskas un harizmātiskas ievirzes – ieskaitot “FACES AND RENEWAL” un “CHRISTIANITY TODAY”, ievietoja savās slejās ļoti pozitīvus rakstus un intervijas.

Dažas dienas pirms mūsu piektās gadadienas Pareizticīgajā Baznīcā laikraksts “CHRISTIAN CENTURY” izdevējs Deivids Heims palūdza man uzrakstīt nelielu materiālu par mūsu piecus gadus ilgo pieredzi. Tā kā es nāku no protestantisma konservatīvā spārna, man bija interesanti pavērot, kāda ir lasītāju attieksme. 1992. gada martā publicētais raksts izraisīja vislielāko vēstuļu pieplūdumu, kādu es jebkad no žurnāliem esmu saņēmis. Lielākā korespondentu daļa bija visparastākie galvenās denominācijas pārstāvoši kristiešu mācītāji, kuri gribēja uzzināt, vai viņiem ir vieta pareizticībā.

Es atklāju vēl vienu interesantu lietu, kas attiecas uz “CHRISTIAN CENTURY”. Tajā dienā, kad atvedu savu rakstu – tas bija 1992. gada janvārī, tēvs Bils Kaldaroni, mūsu priesteris Vitonā, un es tikām uzaicināti piepulcēties izdevniecības personālam, lai kopīgi paēstu brokastis un aprunātos. Pa ceļam uz istabu, kur mums bija jāsapulcējas, es pievērsu uzmanību pie sienas sakrautajām daudzajām kartēm, skaitā ap trīsdesmit. Acīs man iekrita daži no pirmajiem nosaukumiem: prezbitērāņu, metodistu, jūdaistu, katoļu... Es uzreiz pārtraucu lasīšanu un pagriezos pret tēvu Bilu.

“Vai redzi šīs kartes? Tajās tiek salikti pasta sūtījumi ar izdevniecībā ienākošo reliģisko periodiku un jaunumu apkopojumiem. Esmu gatavs saderēt, ka kasti ar nosaukumu “pareizticība” mēs tur neatradīsim.

Mēs pameklējām – un vispiemērotākais, ko mums izdevās atrast ar burtu “P” izrādījās “pārējie”.

Apslāpējis īslaicīgu žurnālam veltītu dusmu uzliesmojumu “mūsējo ignorēšanas” dēļ, es sāku skaidri apzināties, kāds ir iemesls tam, ka te trūkst mūsu kartes. Mēs, pareizticīgie, varbūt vissliktāk par ikvienu citu reliģisko organizāciju Amerikā darbojamies kontaktu nodibināšanā ar tiem, kuri ir ārpus mūsu Baznīcas. Un tāpēc, mums par kaunu, Pareizticība ir visstingrāk slēptais Amerikas noslēpums.

1993. gada sākumā Tomass Nilsons laida klajā pirmo sējumu izdevumam “Pareizticīgie apgūst Bībeli” (Jaunā Derība un Psalmi), ko mēs kopā ar daudziem dažādu valstu pareizticīgajiem zinātniekiem un teologiem gatavojām trīs gadus. Mēs ceram, ka šis vienkāršā valodā sarakstītais darbs ar plašiem komentāriem liks pareizticīgajiem kristiešiem nopietnāk studēt Bībeli, bet pārējiem “pa pantam vien” palīdzēs iepazīties ar Pareizticību.

Misionārās darbības mēģinājumi

1988. gadā mēs sākām noturēt ikgadējas konferences pareizticīgās misionārās darbības jomā. Cik man zināms, tad tie bija pirmie šāda veida pasākumi no pareizticīgo puses, jo uz nodarbībām ieradās vairāki simti garīdznieku un laju – kā pareizticīgo, tā arī citu konfesiju pārstāvju. Rezultātā radās vairākas jaunas misijas, un tieksme uz misionāru darbību pareizticīgo kristiešu vidū sāka acīmredzami pieaugt.

1990. gada konferencē piedalījās tēvs Džozefs Festers, atbildīgais par misionāro darbību Amerikas Pareizticīgajā Baznīcā (APB). Pateicoties viņa entuziasmam, 1991. gadā APB kļuva par vienu no šā pasākuma sponsoriem. Tajā pašā gadā Grieķu Pareizticīgās Baznīcas Amerikas eparhijas pārstā-

vis misters Džeks Hills bija ieradies novērotāja statusā, kā rezultātā grieķu eparhija kļuva par 1992. gada konferences sponsoru. Kad arhibīskaps Jēkabs par savu pārstāvi uz konferenci norīkoja bīskapu Maksimu, mūsu prieks par šo jauno pareizticīgo vienotības izpausmi palielinājās vēl vairāk. Tādējādi radās vēl ciešāka vienotība starp APB, grieķu pareizticīgajiem un mums. Konference ne tikai pastāvīgi paaugstina savu efektivitāti, bet no Antiohijas Baznīcas pasākuma ir pārtapusi par visas Amerikas pareizticīgo kustību.

Apspriežoties ar metropolītu Fīlipu par mūsu darbības stratēģiskajiem jautājumiem, mēs AEPM ietvaros izvirzījām sev par mērķi Ziemeļamerikā līdz 2000. gadam izveidot 500 jaunas pareizticīgo draudzes.

Tostarp mūsu misionārās darbības gultnē radās iespēja sludināt Evaņģēliju visai dramatiskā veidā. 1992. gada augustā četri no Pareizticībā pārgājušajiem priesteriem tika uzaicināti divas nedēļas ilgā misijas braucienā pa Rumāniju. Vienā komandā bija tēvs Gregors Rodžers un tēvs Džons Rīvs, kā arī tulks Romāns Braga. Otrā komandā bija tēvs Deivids Ogans, tulks Dens Susiu un es. Mēs sludinājām auditorijām, kuru skaits svārstījās no dažiem simtiem līdz pat 100 000 cilvēku. Par milzīgu priekšrocību kļuva fakts, ka mēs bijām amerikāņi un tikpat kā iesācēji Pareizticībā. Rezultātā daudzi, ieskaitot mūs pašus, sajuta atjaunojušos izlēmību veltīt sevi Jēzum Kristum. Mums visiem ļoti gribas nokļūt Rumānijā vēlreiz.

Dievkalpošanas un garīgās dzīves atklāšana

Ja man ir jārūnā tikai par sevi, kaut arī man ir aizdomas, ka mana situācija 80. gados bija raksturīga daudziem no mums – es Pareizticībā nonācu ne tāpēc, ka būtu sajutis jaunu garīgās dzīves potenciālu. Manas pāriešanas iemesls bija uz bibliskiem

un vēsturiskiem faktiem dibināta pārliecība par Baznīcas mācības pareizumu un patiesumu. Vienīgi laika gaitā es aptvēru ortodoksālās ticības īsti garīgo dziļumu.

1950. gadā Čikāgas Bībeles institūta pasniedzējs A.V. Tozers nāca klajā ar runu, kas izrādījās tik ievērojama, ka tā tika izdota brošūras veidā un atkārtotos metienos tiek izdota līdz pat šim laikam. Tās nosaukums ir “Protestantisma pazaudētais dārgums”, kā autors ir apzīmējis patieso dievkalpojumu. Diemžēl šis dārgums vēl joprojām nav atrasts.

Divdesmit gadus no savas dzīves es dievkalpojumus vērtēju šādās kategorijās: vai tas mani aizrauj? Vai tas dod enerģiju? Vai tas ir sveigs un radošs? Vai tas atbilst manām prasībām? Taču, ilgāku laiku pētot kristīgo dievkalpojumu saknes, sākot ar Veco Derību, šādus vērtējuma kritērijus mēs nekur neatradām. Tā vietā mēs sadūrāmies ar šādiem jautājumiem: vai dievkalpojums notiek Garā un Patiesībā? Vai šim dievkalpojumam ir paraugs jeb pirmtēls debesīs? Vai tas godina Dievu? Es liturģisko un sakramentālo dievkalpojumu pieņemu nevis tāpēc, ka tas būtu dzīvīgs vai afektam līdzīgas jūsmas pārpildīts, bet tāpēc, ka tas ir paties. Tas atgādināja atgriešanos pamestā mājā.

Šā dievkalpojuma īstums pavēra mums durvis uz tajā klātesošo pestīšanas pilnību. Tas mūsu cilvēkiem dāvāja viengabalainības sajūtu, ko līdz tam viņi nepazina. Kopīgā kalpošana kolektīvas priesterības statusā un Euharistiskā vienotība – tie bija tie pestīšanas aspekti, kas mums agrāk paslīdēja garām. Arī šī “saldmes pilnā mistiskā saikne ar tiem, kuri atrodas pelnītā atpūtā”, garīgajai dzīvei piešķir tādu elementu, ko ir grūti aprakstīt. Es šos vārdus zināju no galvas, taču to nozīme man bija absolūti neskaidra. Tagad ar agrāko laiku svētajiem es iepazīstos nevis vienkārši kā ar vārdiem, kuri jāiegaumē, bet kā ar dārgiem draugiem.

Jo tālāk mēs virzījāties savā ceļā un jo vairāk pēc grāmātām un pašu pieredzes apgūvām pareizticīgo garīgumu, jo vairāk mēs sākām atzīt tā nesalīdzināmo dziļumu un skaistumu. Augsne te ir bagāta un auglīga, un ir pietiekami daudz vietas, lai laistu saknes un visas dzīves laikā stieptos augumā.

Protams, šajā jomā mēs vēl esam iesācēji, kuri savā virzībā nereti pieļāvuši kļūdas, un mums vēl ir nepieciešams liels darbs, lai pilnveidotos. Garīgo briedumu gluži vienkārši nav iespējams sasniegt vienas dienas vai pat sešu gadu laikā. Taču, pat sperot savus pirmos aplamos soļus, patiesi svētīgu iespaidu uz mums atstāja disciplīnas un brīvības, fiziskās realitātes un mistiskās pieredzes balanss un jo īpaši ievērojamais akcents uz lūgšanu kā ikdienišķu un stundu no stundas praktizētu dzīvesveidu.

Visbeidzot jāatzīmē attieksme pret Svētajiem Rakstiem. Man, kaut arī es centos no tā izvairīties, Bībeles studēšana lielā mērā kļuva par pašmērķi, nevis par līdzekli Dieva iepazīšanai un izaugsmei Viņa klātbūtnē. Ar manu nacionālistisko slieksmi bija ļoti viegli sākt uzlūkot Bībeli kā mirušu ķermeni, kuram ir jātiek izstieptam, sadalītam daļās un izanalizētam.

Vispārsteidzošākais atklājums man bija tas, ka Pareizticībā Raksti tiek izmantoti liturģiski. Piemēram, ar psalmiem mēs lūdzamies, nevis vienkārši tos lasām vai studējam. Mēs kopā ar Jēzu Kristu ceļojam caur Evaņģēliju, ņemot daļību pestīšanas drāmā, kas ir saistīta ar Baznīcas dievkalpojumu gada ciklu. Bībele ir Baznīcas, nevis atsevišķas personas grāmata. Baznīcas dzīve bieži vien liek man atgriezties pie Bībeles teksta un iedziļināties pantos, kuriem mana uzmanība bija paslīdējusi garām. Pastāv pareizticīga Rakstu izpratne, ko es, godīgi runājot, tik tikko esmu sācis apgūt.

Iespaidi no uzturēšanās “etniskajā” baznīcā

Jau moābiete Rute pirms 3000 gadiem saprata, ka, lai sekotu Dievam, ir nepieciešams kļūt par daļu no Viņa tautas. Tāpēc arī mēs savienojāmies ar šiem brīnišķīgajiem, mūs pareizticībā uzņēmušajiem austrumu cilvēkiem.

Viena no īpatnībām, kas kļūst aktuāla, amerikāņiem pārējot pareizticībā, ir bailes, turklāt, manuprāt, no abām pusēm, ka viena no kultūrām varētu izšķīst otrā. Sarunās no šā jautājuma izvairās, jo, pat pieminot to, te netieši tiek domāts rasisms.

Tomēr, tuvojoties savienošanās dienai, laiku pa laikam no mūsu puses varēja izdzirdēt skaļi paustas bažas: “Es ceru, ka viņi nemēģinās mūs pataisīt par arābiem!” Tai pašā laikā otras kultūras pārstāvji vairākkārt uzdeva jautājumu: “Bet ja nu viņi gribēs Baznīcu ievirzīt protestantisma sliedēs?”

Dzīvē ir maz tādu lietu, kas beidzas labāk, nekā esat iecerējis. Mūsu uzņemšana Antiohijas Baznīcā kļuva par vienu no tādām. Es neteikšu, ka nav bijis un arī šobrīd nav ne barjeru, ne šķēršļu, ko nāktos pārvarēt. Tomēr, neraugoties uz to, var droši teikt, ka divu kultūru savienošanās ir izrādījusies veiksmīga. Stila, temperamenta un tradīcijas atšķirības ir organiski iekļāvušās vienotā veselumā, radot savstarpēju cieņu. Nereti mūsu abpusējās attiecības ieguva humoristiskus vaibstus.

Reiz man radās nepieciešamība piezvanīt uz Ņujorku kādam cienījamam antiohiešu priesterim. Pie telefona pienāca viņa dēls – pusaudzis. Kad es izteicu savu vajadzību, viņš atbildēja, ka tēva neesot mājās.

“Bet kas viņam zvana?” viņš pajautāja.

“Es esmu tēvs Pīters Gillkvists,” es atbildēju.

“Ak tad tas esat jūs, kurš sprediķodams klieudz!” komentēja jaunais cilvēks.

Ko lai saka, viņš trāpīja desmitniekā. Kaut arī mans sprediķis ir pareizticīgs, es joprojām sludinu kā evaņģēliķis. Godīgi runājot, es pret savu pareizticību izturos ar tādu entuziasmu, ka, iespējams, nekad nespēšu pielāgoties tradicionālās austrumu sludināšanas tonalitātei. Un man ir aizdomas, ka arī Sv. Jānim Zeltamutem tas neizdevās.

Laika gaitā mēs pieradām pie mūsu kultūru ārējām atšķirībām un, pieredzes mācīti, sapratām, ka Kristū “nav ne grieķa, ne jūda, ne apgraizīšanas, ne neapgraizīšanas, ne barbara, ne skita, ne verga, ne brīvā, bet viss un visos – Kristus” (*Kol. 3:11*). Kā Viņa garīgie bērni mēs drīzāk varam novērtēt mūsu atšķirības nekā no tām baidīties. Šo sešu gadu laikā mēs kopā smējāmies, kopā strādājām, nereti pat kopā uzdauzījām punus pierē. Un visos šais notikumos mēs iemācījāmies mīlēt cits citu kā brāļus un māsas Kristū.

Taču, neraugoties uz visu sacīto, saglabājas nopietnas problēmas. Es bieži uzdodu jautājumu: kāpēc ir tā, ka cilvēki kādā no Ziemeļamerikas draudzēm angļu valodā spēj lasīt avīzi, tirgot vērtīgus papīrus, ēdnīcā pasūtīt *bigmaku*, bet tai pašā laikā uzstāj, lai svētdienas dievkalpojums tiktu noturēts grieķu, slāvu vai arābu valodās? Vēl jo vairāk tāpēc, ka viņu bērni šai dievkalpojumā nespēj saprast ne vārda. Vai arī – kāpēc pie mums vienā pilsētā ir trīs pareizticīgie bīskapi, no kuriem katrs pārstāv savu jurisdikciju. Kā gan šādā situācijā mēs varam efektīvi un plaši izplatīt šo seno ticību mūsdienu sekularizētajā Amerikā?

Ir milzum daudz uzdevumu, ko būtu nepieciešams risināt. Taču kopš 1987. gada, pēc mūsu ienākšanas jaunajā pareizticīgajā mājā, mēs esam tādu jūtu pārpilni, kuras ir augstākas par pateicību.

Kāpēc mēs kļuvām par pareizticīgajiem?

Jautājumi, kurus man periodiski uzdod, ceļojot un tiekoties ar nepareizticīgajiem kristiešiem visā Ziemeļamerikas kontinentā, ir šādi:

“Kas kļuva par izšķirošo faktoru šāda soļa spersšanā?”

“Kas galu galā jūs mudināja pamest protestantu pasauli un doties uz tālajiem pareizticības krastiem?”

Es varu atklāti pateikt, ka lielākā daļa no mums nonāca līdz pareizticībai ne tāpēc, ka būtu pamatīgi vīlušies evaņģēliskajā kustībā, ne arī dēļ pieķeršanās pareizticīgo dievkalpojumu pavadošajai vīraka smaržai un zvanu skaņām. Kā es jau sacīju iepriekš, pārmaiņas notika tad, kad mēs pārstājām vērtēt un tiesāt Baznīcas vēsturi, tā vietā aicinot Baznīcas vēsturi vērtēt un tiesāt mūs pašus.

Mēs jau bijām nesatricināmi pārliecināti par to, ka Raksti ir Dieva iedvesmoti, nešaubījāties arī par Kristus dievišķumu un atzinām Kungu par Mesiju. Pirmā gadsimta Baznīcas identificēšana Jaunās Derības lappusēs nesagādāja mums nekādas grūtības. Mūsu jautājumi bija:

1) Kāda ir šās Jaunās Derības Baznīcas tālākā vēsture?

2) Cik lielā mērā mūsu pašu kristietība atbilst tam paraugam, kas tika iedibināts aizritējušo gadsimtu gaitā kopš Apustuļu darbu grāmatas sarakstīšanas?

Sev par pārsteigumu mēs atklājām, ka pirmās tūkstošgades laikā Baznīca ir bijusi vienota. Sprotams, ka laiku pa laikam uz skatuves parādījās un izzuda zināmas agrīno herētiku grupas un radās grūtas situācijas, kā, piemēram, nestoriāņu un monofizītu gadījumos. Taču pašas Baznīcas iekšienē pastāvēja ticības mācības vienotība, ko sargāja dižie vispasaules koncili. Bija savā kodolā vienota liturģiska dievkalpojuma forma jeb secīgums. Un arī Baznīcas pārvaldes struktūra bija vienāda

ikvienā no piecām lielākajām patriarhijām. Tā vietā, lai jautātu, vai tādi kristietības pīlāri kā Augustīns, Atanāsijs un Zeltamute ietilpst mūsu Baznīcā, mūs sāka nodarbināt cits jautājums: vai mēs paši piederam pie viņu baznīcām?!

Jo vairāk mēs ieklausījāmies senajos ticības apoloģētos, salīdzinot viņu darbus ar Svētajiem Rakstiem, jo skaidrāks mums kļuva, ka centrālie punkti viņu ticībā bija dogmati par Dievības Trejādīgumu un Dieva Dēla iemiesošanos. Uz šo dogmu fona kļuva skaidrāki arī citi jautājumi, kas mūs uztrauca kā evaņģēliskos kristiešus – Sv. Vakarēdiens, liturģija, Marijas un svēto godināšana, ikonas un vēsturiskā bīskapu pēctecība.

Tālab pāriešana Pareizticībā mums nekļuva par “ticības maiņu”. Tā drīzāk bija atgriešanās mājās. Līdzīgi vairumam ticīgo pagājušajos gadsimtos, mēs nolēmām rīkoties: piedalīties liturģiskajos dievkalpojumos, iet pie Dievgalda, godināt To, kura dzemdēja mūsu dvēseļu Pestītāju, lūgties ikonu priekšā, tiekties pēc bīskapa pārraudzības.

Gara kustība

1992. gada sākumā es kopā ar viņa svētību bīskapu Atanāsiju uzturējos Befezdā Mērilendas pavalstī, kur viņš svaidīja ar mirrēm un uzlika rokas divu nupat kā izveidojušos pareizticīgo misiju lajiem un garīdzniekiem. Šīs misijas bija no Vilmingtonas (Delavera) un Virdžīnijbīčas (Virdžīnija). Kādā no tās nedēļas nogales sprediķiem viņš sacīja:

“1987. gadā Pareizticīgajā Baznīcā ir sākusies jauna Svētā Gara kustība.”

Turpmākajos piecos gados bija daudz saviļņojošu notikumu un iespaidīgu rezultātu. Bez ierastā pieplūduma, kas Baznīcā saglabājas daudzu gadsimtu garumā, šī jaunā kustība

palīdzēja daudziem tūkstošiem kristiešu – protestantu pirmoreiz atklāt pareizticīgo kristietību. Vairāki simti šo cilvēku kļuva par Baznīcas locekļiem.

Daudzi no tiem, kuri lasījuši šo grāmatu, ir gājuši tieši pa šādu ceļu. Ja jūs šo ceļu vēl neesat pabeiguši, tad ļaujiet man jums apliecināt: šajā senajā ticībā jūs atradīsiet savas mājas. Dievs neatkarīgajiem kristiešiem piedāvā kopienu un vēsturisko pēctecību. Tie kristieši, kuru pieredze ir koncentrēta uz Bībeles studēšanu, savām Rakstu zināšanām spēs pievienot dievkalpojuma un sakramentu īstumu. Savukārt tiem, kuri ir apstājušies tajā vietā, kur notika atkāpšanās no apustuliskās ticības mācības pamatiem, Baznīca piedāvā nemainīgo ticību, “kas svētiem reiz uzticēta” (*Jūd. 3*).

Patiešām, ja mēs, kas lielākoties nākam no sešdesmito gadu evaņģēliskās “popkultūras”, ar pateicību un prieku esam spējuši pieņemt Pareizticību, tad to spēj izdarīt ikviens! Neviena mums nekad nav piedāvājis mainīt ne mūsu tautību, ne mūsu evaņģēlisko uzdrīkstēšanos, ne mūsu mīlestību uz Rakstiem, ne arī noliegt tās Dieva žēlastības un dāvanas, kas ir tikušas saņemtas iepriekšējā laika periodā.

Tā vietā mēs savas kristīgās dzīves daudzus tukšumus aizpildījām ar Pareizticības svētībām. Un – gluži otrādi – atteicāmies no tā, kas svētajai ticībai nepiedien.

Viss notika tieši tā, kā metropolīts Fīlips mums solīja 1986. gadā, – Svētais Gars mūs atveda uz “apsolīto zemi”. Mēs ceram turpināt Ziemeļamerikas iepazīstināšanu ar šās vēsturiskās ticības dārgumiem.

Saturs

PRIEKŠVārds KRIEVU IZDEVUMAM	3
IEVADS	5
I	7
1. Nekad nesaki “nekad”	7
2. Ceļā uz pilnīgu Baznīcu	12
3. Nedēļa, kuru mēs neaizmirsīsim	31
4. Meklējot Jaunās Derības Baznīcu	46
II	57
5. Vārds ar lielo burtu “M”	57
6. Kāpēc mūsu dievkalpojums ir liturģisks	69
7. Nesauciet nevienu par tēvu	84
8. Pienācīgā goda izrādīšana Jaunavai Marijai	93
9. Zīme visiem kristiešiem	107
III	116
10. Izšķirošie desmit gadi	116
11. Laipni lūdzam mājās!	134
12. Ceļā uz trešo tūkstošgadi	153
EPILOGS	163
Pēc sešiem gadiem	163